

RƏSMİ DÖVLƏT QƏZETİ

20 YANVAR ÜMUMXALQ HÜZN GÜNÜDÜR

AZƏRBAYCAN

№ 13 (9180) 20 YANVAR 2023-cü il CÜMƏ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

QƏZETİN ƏSASI 1918-Cİ İLDƏ QOYULMUŞDUR

Qisas qiyamətə qalmadı

Azərbaycan xalqı olaraq, düz bir qərinə övval, haqsızlığa dirənc göstərərək Vətən uğrunda şəhadət şərbəti içənlərin haqqın dərgahına uğurlandıq. Şəhidlər xiyabanında müqəddəs bir and içmişdik. 1990-cı ilin 20 yanvarında xalqımızın azadlığı, onun gələcəyi naminə qorxmadan haqq səsinə ucaldan oğullarımıza, qızlarımıza söz vermişdik ki, uğrunda can qoyduqları Azərbaycanın müstəqilliyini təmin edəcək, torpaqlarımıza göz dikən düşməni layiqli cavab verərək ərazi bütövlüyümüzü əbədiyyətə qoruyacağıq və şəhidlərimizin qisasını alacağıq.

Şəhidlər xiyabanından müjdələnen Şuşa zəfəri

"Əziz bacılar və qardaşlar, bu gün bu müjdəni mən burda - Şəhidlər xiyabanında doğma xalqıma verirəm. Bu, təsadüfi deyil. Bu, təbiidir. Bu gün şəhidlərimizin ruhu qarşısında bir daha baş əyirəm. Bu gün böyan edirəm ki, şəhidlərimizin qanı yerdə qalmır. Erməni vəhşiliyinin qurbanlarının, Xocalı qurbanlarının qanı yerdə qalmır. İntiqamımızı döyüş meydanında aldıq".

2020-ci il noyabrın 8-də Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Qarabağın mirvarisi Şuşanın azadlığını Şəhidlər xiyabanından xalqımıza müjdələyən zaman qürurla böyan etmişdi bu fikirləri.

Müzəffər sərkərdənin Vətən qibləmizin azadlığının sad xəbərini məhz Şəhidlər xiyabanından çatdırmasının, tarixi Zəfərimizi bu müqəddəs məkandan dünyaya çatdırmasının öz rəmzi mənası var idi. Qalib Komandan İlham Əliyev şəhidlərimizin uyuduğu, xalqımızın əbədi məşəlinin alovlandığı bu məkandan qürurla o ismarığı da vermişdi ki, 2020-ci il noyabrın 8-i Azərbaycan tarixində əbədi qalacaqdır. Bu tarix əbədi yaşayacaq. Bu, bizim şanlı Qələbəmizin, zəfərimizin gündüdür!

Və torpaqlarımızın azadlığı, xalqımızın milli mənafeləri uğrunda haqq mübarizəsinə atılaraq canını qurban verən qəhrəman şəhidlərimizin də qisası alınmış, qanları yerdə qalmayıb.

Prezident İlham Əliyev 20 Yanvar faciəsi ilə əlaqədar paylaşım edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 20 Yanvar faciəsi ilə əlaqədar sosial şəbəkə hesablarında paylaşım edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, paylaşılan fotonun üzərində "20 Yanvar - Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!" sözləri yazılıb.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva 20 Yanvar faciəsinin ildönümü ilə bağlı paylaşım edib

20 Yanvar faciəsinin günahsız qurbanlarının əziz xatirəsinə ehtiramla yad edirəm. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva rəsmi instaqram səhifəsində 20 Yanvar faciəsinin 33-cü ildönümü ilə bağlı paylaşım edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, paylaşımında deyilir: "20 Yanvar faciəsinin günahsız qurbanlarının əziz xatirəsinə ehtiramla yad edirəm. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!"

◆ Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İsveçrəyə səfəri

Prezident İlham Əliyev Dünya İqtisadi Forumu çərçivəsində keçirilən panel iclasında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 19-da Davos Dünya İqtisadi Forumu çərçivəsində keçirilən "Avrasiya Orta dəhlizi: Yoldan magistrala" mövzusunda panel iclasında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı panel iclasının moderatorun suallarını cavablandırılıb.

Moderator: Sözü əvvəlcə Prezident Əliyevə və Baş nazir Qaribaşviliyə vermək istəyirəm. Bu yaxınlarda Orta dəhlizlə bağlı ciddi çətinləşmələrə rastlaşdığınız üçün bu, ilk növbədə nəyi gözləyə bilərsiniz? İcazə verin, Sizinlə başlayım, cənab Prezident. Sonra isə sözü sizə verəcəyəm, cənab Baş nazir.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Düşünürəm ki, Orta dəhlizin üstünlüklərindən biri ondan ibarətdir ki, bu nəhəng layihədə iştirak edən ölkələr öz aralarında yaxşı münasibətlərə malikdir. Hesab edirəm ki, istənilən çoxmillətli təşəbbüsdə uğurun qazanılması üçün bu, ilkin şərtlərdən biridir. Azərbaycan özünün Qərbində olan qonşuları Gürcüstan və Türkiyə, Şərqi isə Mərkəzi Asiya ilə gözəl münasibətlərə malikdir. Qərbi və Şərqi arasında təbii coğrafi bağlantıya malik olduğumuz

üçün biz ötən illər ərzində nəqliyyat infrastrukturuna böyük sərmayə yatırıb. Azərbaycanın bütün zəruri infrastruktur obyektləri daha çox yük qəbul etməyə hazırdır. Yükaşırma qabiliyyəti 15 milyon ton olan dəniz limanımız 25 milyon tona qədər genişləndirəcək və artıq bunun üçün vəsait ayrılıb. Çünki biz siz qeyd etdiyiniz səbəblərdən, mövcud və önəvi Şimal marşrutu vasitəsilə daşımalar da çətinliyə görə yük həcminin artmasını gözləyirik. Biz artıq Mərkəzi

Asiyadan böyük həcmdə yükün istiqamətini dəyişməsinə müşahidə edirik və bu, sadəcə, başlanğıcdır. Həmçinin əlavə etmək istərdim ki, biz bu ildən etibarən artıq neçə illərdir neftin tranzitini təkcə Türkmənistandan yox, Qazaxıstandan da etməyə başlamışıq və bu dəhlizdən, həmçinin karbohidrogenlər üçün də istifadə etmək potensialı mövcuddur. Buna görə düşünürəm ki, bu və ya digər mənada "vahid pancərə" sistemini tətbiq etmək

məqsədlə gömrük inzibatiçiliyi və tarif siyasəti üzərində daha da fəal işləmək üçün bütün iştirakçı ölkələr arasında, Mərkəzi Asiya, Qafqaz və Avropa arasında daha da sıx əməkdaşlıq aparılmalıdır. Çünki biz bu marşrutu digər marşrutların olmaması nöqtəy-nəzərindən yox, kommersiya baxımından cəlbədiçi etməliyik. Yeri gəlmişkən görüşümüze başlayanda mən bizim boru kəmərinin istiqaməti üzrə əyləşdiyimizi gördüm.

Moderator: Amma mən Çex Respublikasındanam.

Prezident İlham Əliyev: Xeyr, xeyr. Boru kəməri Azərbaycandan başlayır - Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə, Avropa.

Avropa İttifaqının (Aİ) bütö və administrasiya üzrə komissarı Yohannes Han: Biz əks axın üzərində işləyirik. Çox sağ olun.

Moderator: Təşəkkür edirəm, çox sağ olun. Bunun bir makromənzərəsini, cənab Baş nazir, Siz də verərdiniz.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İsveçrəyə səfəri

Davosda Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının birinci vitse-prezidenti ilə görüş

Yanvarın 19-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Davosda Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (AYİB) birinci vitse-prezidenti Yurgen Riqtterink ilə görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə ölkəmizlə Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı arasında uğurlu əməkdaşlığın həyata keçirildiyi bildirildi. Bankın Azərbaycanda mühüm layihələrdə iştirak etdiyi vurğulandı. Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının "Cənub qaz dəhlizi"nin reallaşmasına töhfəsi xüsusi qeyd edildi.

Söhbət zamanı perspektiv prioritetlər, o cümlədən nəqliyyat, logistika, informasiya texnologiyaları, bərpaolunan enerji sahələrində əməkdaşlıq məsələləri barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Davosda Azərbaycan ilə Monteneqro arasında əməkdaşlığa dair fikir mübadiləsi aparılıb

Yanvarın 19-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Davosda Monteneqronun Baş naziri Dritan Abazoviç ilə görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycan ilə Monteneqro arasında dostluq münasibətlərinin olduğu qeyd edildi. Ölkələrimiz arasında turizm, investisiyalar və enerji sahələrində əməkdaşlıq məsələlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

Dövlətimizin başçısı Cənubi Qafqaz regionundakı vəziyyət barədə məlumat verdi. Ermənistanın müxtəlif yalan məlumatlar əsasında bir sıra beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycana qarşı təbliğat apardığını qeyd etdi. Prezident İlham Əliyev həmçinin Azərbaycan ərazisində Laçın-Xankəndi yolundakı vəziyyət barədə də Monteneqro Baş nazirinə məlumat verdi.

Dritan Abazoviç qeyd etdi ki, Monteneqro hər zaman Azərbaycanı dost ölkə

hesab edir. Baş nazir Monteneqronun Azərbaycan ilə bütün sahələrdə əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduğunu bildirdi.

Prezident İlham Əliyev Davosda "Adani Group" şirkətinin təsisçisi və sədri ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 19-da Davosda "Adani Group" şirkətinin təsisçisi və sədri Qautam Adani ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycanın "Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin təşəbbüskarı və əsas nəqliyyat-logistika qovşaqlarından biri olduğu vurğulandı, bu xüsusda əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə edildi.

Həmçinin "Şərqi-Qərbi" nəqliyyat dəhlizi kontekstində Azərbaycan ərazisindən keçən Orta dəhlizin xüsusi əhəmiyyəti qeyd edildi.

Qautam Adani şirkətin Hindistanda və dünyanın müxtəlif bölgələrində limanların idarə edilməsi, nəqliyyat və daşıma sahələrində geniş təcrübəyə malik olduğunu, dünyanın bir sıra ölkələrində bu sahələrdə birbaşa investisiyalarla çıxış etdiyini bildirdi.

Söhbət zamanı Azərbaycanın birbaşa xarici investisiyalar üçün cəlbedici olması, ölkəmizin iqtisadiyyatının inkişafı və bu xüsusda "Adani Group" ilə neft-kim-

ya, dağ-mədən, metallurgiya sənayesi və qarşılıqlı maraq doğuran digər sahələrdə əməkdaşlığın perspektivləri barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Görüşdə nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərlərinin həyata keçirilməsi və gələcək əməkdaşlıq üzrə daha təfərrüatlı müzakirələrin aparılmasına dair razılığa gəldi.

Prezident İlham Əliyev Davosda Aİ-nin büdcə və administrasiya üzrə komissarı ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 19-da Davosda Avropa İttifaqının (Aİ) büdcə və administrasiya üzrə komissarı Yohannes Han ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycanın "Şərqi-Qərbi" nəqliyyat dəhlizinin və bu əsasda Orta dəhlizin əhəmiyyətinin artmasında rolunu xüsusi qeyd olundu.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda nəqliyyat-logistika infrastrukturunun qurulması və inkişaf etdirilməsi istiqamətində indiyədək həyata keçirilmiş işlər haqqında məlumat verdi.

Ölkəmizin öz ərazisindən yüklərin daşınması üçün ötürücülük qabiliyyətinin artırılması istiqamətində fəaliyyətini davam etdirdiyi vurğulandı.

Söhbət zamanı enerji sahəsində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edildi, Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına verdiyi

töhfə qeyd edildi. Azərbaycanda Avropanın enerji bazarına əlavə həcmli çıxarılması istiqamətində işlərin aparıldığını bildirdi.

Görüşdə Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın müxtəlif sahələrdə inkişafı və perspektivləri barədə də fikir mübadiləsi aparıldı.

Prezident İlham Əliyevin Davosda Dünya İqtisadi Forumunun sədri Klaus Şvab ilə görüşü olub

Yanvarın 19-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Davosda Dünya İqtisadi Forumunun sədri Klaus Şvab ilə görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycan ilə Dünya İqtisadi Forumu arasında uğurlu əməkdaşlığın aparıldığı və bu əməkdaşlığa hər iki tərəfdən böyük önəm verildiyi qeyd olundu.

Klaus Şvab Azərbaycanın Dünya İqtisadi Forumunun yeni təşəbbüslərinə, o cümlədən Dördüncü Sənaye İnqilabı sahəsində yeni layihələrə qoşulmasını məmnunluqla qeyd etdi.

Azərbaycanda Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzinin uğurlu fəaliyyəti xüsusi vurğulandı və bunun Davos İqtisadi Forumu ilə əməkdaşlığın müxtəlif aspektlərinin daha da genişləndirilməsinə töhfə verdiyi bildirildi.

Klaus Şvab Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına töhfəsini xüsusi vurğuladı. Söhbət zamanı qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparıldı.

Söhbət zamanı qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Davosda Xorvatiyanın Baş naziri ilə görüşü olub

Yanvarın 19-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Davosda Xorvatiya Respublikasının Baş naziri Andrey Plenkoviç ilə görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev Xorvatiya Baş nazirini Azərbaycana səfərə dəvət etdi.

Dəvət minnətdarlıqla qəbul olundu. Söhbət zamanı minaların təmizlənməsi sahəsində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edildi. Xorvatiyanın da minalardan əziyyət çəkən ölkə kimi minatəmizləmə sahəsində təcrübəyə malik olduğu bildirildi.

Dövlətimizin başçısı otuzillik işğal dövründə Ermənistanın Azərbaycan ərazilərində çoxlu sayda mina basdırdığı və 2020-ci il noyabrın 10-dan - hərbi əməliyyatların başa çatmasından bu gündək 300-ə yaxın Azərbaycan vətəndaşının mina hadisələri nəticəsində həlak olduğu və ya yaralandığı qeyd edildi. Hazırda Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinin xətti ilə genişmiqyaslı minatəmizləmə əməliyyatlarının həyata keçirildiyi bildirildi. Xorvatiya ilə bu sahədə əməkdaşlığın mövcud olduğu, həm-

çinin Xorvatiya şirkətlərindən bununla bağlı müxtəlif avadanlıqların alındığı vurğulandı. Minatəmizləmə sahəsində əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin vacibliyi qeyd edildi.

Söhbət zamanı enerji sahəsində əməkdaşlıq məsələləri də müzakirə olundu. Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə ener-

ji sahəsindəki strateji tərəfdaşlığı vurğulandı. Hazırda ölkəmizin Avropanın enerji bazarına əlavə qaz həcmli çıxarması istiqamətində fəaliyyətini davam etdirdiyi bildirildi.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İsveçrəyə səfəri

Prezident İlham Əliyev Dünya İqtisadi Forumu çərçivəsində keçirilən panel iclasında iştirak edib

Əvvəli 1-ci sahə.

Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili: Ukraynadakı müharibədən sonra ölkələrin Orta dahliz layihəsinə marağı daha da artıb. Prezident İlham Əliyevin sözlərinə dəstək olaraq bildirmək istəyirəm ki, bizim Azərbaycan, Qazaxıstan və Türkiyə ilə münasibətlərimiz mükəmməl səviyyədədir.

Moderator: Cənab Prezident, layihənin idarə olunması ilə bağlı Sizə qayıtmaq istərdim, sonra isə cənab Baş nazir Sizə. Gələcəklə bağlı, eləcə də bazarla bağlı bəzi ideyaları paylaşa bilərsinizmi? Fikirlərinizi bildirmək istərdik. Sözsüz ki, bu, sadəcə, tunel deyil, həm də ola bilsin ki, xeyir gətirən və yeni regional bazarı formalaşdıracaq ekosistemdir.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, mən Ebru xanımın fikirləri ilə tamamilə razıyam. Çünki o, həqiqətən də haqlı olaraq bildirdi ki, bu, sadəcə, dahliz deyil və komissarın dediyi kimi, bu, tunel deyil. Bizim böyük gözləntilərimiz var. Sözsüz ki, bugünkü realıqlar fonunda tranzit ölkəsi olmaq vacibdir. Lakin bizim üçün bunun əhəmiyyəti yeni iş yerləri və yerli istehsalatla bağlıdır. Bu səbəbdən biz iqtisadiyyatımızın şaxələndirilməsi üzərində ciddi işləyirik. Hesab edirik ki, nəqliyyat sahəsi bizə ixracımızı şaxələndirməyə imkan verəcək, çünki biz xidmət ixrac edəcəyik. Bununla yanaşı, Orta dahliz üzərində və Şimal-Cənub marşrutu boyunca yerləşmə Azərbaycanla əlavə biznes imkanları yaradır. Tezliklə Bakıda dahliz limanının yaxınlığında yerləşən azad zonanın açılışı olacaq. Ümidvarıq ki, bu azad zona istehsal yerləri və şirkətlərin investisiya yatırması üçün əlverişli yer olacaq.

Biznes mühitinin təkmilləşdirilməsi, sözsüz ki, uğurun əsas amillərindən biridir, çünki dünyanın bütün ölkələrinin, hətta ən inkişaf etmiş ölkələrin də əlavə investisiyalara ehtiyacı var. Burada təkcə biznes mühiti kifayət deyil. Biz əvvəlcə - Baş nazir Qaribaşvilinin dediklərinə, ölkələr arasındakı əlaqələrə qayıdıraq. Düşünürəm ki, bu, həqiqətən də unikal vəziyyətdir, zəhmətə global miqyasda on mehriban mühitlərdən biri Azərbaycanla Gürcüstan arasında, Azərbaycanla Türkiyə arasında, Gürcüstan və Türkiyə arasında münasibətlər və üçtərəfli əlaqələrdir. Yeri gölmüşkən, bizim bir neçə üçtərəfli əməkdaşlıq formatımız var. Xarici işlər, müdafiə, iqtisadiyyat nazirləri səviyyəsində, həmçinin liderlər sammiti olub. Biz artıq bunun bəhrəsini görürük. Biz aydın görməyə başlamışıq ki, burada balans ehtiyacı var. Əlbəttə ki, biz enerji layihələrindən başlaydıq - istehsalçı, tranzit ölkəsi və istehlakçı arasında balans olmalıdır. Biz qarşılıqlı uduşlu vəziyyət yaratmağa müvəffəq olduq və maraqların balansını qorunub saxladığımızı. Əslində, nisbətən bu yaxınlarda qurduğumuz, indi Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyədən Avropaya qədər uzadacağımız demir yolu əlaqələri bizim neft-qaz kəmərləri layihələrinin uğurlu icrasından qaynaqlanıb. Beləliklə, düşündürəm ki, dahlizin bu tərəfində bütün məsələlər həll olunub. Mən bir daha Ebru xanımın fikirləri ilə razılaşmaq istəyirəm ki, indi bizim ehtiyacımız olan, bütün iştirakçı ölkələrin - Mərkəzi Asiya, Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə, avropalı tərəfdaşların daxil olduğu rəhbər komitə, bir növ idarə heyəti, o cümlədən bütün nəqliyyat infrastrukturunu yaradılmalıdır. Məsələn, biz Xəzər dənizində 53 gəmi ilə ən böyük ticarət donanmasına maliklik, dəniz limanımız var - Türkmənistan, Qazaxıstan, Azərbaycan, Mərkəzi Asiya ölkələri arasında demir yolu əlaqələri, bilirsiniz ki, onların öz aralarında yaxşı bağlantılar yoxdur. Yeni layihələr var, məsələn, Çin təşəbbüsü ilə başlayan Çin-Qırğızıstan-Özbəkistan demir yolu layihəsi var ki, bu da nəticə etibarilə Xəzər dənizinə və ardınca bizim iqtisadiyyatımıza gəlib çıxacaq. Həmçinin nəqliyyat və Şərq-Qərbün üstünlükləri

üzərində işləməklə yanaşı, Qərb-Şərq də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Hələ ki əsas diqqət Çindən, Mərkəzi Asiyadan Xəzər dənizi vasitəsilə Avropaya yüklərin daşınmasına yönəlib, lakin biz, həmçinin yüklərin əks istiqamətdə daşınması barədə düşüncələrə sahib olmalıyıq. Buna nail olmaq üçün, əlbəttə ki, əks istiqamətdə biznes mühiti də bizim hədəflərimizə uyğun gəlməlidir.

Moderator: Cənab Prezident, burada olduğunuzdan istifadə edərək, əlbəttə ki, Sizdən konkret olaraq enerji barədə də soruşmaq istərdim. Çünki iclasımız internet üzərindən yayımlanır və biz ictimaiyyətə vəziyyətin nə yerdə olduğundan xəbər verməliyik. Vəziyyət nə yerdədir? Bilirəm ki, Avropaya enerjinin təchizatını artırmışız. Mən hətta buna möcüzə deyirdim. Lakin bu il üçün və strateji olaraq növbəti onillik üçün həm qazla, həm də Azərbaycanın "yaşıl enerji" ilə bağlı planları haqqında düşüncələriniz barədə bəzi məlumat verə bilərsinizmi?

Prezident İlham Əliyev: Təbii qazla bağlı Avropa Komissiyasından müraciət daxil olan kimi biz dərhal müxtəlif istiqamətlər üzrə işləməyə başladığımızı. Birincisi, hasilatın fiziki artımını, sonra sənədləri, itkilərin azaldılmasını və daxildə istifadə etdiyimiz qaza harada qənaət edə biləcəyimizi və onun Avropa bazarına ötürülməsini nəzərdə tuturuq. 2021-ci ildə Avropa bazarına ixracımız təqribən 8 milyard kubmetrdən çox idi. Bu il ixrac ən azı 11,6 milyard kubmetr olacaq. Artım çox sürətlidir. Ümumi həcm isə 24 milyard kubmetrdir. Ötən yay Avropa Komissiyası və Azərbaycan arasında imzalanmış anlaşma memorandumunda bizim 2027-ci ilə qədər təchizatı iki dəfə artıracağımızı nəzərdə tutulur. Beləliklə, Avropa İttifaqına təchizat minimum 20 milyard kubmetr səviyyəsində olacaq. Bunun üçün Avropada daha çox interkonektorlar olmalıdır. Onlardan biri - Yunanıstan-Bolqarıstan interkonektoru keçən ilin sonlarında açılmışdır. Bu, bizə Bolqarıstana və bu ildən etibarən Rumıniyaya təbii qazı təchiz etməyə başlamaq imkanını verdi. Eyni zamanda biz Limakın da töhfə verdiyi yeni layihəni - TANAP-ı 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə, TAP-ı isə 10 milyard kubmetrdən 20 milyard kubmetrə qədər genişləndirməliyik. Təsəvvürünüzü götürün, TAP yalnız iki il bundan əvvəl açılmışdır. Biz düşündük ki, bu, Avropa üçün uzun müddətə tələb edilən həcm olacaq. Lakin indi biz həcmi genişləndirməliyik. Beləliklə, əlavə maliyyə

ləşmə tələb olunacaq və biz buna hazırıq. Biz Avropa istehlakçılarının artan tələbatını ödəmək üçün həqiqətən gərgin çalışırıq.

"Yaşıl enerji" ilə bağlı potensial çox böyükdür. Xəzər dənizinin külək potensialı 157 qıqavattır. Qurudakı potensial 27 qıqavattır. Eyni zamanda iki il bundan əvvəl aparılmış Vətən müharibəsində işğaldan azad etdiyimiz ərazilərdə 10 qıqavat potensial mövcuddur. Demək olar ki, 200 qıqavata yaxındır. Baş nazir qeyd etdiyi kimi, keçən ilin dekabrında biz Gürcüstan-Rumıniyaya sualtı kabel xəttini çəkmək üçün Buxarestdə müqavilə imzaladıq və bu xəttin gücü 4 qıqavattır. Hazırda texniki-iqtisadi əsaslandırma işləri aparılır. Hazır olduqdan sonra biz maliyyələşmənin strukturunu barədə düşünəcəyik və əlbəttə ki, Avropa maliyyə institutlarının dəstəyinə ehtiyac olacaq. "Masdar"la imzalanmış razılaşma külək və günəş enerjisi hasilatını 2027-ci ilə qədər 4 qıqavat və 2037-ci ilə qədər 6 qıqavat artıracaq. "Fortescue Future Industries"lə imzalanmış Anlaşma Memorandumuna əsasən 12 qıqavatadək hasilat üçün Azərbaycana investisiya yatırılacaq. Bu, həqiqətən də enerji siyasətimizin yeni fəslidir. Neftlə, qazla bağlı işlər yekunlaşıb. Elektrik enerjisi, yaşıl hidrogen və bütün bunlar bizim planlarımızda var.

Moderator: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident, Sizə bir sual da var. Bizim təxminən 3 daqiqə vaxtımız qalıb. Əlbəttə ki, bu, aktual məsələdir. Komissar, siz qeyd etdiniz, bir çoxları düşünür ki, iqtisadi inteqrasiya varsa, daha çox sabitlik, sülh var. Bizə Ermənistanla münasibətləriniz barədə danışa bilərsinizmi? Nə gözləməliyik? Sizin nöqteyi-nəzərinizdən davamlı sülhə necə nail ola bilərik? Hazırda vəziyyət nə yerdədir?

Prezident İlham Əliyev: Bu haqda danışmaq üçün iki daqiqə yetərli olmayacaq.

Moderator: Hazırda vəziyyət nə yerdədir?

Prezident İlham Əliyev: Heç yerdə, çünki əfsuslar olsun ki, Ermənistan bizim çox sadə və beynəlxalq hüququn fundamental prinsiplərinə əsaslanacaq sülh sazişi imzalamaqla bağlı təklifimizə cavab verməyib. Komissar Han Ermənistanın burada iştirak etməməsinə ehtiyac yoxdur, dedi ki, burada iki Cənubi Qafqaz ölkəsi var, lakin onları sayı 3-dür. Mən onun kimi nəzərdə tutduğumu bilirməm. Ermənistanın burada olmamasının səbəbi odur ki, bizim üçtərəfli əməkdaşlıq formatına başlamaqla bağlı Gürcüstanla birgə etdiyimiz

təklif Ermənistan tərəfindən rədd edilib. Mən dostum İrakli Qaribaşvilinin sözlərini yüksək qiymətləndirirəm, o, Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin görüşünə əvvəlcədən iştirak etdi. Çünki Gürcüstan hər zaman tarixən bütün qonşuların görüşüdüğü yer olub, lakin Ermənistan buna hazır deyil. Bu, potensial risklərdən biridir, çünki əgər 3 Qafqaz ölkəsi enerji, nəqliyyat, təhlükəsizlik, sabitlik, sərhədlərin delimitasiyası sahəsində sözlərini birləşdirsə, region daha təhlükəsiz olar.

Moderator: Azərbaycan ilə Gürcüstan arasında yükdaşımalar, nəqliyyat layihələri ilə bağlı Sizin ümumi fikrinizi bildirmək istərdim. Hansı yollarla?

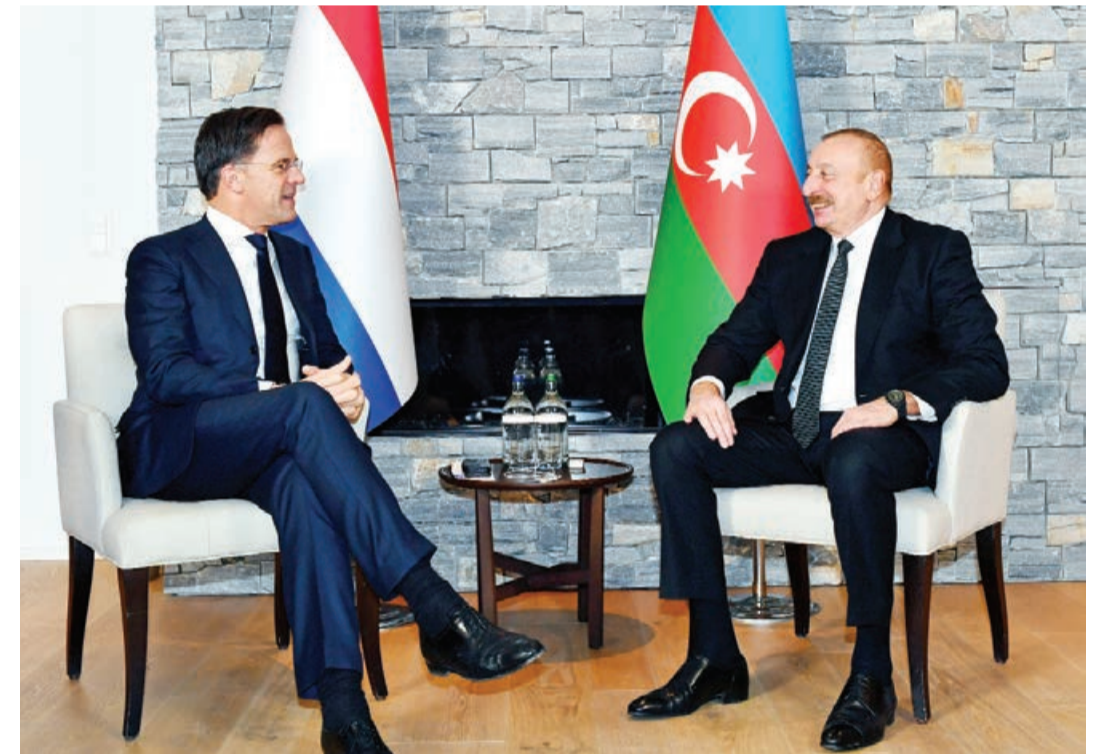
İrakli Qaribaşvili: Biz Azərbaycanla birgə bir neçə layihədə əməkdaşlıq edirik. Bunlardan biri Qara dəniz sualtı elektrik kabeli layihəsidir. Buxarestdə biz - Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan müqavilə imzaladıq və anlaşdıq ki, bu dörd dövlətdən hər biri layihəyə yatırım edəcək. Biz Azərbaycanla birlikdə Bakı-Tbilisi-Qars demir yolu layihəsini icra edirik. Bir neçə ay əvvəl Azərbaycan bu layihənin tamamlanması üçün əlavə vəsait ayırdı.

Mən, həmçinin Azərbaycan ilə Gürcüstan arasındakı münasibətlərdən bəhs etmək istəyirəm. Bizim münasibətlər sınaqlardan çıxmış, etibarlı və güvənlidir. Biz birlikdə çox mühüm tarixi layihələri, neft-qaz layihələrini icra etmişik. İndi isə bu demir yolu layihəsini icra edirik. Gələcəkdə də bir çox layihələr icra edəcəyik.

Moderator: Cənab Baş nazir, Sizin fikrinizə, perspektiviniz nədir? Biz uzunmüddətli sülhə necə nail ola bilərik? Eyni zamanda bununla yanaşı, bilirik ki, Sizin həm NATO, həm də Avropa İttifaqı ilə bağlı iddialarınız var idi. Bu barədə fikirləriniz nədir?

İrakli Qaribaşvili: Əvvəlcə, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərə gəldikdə, Gürcüstan həqiqətən də neytral, qərəzsiz və obyektiv vasitəçidir. Prezident İlham Əliyev qeyd etdiyi kimi, üçtərəfli görüşün təşkil olunması bizim də marağımızdır. Çünki bu region bizə - Azərbaycana, Gürcüstana və Ermənistanla məxsusdur. Biz həqiqətən də bu regionu sülh, tərəqqi və sabitlik regionuna çevirə bilərik.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Davosda Niderlandın Baş naziri ilə görüşü olub

Yanvarın 19-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Davosda Niderland Krallığının Baş naziri Mark Rutte ilə görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycan ilə Niderland arasında iqtisadi sahədə əməkdaşlığın inkişaf etdiyi xüsusi qeyd olundu, bu xüsusda Niderland şirkətlərinin Azərbaycanda müxtəlif layihələrin həyata keçirilməsində yaxından iştirak etdiyi vurğulandı.

Mark Rutte Azərbaycanın Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına verdiyi töhfəni və Avropa ölkələrinin qazla təchizatında oynadığı rolu xüsusi qeyd edərək, buna görə təşəkkürünü bildirdi.

Söhbət zamanı "Şərq-Qərb" nəqliyyat dəhlizinin və onun tərkib hissəsi olan Orta dahlizin artan əhəmiyyəti qeyd edildi, regional məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Dövlətimizin başçısı Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşdırılması, iki ölkə arasında sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar prosesi haqqında məlumat verdi. Azərbaycan

Prezidenti Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişelın dəstəyi ilə aparılan danışıqlar prosesinin vacibliyini vurğuladı, ölkəmizin bu proses çərçivəsində danışıqların davam etdirilməsinə hazır olduğunu dedi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Ləchin-Xankəndi yolunda çərayan edən son hadisələr barədə məlumat verdi. Ermənistanın yolun guya blokada olması barədə yalan məlumat yaydığını və beynəlxalq ictimaiyyəti çaşdırmağa çalışdığını qeyd etdi. Dövlətimizin başçısı Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin müvəqqəti yerləşdirildiyi ərazilərdə ölkəmizin təbii sərvətlərinin qanunsuz istismarının Azərbaycan ictimaiyyətinin və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının haqlı narazılığına səbəb olduğunu bildirdi.

Hazırda yolda Rusiya sülhməramlılarının, Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi vasitəsilə lazımı humanitar yüklərin, mülki şəxslər və mülki təyinatlı yüklərin sərbəst keçidinin təmin edildiyi diqqətə çatdırıldı, kriminal unsurların həmin ərazilərdən çıxarılmasının vacibliyi bir daha vurğulandı.

Azərbaycanla Çexiya arasında dostluq əlaqələri uğurlu inkişaf yolu keçib

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova yanvarın 19-da Çex Respublikasının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Milan Sedlaçeklə görüşüb. Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyət əlaqələri şöbəsindən verilən məlumata görə, spiker Sahibə Qafarova səfiri ölkəmizdə diplomatik fəaliyyətə başlaması münasibətilə təbrik edərək ona fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Bu il ölkələrimiz arasında diplomatik əlaqələrin qurulmasının 30-cu ildönümünün tamam olduğunu bildiren Milli Məclisin Sədri qeyd edib ki, bu illər özində Azərbaycanla Çexiya arasında dostluq əlaqələri uğurlu inkişaf yolu keçib. Ölkələrimiz arasında əməkdaşlığa dair bir çox sənədlər imzalanıb ki, bunların sırasında Strateji tərəfdaşlığa dair bəyannamə də vardır. Sahibə Qafarova bildirib ki, münasibətlərimizin inkişafında yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin, xüsusilə dövlət başçıların səfərlərinin mühüm rolu olmuşdur.

Milli Məclisin Sədri ölkələrimiz arasında əlaqələrin bir çox sahələri əhatə etdiyini, siyasi, iqtisadi, humanitar sahələrdə uğurlu əməkdaşlıq olduğunu bildirib. O, parlamentlərin

arasında münasibətlərin bu əlaqələrin mühüm bir istiqamətini təşkil etdiyini diqqətə çatdırıb. Sahibə Qafarova dostluq qruplarının fəaliyyətini qeyd edərək qanunverici orqanlar arasında münasibətlərin inkişafına diqqət yetirməyin əhəmiyyətini vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, bu münasibətlər həm xalqlarımızın daha da yaxınlaşmasına xidmət edir, həm də ölkələr arasında münasibətlərin inkişafına töhfə verir.

Parlamentin sədri 44 günlük Vətən müharibəsində ölkəmizin əldə etdiyi şanlı qələbə, BMT Təhlükəsizlik Şurası və digər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul edilmiş və torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsinə töhfə edən qətnamələrin uzun illər keçməsinə baxmayaraq qəbul edilmiş və icra olunma-

ması, bu sənədlərin Azərbaycanın öz gücü hesabına həyata keçirilməsi, ölkəmizin ərəzi bütövlüyünün bərpa olunmasından sonra regionda yeni yaranmış vəziyyət, işğaldan azad olmuş ərazilərimizdə həyata keçirilən geniş bərpa və quruculuq işləri barədə geniş məlumat verib. O qeyd edib ki, Azərbaycanla Ermənistan ara-

sında normallaşma prosesinin təşəbbüskarı məhz Azərbaycanın olması və beynəlxalq hüququn 5 əsas prinsipi əsasında sülh sazişinin imzalanmasını təklif etməsinə baxmayaraq, Ermənistan danışıqlarda destruktiv mövqe nümayiş etdirir və üçtərəfli Bəyanatın müddəalarını kobud şəkildə pozur. Ermənistan hələ də öz

silahlı qüvvələrini Azərbaycan ərazisindən tam çıxarmayıb, ərazilərimizi minalamaqda davam edir, həmçinin regionda kommunikasiya və nəqliyyat yollarının açılması prosesinə maneələr yaradır.

Milli Məclisin Sədri xüsusilə diqqətə çatdırıb ki, üçtərəfli Bəyanatın müddəalarını pozmaqda davam edən Ermənistan

iki ildən artıqdır ki, Laçın yolundan hərbi məqsədlər üçün istifadə edir, mina, sursat, hərbi qüvvə və Azərbaycan ərazilərindən talan edilmiş təbii sərvətlərin istismarına və Laçın yolundan sui-istifadəsinə etirazları Azərbaycan vətəndaşlarının qanuni hüququdur. Spiker qeyd edib ki, etirazçıların haqlı tələbləri yerinə yetirilməlidir. Təəssüflər olsun ki, Ermənistan həmişə olduğu kimi, beynəlxalq ictimaiyyəti çaşdırmaq üçün Laçın yolunda baş verənləri manipulyasiya edir və yalan məlumatlar əsasında guya yolun bağlandığını iddia edir. Onun sözlərinə görə, Laçın yolunun guya Azərbaycan tərəfindən bağlanması, Azərbaycan ərazilərində yaşayan erməni sakinlərinin blokadaya alınması, humanitar böhran vəziyyətinin yaranması ilə bağlı bu bəyanatlar tamamilə əsassızdır. Laçın yolu mülki şəxslərin və mülki yükünlərin keçidi üçün açıqdır və hər gün bu yolla onlarla texnikan, sülhməramlı, uçuşçular, beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin, Ermənistanın

təcili tibbi yardım maşınlarının keçməsi erməni tərəfinin əsassız iddialarını təkzib edir. Səfiri qəbul edən millətçilikçi Azərbaycan səfiri Milan Sedlaçek qeyd edib ki, onun əsas məqsədi ölkələrimiz arasında münasibətlərin inkişafına töhfə verməkdir. O, xüsusilə iqtisadi sahədə əlaqələrdə diqqət yetirdiyini bildirib. Səfir diplomatik münasibətlərimizin 30-cu ildönümü ilə bağlı müxtəlif tədbirlərin keçiriləcəyini diqqətə çatdırıb. Milan Sedlaçek Azərbaycanla Çexiya arasında müxtəlif sahələrdə, o cümlədən enerji sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdiyini, ticarət dövriyyəsinin artmış olduğunu qeyd edib. O, parlamentlərin arasında da əməkdaşlığın önəmli vürğuləyaraq qarşılıqlı səfərlərin bu əlaqələrin inkişafına töhfə verə biləcəyini qeyd edib. Görüşdə qarşılıqlı maraqlı doğuran digər məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparılıb.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Milli Məclisin komitə iclaslarında

Yanvarın 19-da Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin 2023-cü il 14 sessiyasında ilk iclası keçirilib. Milli Məclis Sədri birinci müavini, komitənin sədri Əli Hüseynli bildirib ki, gündəliyə 15 məsələ daxil edilib.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyət əlaqələri şöbəsindən verilən məlumata görə, komitə sədri diqqətə çatdırıb ki, birinci məsələ Milli Məclisin 2022-ci ilin payız sessiyasında dövründə Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin qəbul edilmiş işlər barədə hesabat, ikinci məsələ isə komitənin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planının layihəsidir. 2022-ci ilin payız sessiyasında qəbul edilmiş işlər barədə hesabatda əsasən, komitənin bu müddətdə 25 iclas keçirilib, 214 məsələyə baxılıb. Komitədə 65 qanun layihəsi işləndirilib, 7 qanun layihəsi bir oxunuşda müzakirə edilib.

Hesabat dövründə vətəndaşlardan, idarə və təşkilatlardan daxil olmuş 307 ərizə və məktub, digər müxtəlif xarakterli sənədlərə, elektron poçt vasitəsilə daxil olmuş məktublara komitədə baxılıb, müvafiq tədbirlər görülmüşdür. Komitə tərəfindən müxtəlif məzmunlu 194 ərizə, müraciət və sənədə baxılaraq aidiyyəti təşkilatlara göndərilib.

2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planının layihəsinə əsasən, komitədə qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında təqdim ediləcək qanun layihələrinə baxılması nəzərdə tutulub.

2022-ci ilin payız sessiyası dövründə görülmüş işlər barədə hesabat qənaətbəxş hesab edilib, komitənin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planının layihəsi məqbul sayılıb.

Əli Hüseynli 3-cü məsələ - Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi (birinci oxunuş) barədə fikirlərini açıqlayaraq təklif olunan düzəlişlərinin əhəmiyyətini vurğulayıb, sənədin istehlakçıların hüquqlarının müdafiəsinə xidmət edəcəyini bildirib.

Milli Məclis Aparatının İqtisadi qanunvericilik şöbəsinin müdiri Məhəmməd Baqışov qeyd edib ki, qanun layihəsi mülki hüququn institutu olaraq borc müqaviləsi və onun tərkib hissəsi olan kredit müqaviləsi üzrə münasibətlərin mülki qanunvericilik çərçivəsində tənzimlənməsi mexanizminin təkmilləşdirilməsi, bu sahədə bəzi problemlərin həllənməsi münasibətdə isə istehlakçıların hüquqlarının qorunmasının təmin edilməsi, habelə Məcəllənin əqdlərlə və öhdəliklərlə bağlı bəzi normaların təkmilləşdirilməsi məqsədilə hazırlanıb.

Qeyd olunub ki, əqd müvafiq tələblərə əməl etməklə elektron informasiya sistemlərinin köməyi ilə bağlanırsa bu halda o yazılı əqd hesab oluna bilər. Bu isə tərəflərin əqdi elektron resurslardan istifadə etməklə bağlamaq imkanını artırır, habelə bu cür bağlanmış əqdlər üzrə yaranan mübahisələrin daha çevik həllinə, tərəflərin hüquqlarının daha etibarlı qorunmasına imkan yaradır.

Komitənin sədri müavini Qüdrət Həsənzadə, üzvləri Azay Quliyev, Bəhriz Məhərrəmov sənədin vətəndaşların maraqlarının qorunması baxımından əhəmiyyətli olduğunu bildiriblər, bəzi qeyd

və təkliflərinə diqqətə çatdırıblar. Komitə sədri Əli Hüseynli sənədlərin fikirlərini müzakirə edib.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasına təsviyə olunub.

Sonra "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) baxılıb. Komitə sədri Əli Hüseynli bildirib ki, hazırda "Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluğunun inkişafına dair 2019-2025-ci illər üçün Strategiya" icra olunmaqdadır. Strategiyaya əsasən dövlət qulluğu sahəsində bir sıra islahatların aparılması nəzərdə tutulub. Qeyd olunub ki, təqdim edilən layihədə anlayışların dəqiqləşdirilməsi, habelə dövlət qulluqçularının potensialından səmərəli istifadə, onların xidməti və peşakarlığı səviyyəsinin artırılması məqsədilə dövlət qulluqçularının rotasiyasının həyata keçirilməsi ilə bağlı qaydalar öz əksini tapıb.

"Dövlət qulluğu haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasına təsviyə olunub.

Komitə sədri Əli Hüseynli diqqətə çatdırıb ki, "Media haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il 30 dekabr tarixli Qanununun icrası ilə əlaqədar bir çox qanunlara uyğunlaşdırma xarakterli düzəlişlər nəzərdə tutulub. Komitənin iclasının gündəliyinə daxil edilən növbəti məsələlərdə bununla bağlı müvafiq dəyişikliklər təklif olunur.

O həmçinin qeyd edib ki, 5-ci məsələ olan Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında (birinci oxunuş) qanun layihəsində isə "Media haqqında" qanuna uyğun olaraq bir sıra məsələləri öz əhatəsinə daxil etməklə nəzərdə tutulub.

Parlament Aparatının Dövlət quruculuğu, inzibati və hərbi qanunvericilik şöbəsinin İnzibati qanunvericilik sektorunun müdiri Kamalə Paşayeva İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında (birinci oxunuş) və gündəliyin 6 - 15-ci məsələləri - Torpaq Məcəlləsində, Mülki Məcəllədə, Cinayət Məcəlləsində, Vergi Məcəlləsində, Cəzalar İcrası Məcəlləsində, İnzibati Prosesual Məcəllədə, Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində və Miqrasiya Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında, Azərbaycan Respublikasının 1996-cı il 17 may tarixli 74-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi"ndə, 2000-ci il 14 aprel tarixli 859-IQ sayılı Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Bələdiyyələr haqqında" və başqa komissiyaların haqqında Əsasnamə"ndə, 2005-ci il 3 may tarixli 903-IIQ sayılı Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Bələdiyyələrin regional assosiasiyalarının Nümunəvi Əsasnaməsi"ndə və 2005-ci il 3 may tarixli 906-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası haqqında Əsasnamə"ndə, "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu haqqında", "Məhkəmələr və ha-

kimlər haqqında", "Yanğın təhlükəsizliyi haqqında", "Müflisləşmə və iflas haqqında", "Əhəlinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Vəton uğrunda həlak olanların xatirəsinin əbədiləşdirilməsi haqqında", "Mülki müdafiə haqqında", "Qrant haqqında", "Hidrometeorologiyaya fəaliyyəti haqqında" və "Uşaq hüquqları haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə, "Azərbaycan folkloru nümunələrinin hüquqi qorunması haqqında", "Mədəni bütövlüyün genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında", "Sosial xidmət haqqında", "Uşaqların icbari dispanserizasiyası haqqında", "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların maraqlarının müdafiəsi haqqında", "İctimai istifadə haqqında", "Yaşlıların müdafiəsi haqqında", "Bələdiyyə qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında", "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında", "Azərbaycanın modernizə edilməsi - Şuşa şəhəri haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə, "İpoteka haqqında", "Azərbaycan Respublikasında səfərbərlik hazırlığı və səfərbərlik haqqında", "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında", "İnzibati icraat haqqında", "Dorman vasitələri haqqında", "Əmanətlərin sığortalması haqqında", "Dövlət borcu haqqında", "İnsanın immun çatışmazlığı virusunun törətdiyi xəstəliklə mübarizə haqqında" və "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə, "Coğrafi obyektlerin adları haqqında", "Avtomobil nəqliyyatı haqqında", "Arçılıq haqqında", "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında", "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında", "Torpaqların dövlət ehtiyatları üçün alınması haqqında", "Fərdi məlumatlar haqqında", "Meisət zərəkətinin qarşısının alınması haqqında", "Investisiya fondları haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə, "Lotereyalar haqqında", "Elektron imza və elektron sənəd haqqında", "Ovçuluq haqqında", "Fövqəladə vəziyyət haqqında", "Mühasibat uçotu haqqında", "Kəşfiyyat və eks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında", "Məlumat topluluğu haqqında", "Mühasibat uçotu haqqında", "Kəşfiyyat və eks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında", "Məlumat topluluğunun hüquqi qorunması haqqında", "Azərbaycan xalça sənətinin qorunması və inkişaf etdirilməsi haqqında", "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" və "Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə, "Yol hərəkəti haqqında", "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin komitələri haqqında", "Torpaq bazarı haqqında", "Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında", "Terrorçuluğa qarşı mübarizə haqqında", "Milli Arxiv Fondu haqqında", "Bələdiyyələrin statusu haqqında", "Ömürlü əx-tarıx fəaliyyəti haqqında", "Su təchizatı və tullantı sular haqqında" və "Taxil haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə, "Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında", "Sərhəd mühafizə orqanları haqqında", "Daxili qoşunların statusu haqqında", "Rəsmi statistika haqqında", "Həmkarlar ittifaqları haqqında", "Haqsız rəqəbat haqqında", "İstehlakçıların hüquqlarının

müdafiəsi haqqında", "Müflislik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında", "Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi haqqında" və "Xüsusi iqtisadi zonalar haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə, "Yerli rəy sorğusu haqqında", "Avtomobil yolları haqqında", "Diplomatik xidmət haqqında", "Dövlət satınalmaları haqqında", "Gənclər siyasəti haqqında", "Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında" və "Banklar haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələrinin mahiyyəti barədə məlumat verib.

Komitənin sədri müavini Qüdrət Həsənzadə, üzvləri Tahir Korimli, Azay Quliyev təqdim olunan layihələr barədə fikirlərini, qeyd və təkliflərini bildiriblər. Məclisin İnkışaf Agentliyinin Hüquq Xidmətinin rəhbəri Rəşad Cəfərlilə, bəzi məsələlərə aydınlıq gətirib.

Yekunda qanun layihələri Milli Məclisin plenar iclasına təsviyə olunub.

Yanvarın 19-da Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin 2023-cü ilin yaz sessiyasında ilk iclası keçirilib. İclası açan komitə sədri Siyavuş Novruzov parlamentin 2023-cü il yaz sessiyasında deputatlarla görüşüb.

Komitə sədri 2022-ci ilin ölkəmiz üçün uğurlu keçdiyini bildirib. O, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə keçirilən Azərbaycanın sistemli islahatların davam etdirilməsi, idarəetmədə səmərəliliyin artırılması, ölkənin beynəlxalq nüfuzunun yüksəldilməsi, milli maraqların qorunması, suverenliyin müdafiəsi kimi istiqamətlərdə əldə olunan nailiyyətləri vurğulayıb və 2023-cü ildə də bu nailiyyətlərin davamlı olacağına əminliyini bildirib.

Sonra Siyavuş Novruzov iclasın gündəliyi barədə məlumat verib. Bildirilib ki, iclasın gündəliyinə Milli Məclisin 2022-ci ilin yaz sessiyası dövründə Regional məsələlər komitəsində görülən işlər barədə hesabat və Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planı və 4 qanun layihəsi daxil edilib.

Hesabatı təqdim edən komitə sədri payız sessiyası dövründə Regional məsələlər komitəsinin 4-ü onlayn olmaqla 6 iclasın keçirildiyini, icaslarda 19 məsələyə baxılıb, 24 qanun layihəsi barədə məlumat verib. Diqqətə çatdırılıb ki, 2022-ci ilin yaz sessiyası dövründə komitəyə vətəndaşlardan daxil olan 83 elektron, 24 kağız formada müraciətə baxılıb, araşdırılıb və müvafiq tədbirlər görülmüşdür. Eyni zamanda hesabat dövründə komitə tərəfindən Milli Məclis Aparatında vətəndaşların qəbulu keçirilib. Komitə sədri ümumilikdə bütün komitə üzvlərinə vətəndaşlardan daxil olmuş 1234 müraciətə bağlı da məlumat verib. Qeyd olunub ki, Regional məsələlər komitəsi üzvləri sosial şəbəkələrdə,

mediada, müxtəlif tədbirlərdə fəal iştirak ediblər, aktual ictimai-siyasi məsələlərə bağlı öz mövqelərini bildiriblər. Eyni zamanda təmsil etdikləri ərazilərdə cəmiyyətin həssas qrupları, şəhid ailələri, qazilərin problemləri ilə yaxından maraqlanıblar.

Siyavuş Novruzov Regional məsələlər komitəsinin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planı ilə bağlı diqqətə çatdırıb ki, növbəti sessiyada qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında təqdim olunan qanun layihələrinin müzakirəsi, dinləmələrin keçirilməsi kimi məsələlər nəzərdə tutulub. Sonra Siyavuş Novruzov gündəliyə daxil edilən qanun layihələri barədə məlumat verib. Bildirilib ki, gündəliyə daxil edilən məsələlərdə "kütləvi informasiya vasitələri", "kütləvi informasiya vasitələrində" kimi sözlərin "media subyektləri", "mediada" kimi sözlərlə əvəz edilməsi təklif olunur.

İclasda komitə üzvləri Cavid Osmayev, Kamran Bayramov, Səbinə Xasayeva, Məzahir Əfəndiyev, Tahir Rzayev müzakirə olunan məsələlərə bağlı çıxış ediblər, fikirlərini və qeydlərini səsləndiriblər. Deputatlar həmçinin bələdiyyələrin fəaliyyəti, onların işinin səmərəliliyinin artırılması, regional idarəetmənin təkmilləşdirilməsi və digər aktual məsələlərə bağlı fikirlərini bölüşüblər.

İclasda Milli Məclisin 2022-ci ilin yaz sessiyası dövründə Regional məsələlər komitəsində görülən işlər barədə hesabatı qənaətbəxş hesab olunub, komitənin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planı təsdiq edilib, gündəliyə daxil edilən qanun layihələri Milli Məclisin plenar iclasına təsviyə olunub.

Yanvarın 19-da Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin iclası keçirilib. İclası açan komitə sədri Bəxtiyar Əliyev 20 Yanvar faciəsindən danışdı. Müstəqillik tariximizdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın qazanmış uğurlarından söz açdı.

20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsi birliqdəliklə yad edildikdən sonra komitə sədri Bəxtiyar Əliyev gündəliyə 3 məsələnin - Elm və təhsil komitəsinin 2022-ci ilin yaz sessiyası dövründə fəaliyyəti barədə hesabatın, qarşıdakı sessiya üçün iş planının və bir qanun layihəsinin daxil edildiyini bildirdi.

Komitə sədri 2022-ci ilin yaz sessiyası dövründə Regional məsələlər komitəsində görülən işlər barədə hesabatı qənaətbəxş hesab olunub, komitənin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planı təsdiq edilib, gündəliyə daxil edilən qanun layihələri Milli Məclisin plenar iclasına təsviyə olunub.

Komitənin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planı ilə bağlı diqqətə çatdırılıb ki, iş planına qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında daxil olan qanun layihələrinin, möv-

zə qanunlara ediləcək dəyişikliklərin müzakirəsi daxil edilib. Həmçinin komitəyə daxil olan təkliflərin təhlili və vətəndaşların müraciətləri ilə işin təşkili kimi məsələlər nəzərdə tutulub. O, iş planına "Ali təhsil haqqında" qanun layihəsinin hazırlanmasını daxil edildiyini qeyd edib.

İclasda müzakirəyə çıxarılan "Lotereyalar haqqında", "Elektron imza və elektron sənəd haqqında", "Ovçuluq haqqında", "Fövqəladə vəziyyət haqqında", "Mühasibat uçotu haqqında", "Kəşfiyyat və eks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında", "Məlumat topluluğunun hüquqi qorunması haqqında", "Azərbaycan xalça sənətinin qorunması və inkişaf etdirilməsi haqqında", "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" və "Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi ilə bağlı bildirilib ki, sənəd "Media haqqında" qanununun icrası ilə əlaqədar hazırlanıb və uyğunlaşdırma xarakterli dəyişikliklərlə təkmilləşdirilməsi məqsədilə təqdim olunub. Komitə üzvləri Kamran Bayramov, Sahib Əliyev, Nəsim Məhəmmədov hesabata və iş planı barədə öz fikirlərini, qeyd və təkliflərini səsləndiriblər.

Komitənin 2022-ci ilin yaz sessiyası ərzində fəaliyyəti qənaətbəxş hesab edilib, 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planının layihəsi müsbət qiymətləndirilib.

Sonra iclasda gündəliyə daxil edilən qanun layihələri barədə hesabatı qənaətbəxş hesab olunub, komitənin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planı təsdiq edilib, gündəliyə daxil edilən qanun layihələri Milli Məclisin plenar iclasına təsviyə olunub.

Yanvarın 19-da Milli Məclis Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin 2023-cü il yaz sessiyasında ilk iclası keçirilib. Komitənin sədri Səməd Seyidov yeni sessiyanın başlaması münasibəti ilə komitə üzvlərinə təbrik edib, onlara gələcək fəaliyyətlərində yeni nailiyyətlər əldə etməyi, diqqətə çatdırıb ki, iclasın gündəliyinə 5 məsələ daxil edilib.

Səməd Seyidov əvvəlcə Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin 2022-ci ilin yaz sessiyası ərzində gördüyü işlər barədə hesabatı və komitənin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün nəzərdə tutulmuş iş planının layihəsini təqdim edib. Bildirilib ki, 2022-ci ilin yaz sessiyasında görülən işlərin hesabına əsasən, komitənin bu müddətdə 16 iclası keçirilib, 45 məsələ müzakirə edilib. Hesabat dövründə komitənin sədri və üzvləri xarici dövlətlərin və təşkilatların ölkəmizdəki səfirləri, nümayəndələri, ölkəmizdə səfərdə olan müxtəlif nümayəndə heyətləri ilə bir sıra görüşlər keçirilib.

Ötən sessiya ərzində komitəyə ümumilikdə 1844 ərizə, məktub və şikayət daxil olub. Müraciətlərə bağlı müvafiq tədbirlər görüldü, aidiyyəti təşkilat və idarələrə məktublara göndərilib. Komitə

üzvləri tərəfindən vətəndaşların onlayn və fərdi qaydada qəbulu keçirilib.

Diqqətə çatdırılıb ki, 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planının layihəsinə əsasən komitədə qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında daxil olan qanun layihələrinin müzakirəsi, beynəlxalq və dövlətlərarası müqavilələrin təsdiqi, icrası və ləğvi edilməsi qaydalarına aid təqdim olunmuş sənədlərə dair rəy verilməsi, parlamentlərarası əlaqələrin inkişaf etdirilməsi istiqamətində fəaliyyətin genişləndirilməsi və digər tədbirlər nəzərdə tutulub.

Komitə üzvləri Kamran Bayramov, Sahib Əliyev, Nəsim Məhəmmədov hesabata və iş planı barədə öz fikirlərini, qeyd və təkliflərini səsləndiriblər.

Komitənin 2022-ci ilin yaz sessiyası ərzində fəaliyyəti qənaətbəxş hesab edilib, 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planının layihəsi müsbət qiymətləndirilib.

Sonra iclasda gündəliyə daxil edilən qanun layihələri barədə hesabatı qənaətbəxş hesab olunub, komitənin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün iş planı təsdiq edilib, gündəliyə daxil edilən qanun layihələri Milli Məclisin plenar iclasına təsviyə olunub.

Yanvarın 19-da Milli Məclis Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin 2023-cü il yaz sessiyasında ilk iclası keçirilib. Komitənin sədri Səməd Seyidov yeni sessiyanın başlaması münasibəti ilə komitə üzvlərinə təbrik edib, onlara gələcək fəaliyyətlərində yeni nailiyyətlər əldə etməyi, diqqətə çatdırıb ki, iclasın gündəliyinə 5 məsələ daxil edilib.

Səməd Seyidov əvvəlcə Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin 2022-ci ilin yaz sessiyası ərzində gördüyü işlər barədə hesabatı və komitənin 2023-cü ilin yaz sessiyası üçün nəzərdə tutulmuş iş planının layihəsini təqdim edib. Bildirilib ki, 2022-ci ilin yaz sessiyasında görülən işlərin hesabına əsasən, komitənin bu müddətdə 16 iclası keçirilib, 45 məsələ müzakirə edilib. Hesabat dövründə komitənin sədri və üzvləri xarici dövlətlərin və təşkilatların ölkəmizdəki səfirləri, nümayəndələri, ölkəmizdə səfərdə olan müxtəlif nümayəndə heyətləri ilə bir sıra görüşlər keçirilib.

Ötən sessiya ərzində komitəyə ümumilikdə 1844 ərizə, məktub və şikayət daxil olub. Müraciətlərə bağlı müvafiq tədbirlər görüldü, aidiyyəti təşkilat və idarələrə məktublara göndərilib. Komitə

"Azərbaycan"

Ağdam şəhərində içməli su təchizatı, yağış və tullantı sularının idarə olunması sisteminin layihə-smeta sənədləri hazırlanıb

Su ehtiyatlarından səmərəli istifadənin təmin edilməsi, su təsərrüfatının idarə olunmasının təkmilləşdirilməsi və bu sahədə fəaliyyətin əlaqələndirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 15 aprel tarixli Sərəncamı ilə yaradılmış komissiyanın üzvləri işğaldan azad olunmuş Ağdam rayonuna səfər ediblər.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, səfər çərçivəsində Ağdam Konfrans Mərkəzində komissiyanın 29-cu iclası keçirilib. İclasda dövlət başçısının 2021-ci il 19 aprel tarixli Sərəncamına uyğun olaraq, Ağdam rayonunun işğaldan azad edilmiş ərazilərinin su ehtiyatlarından səmərəli istifadə edilməsi məqsədilə su mənbələrinin qiymətləndirilməsi, su təsərrüfatı obyektlərinin tikintisi, yenedən qurulması, bərpası, içməli su və suvarma suyu təchizatı ilə bağlı tədbirlər və qarşıda duran vəzifələr müzakirə olunub.

Baş nazirin müavini, komissiyanın sədri Şahin Mustafayev rəhbərliyi ilə keçirilən və Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseyinovun və dövlət olunan qonşuların da iştirak etdiyi iclasda Kond Təsərrüfatı Nazirliyi, "Azməlsutəsərrüfat" ASC və "Azorsu" ASC tərəfindən təqdimatlar olub, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən isə su ehtiyatları barədə məlumat verilib.

Səfər zamanı komissiya üzvləri tərəfindən Ağdam rayonu ərazisində xüsusi əhəmiyyət kəsb edən su və su təsərrüfatı obyektlərinə yerində baxış keçirilib, Xaçınçay su anbarının və ondan ayrılan əsas suvarma kanalının layihə-smeta sənədləri əsasında təmir-bərpası ilə bağlı görülən işlərlə tanış olub.

Ağdam rayonunun işğaldan azad edilmiş ərazilərinin su təchizatı barədə danışan Baş nazirin müavini, komissiyanın sədri Şahin Mustafayev bildirdi ki, həcmi 23 milyon kubmetr olan Xaçınçay su anbarının və ondan ayrılan uzunluğu 7 kilometr, subuxma qabiliyyəti saniyədə 4 kubmetr olan suvarma kanalının təmir-bərpası sayəsində Ağdam rayonunun 7 min hektar torpaq sahəsinin su təminatı yaxşılaşdırılacaq. Bu işlərin cari ilin üçüncü rübü ərzində tamamlanması nəzərdə tutulur.

Komissiyanın sədri eyni zamanda qeyd edib ki, işğal dövründə digər ərazilərdə olduğu kimi, Ağdam rayonunda da hər şey, o cümlədən su təsərrüfatı infrastrukturunu tam dağadılıb və bunlar müasir tələblərə uyğun yenidən qurulmalıdır. Ağdam şəhəri üzrə gələcəkdə 100 min nəfər əhalinin dayanıqlı içməli su təchizatı, yağış və tullantı sularının idarə olunması sisteminin yaradılması ilə bağlı texniki

iqtişadi əsaslandırma və layihə-smeta sənədləri hazırlanıb və hazırda aidyyəti üzrə ekspertiza olunur.

Qeyd edək ki, dövlət başçısının tapşırıqlarına uyğun olaraq, işğaldan azad olunmuş digər ərazilərdə - Törtərçayın üzərində yerləşən Suqovuşan su anbarının və Köndələncəyin üzərində yerləşən Köndələncəy-1, Köndələncəy-2 və Aşağı Köndələncəy su anbarlarının da onlardan ayrılan suvarma kanalları ilə birlikdə təmir-bərpası həyata keçirilir.

Bununla yanaşı, ölkədə su ehtiyatlarının artırılması və bu istiqamətdə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə dağ çayları sularının yığılması üçün relyefə uyğun su anbarlarının yaradılması imkanları öyrənilib, su ehtiyatlarından səmərəli istifadə etmək məqsədilə texniki-iqtisadi əsaslandırma və layihə-smeta sənədləri hazırlanmaqda Zabuxçay, Həkəriçay və Börgüşadçay su anbarlarının tikintisi istiqamətində zəruri tədbirlərin görülməsinə başlanılıb.

DİN-in şəxsi heyəti 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsini ehtiramla anıb

Yanvarın 19-da daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov və DİN-in şəxsi heyəti 20 Yanvar faciəsinin 33-cü ildönümü ilə əlaqədar Şəhidlər xiyabanını ziyarət ediblər.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə şəhid olmuş qəhrəman Vətən övladlarının məzarları ziyarət olunub, unudulmaz və müqəddəs xatirələri yad edilib.

Azərbaycan və NATO arasında mövcud əməkdaşlıq gündəliyinin aktual məsələləri müzakirə olunub

Yanvarın 19-da xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ilə NATO Baş katibinin Qafqaz və Mərkəzi Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Xavyer Kolomina arasında görüş keçirilib.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə Azərbaycan və NATO arasında mövcud əməkdaşlıq gündəliyinin aktual məsələləri, həmçinin regional və beynəlxalq məsələlər, Laçın yolu ətrafında cari vəziyyəti müzakirə mövzusu olub.

Nazir Ceyhun Bayramov Azərbaycan və NATO arasında davamlı siyasi dialoqun müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığa töhfə verdiyini qeyd edib. Beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyə töhfə verən bir ölkə kimi Azərbaycanın NATO-nun rəhbərlik etdiyi sülhməramlı operasiyalarda iştirakının tərəfimizdən dəstəkləndirilməsinə hazır olduğunu bəyan etdiyi və sülh gündəliyinin irəli aparılmasına qararlı olduğunu bildirdi.

Xüsusi nümayəndə Xavyer Kolomina qarşılıqlı səfərlərin əməkdaşlığın inkişafına töhfə verdiyini bildirdi. Azərbaycanın NATO çərçivəsində iştirakını möhkəmləndirən Laçın

addımlar, Ermənistanın sülh prosesinə xələl gətirən hərbi-siyasi təxribatları, mina təhdidinin davam etdirilməsi barədə qarşı tərəfi ətəflü məlumatlandırılıb.

Laçın yolu ətrafında Azərbaycan vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin etirazına səbəb olan təxribatlardan bohs edən nazir Ceyhun Bayramov, guya Azərbaycan ərazilərindəki erməni sakinlərinin blokada yaşama, vəziyyətin humanitar böhran səviyyəsinə çatması ilə bağlı əsaslı iddiaların həqiqəti əks etdirmədiyini bildirdi. Azərbaycanın NATO çərçivəsində iştirakını möhkəmləndirən Laçın

yolundan sui-istifadə faktlarının pərdələməkdən, sülh gündəliyi üzrə danışıqlara xələl gətirməkdən başqa bir şey olmadığını diqqətə çatdırıb.

Ermənistan tərəfinin qeyri-konstruktiv addımlarına baxmayaraq, Azərbaycanın danışıqlar üzrə növbəti görüşün qısa müddət ərzində keçirilməsinə hazır olduğunu bəyan etdiyi və sülh gündəliyinin irəli aparılmasına qararlı olduğunu bildirdi.

Xüsusi nümayəndə Xavyer Kolomina qarşılıqlı səfərlərin əməkdaşlığın inkişafına töhfə verdiyini bildirdi. Azərbaycanın NATO çərçivəsində iştirakını möhkəmləndirən Laçın

Azərbaycan sülhməramlılarının Kabul Beynəlxalq Hava Limanında təxliyə işlərində əhəmiyyətli rol oynadığını vurğulayıb. Azərbaycan və NATO arasında digər sahələrdə, o cümlədən enerji təhlükəsizliyi, təhsil və s. sahələrdə əməkdaşlığın aparıldığını möhkəmləndirən addımların davam etdirilməsinə hazır olduğunu bəyan etdiyi və sülh gündəliyinin irəli aparılmasına qararlı olduğunu bildirdi.

Görüşdə həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Təklif olunan dəyişikliklər jurnalist fəaliyyətini məhdudlaşdırmır

İnzibati Xətalər Məcəlləsinə təklif olunan dəyişikliklər jurnalist fəaliyyətini məhdudlaşdırmır, fundamental prinsiplərin qanun müstəvisində təsbit olunmasına xidmət edir. Bu barədə Mediannın İnkişafı Agentliyinin açıqlamasında bildirilib.

Qeyd edilib ki, qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı olmadan şəxsin təqsirli olması barədə məlumatların dərc edilməsinə (yayımlanmasına) görə üç min beş yüz manatadək cərimə tətbiq edilməsi cərimənin maksimum həddidir və jurnalistə qarşı yönəlməyib. Bu hal baş verdikdə layihəyə əsasən, yalnız vəzifəli şəxslər min manatdan min beş yüz manatadək məbləğdə, hüquqi şəxslər iki min beş yüz manatdan üç min beş yüz manatadək məbləğdə cərimə ediləcəklər.

Məlumat əsasən, jurnalistlərin peşəkar fəaliyyətinə qanunsuz müdaxiləyə, jurnalistin sərəncamına cavab verilməsinə görə, habelə medianın informasiya qaynağının qorunması ilə bağlı dəyişikliklərdə əksini tapmış yanaşma media etikasına ziddir, jurnalist peşəkarlığının artırılmasına təsir göstərən, eyni zamanda bu istiqamətdə dövlətin məsuliyyətini artırmağa yönəlmiş müddədir.

Bununla yanaşı, göstərilən pozuntuya yol verməmiş şəxslərə münasibətdə Cinayət Məcəlləsinin 163-cü maddəsi tət-

biq edilir. Həmin maddəyə əsasən, jurnalistlərin qanuni peşə fəaliyyətinə mane olma, yəni zor tətbiq etməklə və ya belə zor tətbiq etmə hədəsi ilə onları məlumat yaymağa və ya məlumat yaymaqdan imtinaya vadar etmə beş yüz manatdan min manatadək miqdarda cərimə və ya bir ilədək müddətə islah işləri ilə cəzalandırılır. Eyni əməllər vəzifəli şəxslərə təfərrüfatla qanun müstəvisində təsbit olunmasına xidmət edir. Bu barədə Mediannın İnkişafı Agentliyinin açıqlamasında bildirilib.

"Göründüyü kimi, heç də iddia olunduğu kimi jurnalist fəaliyyətinin əhəmiyyəti azaldılmır, əksinə, digər peşə fəaliyyətləri üçün təmin olunmayan hüquqi mexanizmlər jurnalistlərin mənsəssiz fəaliyyəti üçün təmin edilir, bu istiqamətdə qanun pozuntusuna yol verən şəxslərə münasibətdə növbəti inzibati, həmçinin cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutulur", - deyə açıqlamada qeyd edilib.

Xatırladaq ki, yanvarın 19-da Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin iclasında İnzibati Xətalər Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliklər müzakirə olunub.

Nəzrin QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Mətbuat Şurası media fəaliyyəti ilə bağlı İnzibati Xətalər Məcəlləsinə təklif olunan dəyişiklikləri şərh edib

Azərbaycan Mətbuat Şurası media fəaliyyəti ilə bağlı İnzibati Xətalər Məcəlləsinə (İXM) təklif olunan dəyişiklikləri şərh edib.

Bu barədə AZƏRTAC-a Mətbuat Şurasından məlumat verilib. Bildirilib ki, Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin bugünkü iclasının gündəliyinə daxil edilmiş İnzibati Xətalər Məcəlləsinə dəyişikliklər layihəsində media ilə bağlı məqamlar da əksini tapıb.

Əvvəla, təkbiz, cavab və düzəliş verilməsi məsələsi üzərində dayanacaq. İXM-ə dəyişiklik layihəsi "Media haqqında" qanunla bunlarla bağlı müəyyən edilmiş qaydaların pozulmasına görə vəzifəli şəxslərin üç yüz manatdan altı yüz manatadək, hüquqi şəxslərin isə min manatdan min beş yüz manatadək məbləğdə cərimə edilməsinə nəzərdə tutulur.

Əslində, belə bir müddəə əvvəlki "Kütləvi informasiya vasitələri haqqında" qanunda da olub. Dəyişiklik daha çox yeni qanunun icrasının optimallaşdırılması nəzərdə tutulur. Hesab edirik ki, dəyişiklik eyni zamanda real işlək mənzərənin formalaşmasını şərtləndirəcək. Nəzərə alaq ki, buna ciddi ehtiyac var. Məsələni

əsaslandırmaq üçün bir neçə məqam diqqətə yetirək.

Ümumən mediamızda təkbiz, düzəliş və cavab mədəniyyəti olduqca zəifdir. "Nyu York Tayms", "Vəşinqton Post" kimi nüfuzlu nəşrlər hər gün öz sahifələrində çoxsaylı təkbiz yayımlayırlar, cavab hüququnun tanındığı materiallar yerləşdirilir, ancaq Azərbaycanın media orqanları bir çox hallarda məsələyə dair tövsiyələrdən nəticə çıxarmırlar. Bəzən olur ki, Mətbuat Şurası hansısa media orqanına təkbiz verməyi tövsiyə edir. Həmin təkbiz narazılıq doğurmuş materialın özündən qat-qat artıq etiraz yaradır. Düşünürük ki, qanunun səmərəli icra mexanizmi mövcud sahədəki problemləri aradan qaldıracaq, ayrı-ayrı şəxslərin fərdi məhiyyətli spekulativ yanaşmalarına meydan verməyəcək.

İnzibati Xətalər Məcəlləsinə təklif edilən növbəti dəyişiklik media məhsullarının qanunla müəyyən edilmiş qaydada yayılmasına maneə yaradılmasına qarşı mexanizmlərin sortləşdirilməsi ilə bağlıdır. İXM-ə buna görə fiziki şəxslərin iki yüz manatdan üç yüz manatadək məbləğdə cərimə olunmaları təklif edilir. Qeyd edək ki, övvəlki kütləvi informasiya vasitələrinin qanunla müəyyən edilmiş qaydada ya-

ylmasına maneə olmağa və ya dövrü mətbu nəşrin tirajının pərə-kəndə satışına qanunla nəzərdə tutulmayan məhdudlaşdırıcı qo-yulmasına görə fiziki şəxslərin məbləğdə cərimələnməsi nəzərdə tutuldu.

İXM-ə təklif edilən növbəti dəyişiklik də vacibdir. Söhbət qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı olmadan şəxsi təqsirkar kimi göstərən məlumatların yayılmasına gəlir. Mövcud istiqamətdəki dəyişiklikdə cərimə məbləğinin ən yüksək həddinin seçilməsi bir çox şəxslər tərəfindən jurnalist fəaliyyətinə maneçilik kimi qiymətləndirilir. Bəli, məlumat yayıcılığında iştirak edən başlıca tərəfdirlər, jurnalistlərdir. Ancaq məsələnin onların fəaliyyətinə məhdudlaşdırma formasında qoyuluşu yanlışdır.

Ümumən nəzərə alaq ki, təcürbədə oksər hallarda medianın deyil, ayrı-ayrı şəxslərin özlərinin sosial şəbəkə profilləri vasitəsilə məhkəmə müzakirəsində olan bilgiləri paylaşdığını şahidi olurdu. Yəni təqsirsizlik prezumpsiyasına riayət etməyənlər əsasən onlardır. Təqsirsizlik prezumpsiyasına isə bütün dünyada həssas yanaşma mövcuddur. Müqayisəli yanaşacaq, görürük ki, buna əməl edilməməsinə görə cərimələr dünya dövlətlə-

rinin bir çoxunda həddən artıq yüksəkdir. Hətta azadlıqdan məhrum etmə cəzalarının tətbiqi də geniş yayılıb. Bu zaman əsas kimi bir çox amillər və motivlər götürülür. Şəxsi həyatın toxunulmazlığından tutmuş məhkəmənin qərarına təsir etməyədək müxtəlif məqamlar nəzərə alınır. Başlıca ideya isə məhkəmə mühakiməsinə cəhəmlənmiş şəxsin törətdiyi əməldən asılı olmayaraq, onun insan kimi malik olduğu hüquq və azadlıqlara saygılı münasibətdir.

Bütün bunları nəzərə alaraq hesab edirik ki, İXM-ə qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı olmadan şəxsi təqsirli olması barədə məlumatların dərc edilməsinə (yayımlanmasına) görə ayrı-kateqoriyalardan asılı olaraq, yüksək cərimə məbləğinin seçilməsinə elə bir fəvqəladə hal yoxdur. Hesab edirik ki, bu dəyişiklik ancaq mediada deyil, bütövlükdə cəmiyyətdə məsuliyyət mühtini gücləndirmək, dərinləşdirmək məqsədi daşımaqdadır.

İXM-ə təklif edilən növbəti dəyişikliklər bilavasitə jurnalist fəaliyyəti ilə bağlıdır. Bəli ki, jurnalistin peşəkar fəaliyyətinə qanunsuz müdaxiləyə görə cərimələr üç yüz manatdan altı yüz manatadək qaldırılıb.

Başqa bir məqam isə jurnalist sorğusuna qanunla müəyyən

edilmiş müddətdə cavab verilməməsi ilə bağlıdır ki, burada da cərimə məbləği üç yüz manatdan beş yüz manatadək müəyyənləşdirilir. O da məlumdur ki, hazırda jurnalist sorğusuna cavab verilməməsinə görə cərimə məbləği iki yüz manatdan beş yüz manatadək məbləğdədir.

"Hesab edirik ki, bu iki dəyişiklik də mühüm əhəmiyyət daşımaqdadır. Birincisi, dəyişiklik jurnalist sorğusuna məsuliyyəti yanaşmaq üçün mesajdır, bir növ çağırışdır. Mövcud istiqamətdə məsuliyyətsizlik hallarının olması isə reallıqdır.

İkinci vurğulanmalı məqam əvvəlki "kütləvi informasiya vasitələri məhsulu" ifadəsinin "media məhsulları" ifadəsi ilə əvəzlənməsidir ki, bu da ümumən media anlayışının "Media haqqında" qanuna uyğunlaşdırılması, yəni geniş götürülməsi, onun medianın bütün seqmentinin əhatə olunması baxımından mühüm əhəmiyyət daşımaqdadır.

Digər tərəfdən, media məhsullarının yayımına maneəyə görə cərimə məbləğinin artırılması da önəmlidir. Bunun da mövcud sahədəki məsuliyyəti hissini artırılmasına, müəyyən özbaşınalıq meyllərinin aradan qaldırılmasına kömək göstərəcəyinə inanırıq", - deyə açıqlamada qeyd olunub.

Heydər ƏLİYEV: "1990-cı ilin Qanlı Yanvarında Azərbaycanın azadlığı və müstəqilliyi uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalmış Vətən övladları özlərinin fədakarlığı, şəhidliyi ilə xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə parlaq səhifə yazdılar".

Xalq deputatı Heydər Əliyevin təklifi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin 1990-cı ilin yanvar ayında Bakı hadisələrinə siyasi qiymət verilməsi haqqında qərarı

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi 1990-cı ilin yanvar ayının 19-dan 20-nə keçən gecə və sonrakı günlərdə Bakıda baş vermiş hadisələrə münasibətini bildirərək qeyd edir ki, sovet ordusunun xüsusi təyinatlı cəza dəstələri, hərbi donanmasının və daxili qoşunların bölmələri Bakı şəhərini işğal etmiş, dinc əhaliyə qarşı görünməmiş vəhşiliklər törədərək silahlı təcavüz göstərmişlər.

Bununla SSRİ Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin 14-cü bəndinin tələbləri kobudcasına pozulmuş və Azərbaycan SSR-in suveren hüquqlarına açıq-aşkar qəsd edilmişdir.

Azərbaycan xalqının demokratiya və milli azadlıq uğrunda mübarizəsini böyümək məqsədi daşıyan bu işğalçı hərəkət nəticəsində görünməmiş vəhşiliklərə yol verilmiş, günahsız insanlar, o cümlədən uşaqlar, qocalar, qadınlar qətlə yetirilmiş, yüzlərlə adam yaralanmışdır.

SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri M.S.Qorbaçov, həmin müddətdə Bakıda olan Sov. İKP MK katibi A.Girenko, SSRİ Ali Soveti İttifaqı Sovetinin keçmiş sədri Y.Primakov, SSRİ-nin müdafiə naziri D.Yazov, SSRİ-nin daxili işlər naziri V.Bakatin, Sov. İKP MK-nın məsul işçisi A.Mixaylov, eləcə də respublika rəhbərliyi - Azərbaycan KP MK-nın keçmiş birinci katibi Ə.Vəzirov, Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri E.Qafarova, Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin o zamankı sədri A.Mütəllibov, Azərbaycan KP MK-nın büro üzvlərindən V.Polyaniçko, M.Məmmədov, V.Hüseynov xalqa qarşı həyata keçirilən bu siyasi və hərbi qəsd üçün cavabdehdir və birbaşa məsuliyyət daşıyırlar.

Respublika rəhbərliyi əvvəlcədən xalqa xəyanət yolu tutaraq bu qəsdin qarşısını almaq üçün heç bir əməli tədbir görməmiş, səbatsızlıq göstərmiş, yol verilən cinayətin iştirakçısı olaraq zahiron hadisələrdən kənar qalmağa çalışmışdır.

Qanlı Yanvar hadisələrinin günahkarlarını üzə çıxarmaq, onu təhlil etmək və siyasi qiymət vermək üçün respublika əhalisinin təkidli tələbinə baxmayaraq faktiki olaraq heç bir tədbir görülməmişdir. Yanvar ayının 22-də çağırılan Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fəvqəladə sessiyası öz işini yarımtək qoymuş, 20 Yanvar hadisələrinə siyasi qiymət verməli olan həmin sessiya bu günədək öz işinə başlamamış, sonrakı sessiyalarda da bu məsələyə baxılmamışdır. Qəribədir ki, respub-

lika Ali Sovetinin 20 Yanvar hadisələrini təhqiq etməli olan komissiyanın işi də başa çatdırılmamışdır (komissiyanın sədri M.Abbasov).

Yanvar faciələrinin səbəbkarlarının, istər ittifaq, istərsə də respublika rəhbər partiyası, sovet, hüquq-mühafizə orqanları işçilərinin, hərbiçilərinin bu günədək aşkar edilən qanunla məsuliyyətə cəlb olunmaması xalqda dərin hiddət və etiraz doğurmuşdur.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi bütün bunları işğalçı siyasət və döyq düşüncülüyü kimi təcavüz kimi qiymətləndirərək, insan hüquqları Bəyannaməsinin kobud şəkildə pozulması kimi nəzərdə tutaraq **qərar alır**:

1. 1990-cı ilin yanvar ayında Bakı şəhərində törədilmiş qanlı hadisələrə Azərbaycan SSR-in suveren hüquqlarına, respublikada gedən demokratik proseslərə qəsd kimi qiymətləndirilsin.

2. Dinc əhaliyə, silahsız kütləyə, heç bir müqavimət göstərməyən günahsız adamlara qarşı müasir silahlarla, hərbi texnika ilə zorakılıq edilməsi, qocaların, qadınların, uşaqların qətlə yetirilməsi Azərbaycan xalqına qarşı açıq təcavüz kimi ittiham edilsin.

3. Bir ilə yaxın vaxt keçməsinə baxmayaraq, Bakı faciələrinə Azərbaycan SSR ali hakimiyyət orqanları tərəfindən siyasi qiymət verilməməsi, bununla əlaqədar yaradılmış xüsusi deputat komissiyasının işinin qeyri-müəyyən səbəblərdən başa çatdırılmaması, qanlı hadisələrin günahkarlarının aşkara çıxarılıb qanuni məsuliyyətə verilməsinə qəti etiraz olunsun. Azərbaycan SSR Ali Sovetindən tələb edilsin ki, ən qısa müddətdə həmin məsələni parlamentin müzakirəsinə çıxarsın.

4. Bu qərar qəbul edilən andan 20 Yanvar günü hər il Naxçıvan Muxtar Respublikasında milli matəm günü kimi qeyd edilsin.

5. Azərbaycan SSR Ali Sovetindən xahiş edilsin ki, 20 Yanvar günü hər il Azərbaycan SSR-də milli matəm günü kimi qeyd edilsin.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisi

Naxçıvan şəhəri, 21 noyabr 1990-cı il

20 Yanvar faciəsinin 10-cu ildönümü haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMANI

1990-cı il yanvarın 20-də Azərbaycan xalqına qarşı ağır cinayət törədilmişdir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulması cəhdlərinə, keçmiş SSRİ rəhbərliyinin Azərbaycan xalqına qarşı apardığı ədalətsiz və qərəzli siyasətə, yerli rəhbərliyin yarımtək fəaliyyətinə etiraz əlaməti olaraq küçələrə çıxmış dinc əhaliyə divan tutmaq məqsədilə Bakıya və respublikanın bir neçə rayonuna qanunsuz olaraq sovet qoşun hissələri yeridildi. Görünməmiş qəddarlıqla həyata keçirilən cəza tədbirləri nəticəsində Azərbaycanın yüzlərlə günahsız vətəndaşı yaralandı və qətlə yetirildi. Bununla Azərbaycan xalqına qarşı kütləvi terror aktı həyata keçirildi.

20 Yanvar hadisələri ətrafında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası rəhbərliyinin xalqın mənafeyinə zidd siyasəti, Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünə qarşı Mərkəzin apardığı qeyri-obyektiv və qərəzli xətt respublika əhalisinin hədsiz qəzəbinə səbəb oldu. O zamankı Azərbaycan rəhbərliyinin xüsusilə Dağlıq Qarabağ məsələsində Mərkəzlə sövdələşməsi respublikada kəskin etirazlar doğurdu.

1987-ci ildən başlayaraq ortaya atılan qondarma Dağlıq Qarabağ problemi Azərbaycan xalqı tərəfindən elə ilk günlərdən respublikanın ərazi bütövlüyünə qarşı, vətəndaşların konstitusiyası hüquqlarının pozulmasına yönəldilmiş bir cəhd kimi qəbul olundu. Lakin sərhədlərimizin toxunulmazlığı müxtəlif səviyyəli dövlət qurumları tərəfindən rəsmən dəfələrlə təsdiq edilsə də, Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin Azərbaycanın tərkibindən çıxarılması məqsədini güdən siyasət mərhələ-mərhələ həyata keçirildi.

Hələ 1988-ci ilin martında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsi və SSRİ Nazirlər Soveti Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi haqqında xüsusi bir qərar qəbul edərək, əslində, Dağlıq Qarabağın Azərbaycan SSR-in tabeliyindən çıxarılması məqsədilə bu qərarla Dağlıq Qarabağa müstəqil hüquqlar verildi, külli miqdarda vəsait ayrıldı, Vilayətin bir çox məsələlərinin həlli birbaşa İttifaq nazirlik və qurumlarına həvalə edildi. Azərbaycan SSR Ali Sovetinin 17 iyun 1988-ci il tarixli qərarında isə qeyd olunurdu ki, Mərkəzin həmin qərarı ilə həyata keçirilən tədbirlər "Muxtar Vilayətin məhsuldar qüvvələrinin inkişafının sürətləndirilməsi, onun istər erməni və azərbaycanlı əhalisinin, istərsə də başqa millətlərinin iqtisadi və mədəni tələbatının ödənilməsi üçün əlverişli şərait yaradır".

Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin Azərbaycanın tabeliyindən çıxarmaq yolunda Mərkəzin atdığı növbəti addım SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin muxtar vilayətdə xüsusi idarəetmə forması yaratmaq haqqında 1989-cu il yanvarın 12-də verdiyi fərman oldu. Dağlıq Qarabağın idarə olunması Mərkəzin nümayəndəsi A.I.Volskinin başçılığı ilə yaradılmış Xüsusi İdarəetmə Komitəsinə həvalə edildi. Bu, faktiki olaraq Dağlıq Qarabağın Azərbaycan SSR-in tərkibindən çıxarılması demək idi.

SSRİ rəhbərliyi qəbul etdiyi rəsmi sənədlərdə belə bir təsvir yaratmağa çalışırdı ki, o, regionda yaranmış vəziyyəti normalaşdırmaq üçün atdığı addımlarda həm Azərbaycana, həm də Ermənistanla münasibətdə paritetlik mövqeyindən çıxış edir. Halbuki Mərkəzin Azərbaycana, azərbaycanlılara qarşı qərəzli münasibəti açıq-aşkar göz qabağında idi. Azərbaycanlılar hələ 1988-ci ildən əvvəl də SSRİ-nin mərkəzi kütləvi informasiya vasitələrində və Ermənistanın müxtəlif mətbuə orqanlarında məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilən ideoloji təcavüzə məruz qalırdılar. "Mənfəət azərbaycanlı obrazı" yaratmaq həmin kampaniyanın əsas məqsədi idi. Bu, 1988-ci ildə Ermənistan SSR-də, eləcə də Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinə başlanmış kütləvi etnik təmizləmə əməliyyatının hazırlıq mərhələsi hesab edilə bilər. Ermənistanda yaşayan azərbaycanlıların misli görünməmiş qəddarlıqla ata-baba yurdlarını tərk etməyə məcbur edilmələri zamanı neçə-neçə soydaşımız, o cümlədən qocalar, qadınlar və uşaqlar qətlə yetirildi. SSRİ-

nin rəsmi dövlət qurumları, hüquq-mühafizə orqanları və kütləvi informasiya vasitələri Dağlıq Qarabağ probleminə olduqca böyük diqqət yetirdiyi halda, Azərbaycan xalqının böyük faciəsi tam sükutla müşayiət olundu. Azərbaycan rəhbərliyinin bu məsələdə tutduğu laqeyd mövqe isə öz xalqına qarşı əsl cinayət idi.

Ermənistan SSR Ali Soveti Azərbaycan rəhbərliyinin bu mövqeyindən "cəsarətlənərək" 1989-cu il dekabrın 1-də Dağlıq Qarabağın Ermənistan SSR ilə birləşməsi haqqında qərar qəbul etdi. 20 Yanvar hadisələrinə bir neçə gün qalmış, yəni 1990-cı il yanvarın 15-də isə SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin "Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinə və bəzi digər rayonlarda fəvqəladə vəziyyətin elan olunması haqqında" fərmanı, əslində, azərbaycanlıların Dağlıq Qarabağdakı evçiliklərinə qayıtmaq ümidlərinə də son qoydu. Fərmanın başlıqından görüldüyü kimi, muxtar vilayətin və "bəzi digər rayonların" kimə mənsub olması məsələsi də artıq sual altına qoyuldu.

Mərkəzin Azərbaycana qarşı qərəzli siyasət yeritməsi, respublika rəhbərliyinin xalqın taleyinə açıq-aşkar laqeydlik nümayiş etdirməsi geniş xalq kütlələri içərisində qəzəb və etirazlara səbəb olurdu. Onlar get-gedə daha aydın şəkildə dərk edirdilər ki, Azərbaycan rəhbərliyi respublikanın, xalqın taleyi ilə bağlı gedən oyunların qarşısını almaqda acizlik və qətiyyətsizlik göstərir, bəlkə də rəhbər mövqelərini qoruyub saxlamaq üçün Mərkəzlə sövdələşərək xalqa qarşı gizli xəyanətkar planları həyata keçirir. Xalqın bütün məsuliyyəti öz üzərinə götürməkdən, bu xəyanətkar planların həyata keçirilməsinin qarşısını almaq üçün ayağa qalxmıqdan başqa bir yolu qalmamışdı.

SSRİ rəhbərliyi də respublikada haqq-ədalətin bərqərar edilməsi uğrunda səsini qaldıraraq xalqa açıq divan tutmaq yolunu seçdi. Sovet ordusunun, xüsusi təyinatlı dəstələrin və daxili qoşunların iri kontingentinin 1990-cı il yanvarın 20-də fəvqəladə vəziyyət elan edilmədən Bakını zəbt etməsi xüsusi qəddarlıq və misli görünməmiş vəhşiliklərə müşayiət edildi.

Ayağa qalxan xalqın inam və iradəsinə qırmaq, milli məniyyətini alçalmaq və sovet hərbi maşının gücünü nümayiş etdirmək məqsədilə həyata keçirilmiş 20 Yanvar faciəsi totalitar kommunist rejiminin Azərbaycan xalqına qarşı hərbi təcavüzü və cinayəti idi.

Törədilmiş cinayət və onun nəticələri göz qabağında olduğu halda respublika rəhbərliyi baş vermiş faciənin mahiyyətini hər vasitə ilə ört-basdır etməyə cəhd göstərmişdir. Xalqın tələbi və bir qrup deputatın təşəbbüsü ilə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin 1990-cı il yanvarın 22-də 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı çağırılmış sessiyasına respublikanın əksər siyasi və dövlət rəhbərlərinin gəlməməsi isə onların xalqın taleyinə biganə qaldıqları, törədilmiş cinayətdə bu və ya digər dərəcədə iştirak etdiklərini bir daha təsdiq etmişdir. Respublika rəhbərliyi hətta şəhidlərin dəfn mərasiminə gəlməyi belə lazım bilməmişdir.

20 Yanvar hadisələrinə siyasi qiymət verilməsi tələbi ilə dəfələrlə çıxış edən Azərbaycan Xalq Cəbhəsi də hakimiyyətdə olduğu dövrdə faciəyə siyasi qiymət vermək üçün öz imkanlarından istifadə etməmişdir. Beləliklə, hadisələrdən uzun müddət keçsə də, keçmiş SSRİ-nin və Azərbaycanın rəhbərliyi tərəfindən xalqa qarşı törədilmiş ağır cinayət açılmamış qalmışdır.

Hələ Azərbaycanda sovet hakimiyyəti mövcud olduğu dövrdə 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı olan və geniş xalq kütlələri tərəfindən yığılıb Dövlət İstintaq Komissiyasına təhvil verilmiş konkret dəlil və sübutlar qəsdən Azərbaycandan çıxarılıb aparılmışdır. O dövrdə Azərbaycanın prokurorluq və hüquq-mühafizə orqanları müvafiq istintaq tədbirləri həyata keçirməmiş, hətta əksinə, 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı bir sıra məxfi sənədlər, o cümlədən mühüm arxiv sənədləri bütövlüklə və ya qismən məhv edilmişdir.

SSRİ-nin digər bölgələrində, o cümlədən Tbilisidə və Baltıqyanı ölkələrdə baş vermiş hadisələrə sovet rəhbərliyi, xalq deputatları qurultayları səviyyəsində müzakirə edilərsə də, 20 Yanvar faciəsi zamanı baş vermiş hadisə-

lər şüurlu şəkildə təhrif edilərək yalnız yozuma və unutanlığa məhkum edilmişdir.

Yalnız 1994-cü ildə 20 Yanvar hadisələrini lazımcına qiymətləndirmək yolunda ciddi addımlar atılmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 5 yanvar 1994-cü il tarixli fərmanı ilə Milli Məclisə 20 Yanvar hadisələrinə tam siyasi-hüquqi qiymət verməsi təvsiyə olunmuşdur. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi həmin məsələyə xüsusi sessiya həsr edərək bir neçə gün davam edən iclaslarında 20 Yanvar hadisələrinin əsl səbəblərini açıqlamış, həqiqi günahkarları aşkar etmişdir. 1990-cı il yanvarın 20-də törədilmiş faciəli hadisələrə Milli Məclisin 29 mart 1994-cü il tarixli qərarı ilə siyasi-hüquqi qiymət verilmişdir.

XX əsr tarixində totalitarizmin törətdiyi ən qanlı terror aktlarından biri olan 20 Yanvar faciəsində Azərbaycan xalqına qarşı işlədilmiş cinayət, əslində, beşəriyyətə, humanizmə, insanlığa qarşı həyata keçirilmiş dəhşətli bir əməldir. Həmin cinayət törədənlər indiyədək öz cəzalarını almamışlar. Xalqımız əminindir ki, müqəssirlər tarix, beşəriyyət, eləcə də Azərbaycan xalqı qarşısında cavab verməli olacaqlar.

Azərbaycan xalqı 20 Yanvarda hərbi, siyasi, mədəni təcavüzə məruz qalsa da, öz tarixi qəhrəmanlıq ənənələrinə sadıq olduğunu, Vətənin azadlığı və müstəqilliyi naminə ən ağır sınaqlara sinə gərmək, hətta şəhid vermək əzmini bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 1990-cı ilin Qanlı Yanvarında Azərbaycanın azadlığı və müstəqilliyi uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalmış Vətən övladları özlərinin fədakarlığı, şəhidliyi ilə xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə parlaq səhifə yazdılar. Bu gün də Azərbaycan xalqı onun milli məniyyətini qorumaq üçün öz canlarından keçməyə hazır olan övladları ilə fəxr edir.

Azərbaycanın azadlığı uğrunda qəhrəmancasına həlak olmuş vətəndaşlarımızın öz xatirəsinə 20 Yanvar faciəsinin 10-cu ildönümü ətrafında dərin hüznü yad edərək **qərar alıram**:

1. Qanlı Yanvar faciəsinin Azərbaycan tarixində qəhrəmanlıq və şəhidlik zirvəsi kimi müstəsna əhəmiyyətini nəzərə alaraq faciənin 10-cu ildönümünə həsr olunmuş xüsusi mərasimlər Azərbaycan Respublikasının bütün şəhər, rayon və kəndlərində geniş miqyasda keçirilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, Mədəniyyət Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı kütləvi tədbirlər, konfranslar və tematik dərslər keçirməklə gənc nəsli vətənpərvərlik, müstəqillik, milli-mədəni dəyərlərə sadıqliq ideyalarının aşılanmasını təmin etsinlər.

3. Azərbaycan Elmlər Akademiyası və Təhsil Nazirliyi xalqımızın tarix boyu azadlıq və müstəqillik yolunda apardığı mübarizəsinin müxtəlif mərhələlərini əks etdirən fundamental elmi-tədqiqatların aparılması ilə yanaşı, bu mübarizədə 20 Yanvar faciəsinin elmi baxımdan obyektiv işıqlandırılmasını, bu hadisəyə həsr olunmuş xüsusi elmi-sessiya və konfranslar keçirilməsini, müvafiq nəşrlərin hazırlanmasını təmin etsinlər.

4. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi 20 Yanvar faciəsinin 10-cu ildönümü münasibətilə onun əsl mahiyyətini müxtəlif ölkələrin ictimaiyyətinə çatdırmaq məqsədilə Qanlı Yanvarı sovet totalitar rejiminin Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi təcavüz və terror aktı kimi səsini yüksəldirən tədbirlər proqramı hazırlayıb həyata keçirsin.

5. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və İnformasiya Nazirliyi, Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Şirkəti, qəzet və jurnal redaksiyaları 20 Yanvar faciəsinin 10-cu ildönümü ilə bağlı materialların nəşr və nümayiş etdirilməsini təmin etsinlər.

6. "Azərkinovideo" İstehsalat Birliyi 20 Yanvar hadisələrinə həsr olunmuş tammetrajlı sənədli filmin çəkilişini təmin etsin.

7. Nazirlər Kabineti bu fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 dekabr 1999-cu il

QANLI YANVAR - 33 İL

Qəhrəmanlıq salnaməmiz

Prezident İlham Əliyevin "Əziz Şuşa, sən azadsan!" müjdesini Şəhidlər xiyabanından verməsi 20 Yanvar şəhidlərinə olan ehtiramın ifadəsidir

Hər yeni ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı tədbirlər paketinin qəbul edilməsi artıq bir ənənə halı almışdır. Bu il də yeni sosial paket elan olundu.

2023-cü ildə elan edilən sosial tədbirlər sırasında 20 Yanvar şəhidlərinin ailələrinin sosial təminatına yönəlməmiş Prezident fərmanı diqqətə layiqdir. Fərmanda 20 Yanvar şəhidlərinin ailələri üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün aylıq məbləği 1 yanvar 2023-cü il tarixdən etibarən 500 manatdan 600 manata qaldırılmışdır. 20 Yanvar hadisələrinin 33-cü ildönümü əfəsinədə belə bir addımın atılması bu faciə qurbanlarının ailələrinin sosial təminatının yaxşılaşdırılmasına xidmət etməklə bərabər, həm də onların əziz xatirəsinin daim Azərbaycan Prezidenti və dövlətimiz tərəfindən uca tutulduğunu göstərir. Bu, tamamilə təbii. Çünki 20 Yanvar şəhidləri bizim üçün azadlıq və demokratiya şəhidləridir, kollektiv yaddaşımızda xüsusi yer tutan tarixi bir qəhrəmanlıq səhifəsidir və Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsinə qarşı Azərbaycan xalqının sərgilədiyi bərkəməllik simvoludur.

20 Yanvar faciəsini 1918-ci ilin mart qırğınlarından sonra Azərbaycan xalqına qarşı məqsədliliklə törədilmiş, onu susmağa və qorxutmağa yönəlməmiş ən böyük və qəddar qəsd hesab etmək olar. Amma xalqımızın mübarizliyi tamamilə əks effekt verdi. 20 Yanvar Azərbaycan xalqının kollektiv və tarixi yaddaşını oyadan, yeniləyən və formalaşdıran ən mühüm milli kodlardan birinə çevrildi. Bu hadisə Azərbaycan xalqının yaddaşında elə bir iz buraxdı ki, bu gün də bir çox hadisə və proseslərə möhür 20 Yanvar prizmasından baxırıq.

20 Yanvar bizim tarixi yaddaşımızı oydadı. Şəhidləri dəfn etmək üçün qazılan məzar yerlərində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründəki şəhidlərimizin qalıqlarının aşkarlanması tariximizin qəhrəmanlıq və faciə dolu iki böyük səhifəsini bir-birinə bağladı. Hər iki hadisələrdə erməni faktoru ciddi rol oynayır, torpaqlarımızı qəsb etmək, müstəqillik ideallarımızı boğmaq niyyətində gəldi. Öz vətəndaşlarına qarşı 20 Yanvar qırğını törətmişlə keçmiş SSRİ-nin hərbi-siyasi rəhbərliyi ən böyük zərərli - mənəvi

zərərli özüne vurdu. Bu hadisə təkcə Azərbaycanda deyil, digər sovet respublikalarında da SSRİ-yə olan münasibətləri kökdən sarsıtdı.

O dövrdə respublikaya rəhbərlik edənlər bu fundamental və tarixi əhəmiyyətli hadisəyə siyasi qiymət vermədilər. 20 Yanvar faciəsinə siyasi qiymət yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü və səyləri ilə 1994-cü ildə verildi. Beləliklə, 29 mart 1994-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi "1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında" qərar qəbul etdi, hadisəyə siyasi qiymət verildi. 20 Yan-

var şəhidlərinin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi də Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu Öndərin 1998-ci ildə verdiyi fərmanla "20 Yanvar şəhidi" fəxri adı təsis olundu.

Ulu Öndərin 20 Yanvar faciəsinə və şəhidlərinə göstərdiyi bu həssas münasibət Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi dövründə də layiqli surətdə davam etdirilir. 20 Yanvar şəhidlərinin və onların əbədi uyuduğu Şəhidlər xiyabanının xalqımız və dövlət başımız üçün nə qədər önəm və mənəvi dəyər daşdığını Prezident İlham Əliyevin Şuşanın azad edilməsi müj-

dəsini 8 noyabr 2020-ci ildə xalqımıza məhz Şəhidlər xiyabanından verməsi və "Əziz Şuşa, sən azadsan!" fikrini orada səsləndirməsi bir daha nümayiş etdirdi. Azadlıq müjdesinin və zəfər xəbərinin buradan elan edilməsi 20 Yanvar şəhidlərimizə və onların təmsalində bütün şəhidlərimizə göstərilən ehtiramın ifadəsi idi.

20 Yanvar şəhidlərimizin ruhu şad olsun! Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət etsin!

*Adil ƏLİYEV,
Milli Məclis Sədrinin müavini*

Qisas qiyamətə qalmadı

Əvəli L-ci səh.

Qan yaddaşımız

Müxtəlif zamanlarda olduğu kimi, 1987-ci ilin sonlarında da yenidən ortaya atılmış qondarma "Dağlıq Qarabağ" problemi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulmasına, torpaqlarımızın işğalına, Ermənistan və Qarabağın dağlıq hissəsində yaşayan yüz minlərlə azərbaycanlımın öz doğma yurdlarından qovulmasına yönəlmişdir. Ermənistanın təcavüzkar hərəkətlərindən və keçmiş SSRİ rəhbərliyinin ermənilərə havadarlığından hiddətlənən xalqımız azadlıq hərəkatına başlayaraq, Bakının küçələrinə və meydanlarına çıxıb etirazını bildirdir, gecə-gündüz milli mübarizəsini sürdürürdü.

Amma 1990-cı il yanvarın 20-nə keçən gecə sovet ordusu millətimizin azadlıq eşqini, haqq səsiyi boğmaq üçün geniş xalq kütlələrinə qarşı hərbi əməliyyatlara başladı.

Sovet ordusunun böyük hərbi heyətinin, xüsusi təyinatlı bölmələrin və daxili qoşunların Bakıya yeridilməsi qəddarlıq və görünməmiş vəhşiliklə müşayiət edildi.

Azərbaycana göndərilən ordu hissələrinin tərkibinə Stavropoldan, Rostovdan, Krasnodardan səfərbər edilmiş erməni zabit və əsgərləri, hərbi məktəblərdə təhsil alan erməni kursantları da cəlb edilmişdi.

Dinc əhəlimizə qarşı xüsusi qəddarlıqla həyata keçirilən "Bakı əməliyyatı" zamanı həttə fəvqəladə vəziyyətin tətbiqi əhəliyə elan olunandanak hərbi qulluqçular 82 nəfəri amansızcasına qətlə yetirmiş, 20 nəfəri ölümcül yaralamışdılar. Kütləvi insan qırğını törədikdən sonra - yəni 1990-cı il yanvarın 20-də səhər saat 5.30-da radio vasitəsilə Bakı şəhər komendantı V.Dubinyak fəvqəladə vəziyyət tətbiq edildiyi barədə rəsmi məlumatı efirə vermişdi. Hal-buki yanvarın 20-də gecədən başlanmış hərbi əməliyyatlarda tanklardan və müxtəlif təyinatlı zirehli döyüş maşınlarından istifadə edilmiş, Xəzər Hərbi Donanmasına məxsus gəmilərdən şəhərə desant çıxarılmışdı. Fəvqəladə vəziyyət elan edildikdən sonra isə yanvarın 20-də və sonrakı günlərdə Bakı şəhərində 21 nəfər öldürülmüşdü.

Ümumilikdə 1990-cı ilin yanvarında Bakı və respublikanın digər yaşayış məntəqələrində sovet ordusunun təcavüzü nəticəsində 147 nəfər insan amansızcasına öldürülmüş, 744 nəfər yaralanmış, 841 nəfər qanunsuz həbs olunmuşdu.

Nicat yalnız müstəqillikdə idi

1990-cı il yanvarın 20-də gecə baş verən sovet zülmünə qarşı "Bu qan yerdə qalmaz" deyə ayağa qalxan qəzəbli insan izdihamı "Azadlıq" meydanına axışdı. Onlar müstəqillik uğrunda şəhid olan vətən övladlarının cənazələrinin Bakının ən hündür nöqtəsində torpağa tapşırılmasını istəyirdilər.

Sovet ordusunun amansızlığına və qəddarlığına, Bakıda fəvqəladə vəziyyət tətbiq edilməsinə baxmayaraq, Azərbaycan xalqı yanvarın 22-də paytaxtın "Azadlıq" meydanında 20 Yanvar şəhidlərinin dəfnini ilə əlaqədar matəm yürüşü keçirdi. Həmin vaxt Şəhidlər xiyabanındakı dəfn mərasimində 2 milyona yaxın insan iştirak etdi.

Qanlı rejimə nifrət hissi aşır-daşan xalqımız qətiyyətli müstəqillik tələb edir, Sov.İKP üzvləri kütləvi şəkildə partiya biletlərini yandıraraq onun sıralarını tərk edirdilər.

20 Yanvar faciəsi xalqımızın zülmə, istibdadı qarşı açıq dirəniş göstərməsinə, qəddar rejimə qarşı

mübarizəyə qalxmasına təkan verdi. Bu faciədən sonra milli azadlıq hərəkatı tam siyasi realığa çevrildi, xalq öz gələcəyini yalnız müstəqil Azərbaycanda gördü.

Ulu Öndər qanlı faciənin təşkilatçılarına dünya ictimaiyyəti qarşısında ittiham etdi

1990-cı il yanvarın 20-də Azərbaycan xalqının başına gətirilən qanlı faciəyə ilk siyasi-hüquqi qiymət Ümummilli Lider Heydər Əliyev verdi.

Ulu Öndər təhlükələrdən çəkinməyərək hadisənin erəsi günü Moskvada Azərbaycanın daimi nümayəndəliyinə gələrək qanlı faciənin təşkilatçılarına dünya ictimaiyyəti qarşısında ittiham etdi.

Heydər Əliyev SSRİ rəhbərliyinin qərarını kəskin tənqid edərək, rəsmi açıqlama tələb etdi: "Azərbaycana konardan böyük ordu kontingenti yeridilmişdir. Respublikada neçə ordu birləşməsinin olduğu mənə yaxşı bəllidir. Azərbaycanda kifayət qədər - 4-cü ordu, Xəzər Hərbi Dəniz Donanması, desant qoşunlarının diviziyası, Hava Hücumundan Müdafiə Qoşunları, DİN-in daxili qoşun birləşmələri vardır. Oraya əlavə qoşun yeritmək nəyə lazım idi? Əgər belə zərurət var idisə, orada yerləşən hərbi hissələrdən də istifadə etmək olardı. Belə qərar qəbul edən Azərbaycan rəhbərliyi, hamıdan əvvəl isə Azərbaycanı qoyub qaçmış Vəzirov öz xalqı qarşısında məsuliyyət daşımalıdır".

Cəsarətli bəyanat verərək öliyalın xalqın qırılmasını hüquqa, demokratiyaya, humanizmə zidd, Moskvanın və respublika rəhbərliyinin günahı üzündən yol verilmiş kobud siyasi səhv kimi ifşa edən Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi 20 Yanvar faciəsinə ilk siyasi qiymət verən 21 noyabr 1990-cı il tarixli qərar qəbul etdi.

Ulu Öndərin təşəbbüsü və göstərişləri ilə 1994-cü il mart ayının 29-da Milli Məclis "1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında" qərar qəbul etdi.

Azadlıq eşqi

1990-cı ilin qanlı 20 Yanvarından 33 il, düz bir qərinə zaman keçib. Amma xalqımızın ürəyində ağır-acısı da, yaşıtdığı qürur hissi də elə ilk gündəki kimi təzədir.

Tariximizə həm faciə, həm də qəhrəmanlıq salnaməsi kimi həkk olunan 20 Yanvar faciəsi sübut etdi ki, Azərbaycanın müstəqilliyi, demokratik dövlət qurmaq əməli ilə ayağa qalxan mərd xalqımızın inam və iradəsinə qırmaq, milli azadlıq eşqini boğmaq mümkün deyil.

Buna həm də 44 günlük Vətən müharibəsində dünya şahidlik etdi, gördü ki, Azərbaycan xalqı torpağını, azadlığını, müstəqilliyini canından artıq sevirdi və onun hər bir üzvü üçün öncə vətəndir.

Bəli, elə bu yüksək milli amallara sahib olmağımız biz Vətən savaşında qalib etdi.

Düz 33 il əvvəl Şəhidlər xiyabanında xalqımız üzünə götürdüyü mənəvi öhdəliyi, müqəddəs vətən borcunu cəmi 44 gün ərzində parلاق zəfər qazanaraq layiqincə ödədi. Bu şanlı qələbə sayəsində həm torpaqlarımızın 30 illik işğalına son qoyaraq əziz bütövlüyümüzü təmin etdik, həm də milli maraqlarımız uğrunda özlərini fəda edən şəhidlərimizin qisasını alaraq onların ruhunu şad etdik.

*Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"*

Şəhid ailələri, qazilər, müharibə veteranları dövlət tərəfindən daim yüksək diqqət və qayğı ilə əhatə olunurlar. Prezident İlham Əliyev onların problemlərini həllini bütün dövlət qurumları qarşısında əsas vəzifələrdən biri kimi müəyyənləşdirib.

Dövlət başçısı şəhid ailələrinin, müharibə əlillərinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması üçün onların mənəvi təminatı, aylıq təqaüdün ayrılması, bərdəfəlik yardımlarla bağlı müxtəlif sərəncam və fərmanlar imzalayır. Eyni zamanda şəhid statusu almış ailələrə verilən təqaüdlərin məbləği hər il artırılır. Təbii ki, bu kateqoriyadan olan, 1990-cı ilin 20 yanvarında xalqımızın azadlığı uğrunda şəhid olmuş qəhrəmanların ailə üzvlərinə və həmin faciədə gill olmuş insanlara diqqət dövlətin sosial siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir.

İlk olaraq Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyi dövründə 20 Yanvar hadisələrinə hüquqi-siyasi qiymət verilərək, şəhid ailəsi üzvlərinin və əlillərin hərtərəfli qayğı ilə əhatə olunması üçün qərarlar verilib. Bu istiqamətdə aparılan dövlət siyasəti Prezident İlham Əliyev tərəfindən də uğurla davam etdirilir.

Dövlət başçısının 2006-cı il 19 yanvar tarixli fərmanı ilə "20 Yanvar şəhidinin ailəsi

Şəhidlərin xatirəsinə ehtiramın nümunəsi

üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü" təsis edilib. Şəhid ailəsi üzvlərinin sosial müdafiəsini gücləndirmək və onlara dövlət qayğısını artırmaq məqsədilə "20 Yanvar Şəhidi" fəxri adını almış insanların ailə üzvlərinə ayda 300 manat məbləğində Prezident təqaüdü təyin olunub.

Prezident təqaüdünün aylıq məbləği 600 manat müəyyən edilib

Ödənilən təqaüdü məbləği dövlət başçısının müxtəlif illərdə imzaladığı fərmanlarla artırılıb. Son olaraq ölkə rəhbərinin 5 yanvar 2023-cü il tarixli fərmanı ilə 20 Yanvar şəhidinin ailəsi üçün Prezident təqaüdünün aylıq məbləği 600 manat müəyyən edilib.

Prezident eyni zamanda müharibə və 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə təqaüdün verilməsi üçün də fərman imzalayıb. 2023-cü il 5 yanvar tarixli fərmana edilən dəyişikliyə əsasən, orqa-

20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar əlilliyi olanlar və şəhid ailələri üçün effektiv sosial müdafiə sistemi formalaşmış

nizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə - 500 manat, funksiyaların 61-80 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə - 400 manat, 31-60 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə isə 330 manat aylıq təqaüd təyin olunub.

20 Yanvar şəhidlərinin ömək pensiyası almaq hüququ olmayan ailə üzvlərinə kommunal, neqliyyat və digər xidmətlərə görə, 20 Yanvar əlillərinin 16 yaşınadək (ümumtəhsil müəssisələrində əyani təhsil alanlar 18 yaşınadək) uşaqlarının hər birinə aylıq sosial müavinətlər verilir. Prezidentin 18 mart 2014-cü il tarixli sərəncamı ilə digər müvafiq kateqoriyalardan olanlar

kimi, 20 Yanvar əlilləri və şəhidlərinin də respublikanın ali və orta ixtisas təhsil müəssisələrində ödənişli təhsil alan uşaqların təhsil haqqından azad olublar.

Ümumilikdə, ötən dövrdə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən 20 Yanvar şəhidlərinin ailələrinə, 20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar əlilliyi olanlara 139 mənzil, 20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə 100-dək avtomobil təqdim edilib.

Uğurlu sosial siyasət nəticəsində 20 Yanvar şəhidlərinin ailələrinin, həmçinin əlillərin sosial müdafiəsi ildən-ildə gücləndirilir. Şəhid ailələri və əlillər mənzil, avtomobil, aylıq təqaüd və müavinətlə təmin olunur, eyni zamanda sosial

ödənişlərin məbləği, demək olar ki, hər il artırılır. Dövlətin bu istiqamətdə gördüyü işlər, tədbirlər, layihələr davamlı xarakter daşıyır. Görülən işlərdən əlavə bu həssas əhali qrupu üçün ömək, vergi və digər sahələrə dair qanunvericiliklərdə bir sıra imtiyaz və güzəştlər əksini tapıb.

Dövlət başçısı görülməli işləri diqqətdə saxlayır

20 Yanvar və Birinci Qarabağ müharibəsinin şəhidlərinin uyuduğu Şəhidlər xiyabanında daim təmir və yenidənqurma işləri aparılır.

Xiyabanda şəhidlərin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə Əbədi Məşəl abidə kompleksi ucaldırılıb. Abidənin yaradılması ilə bağlı təşəbbüs 1994-cü ildə Milli Məclisdə bu faciəyə qiymət verildikdən Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən irəli sürülüb. Məsə-

lənə diqqətdə saxlayan Ulu Öndər yaradılmış komissiyaya tapşırıq və tövsiyələrini verib, 5 avqust 1998-ci il tarixdə Bakı şəhərindəki Şəhidlər xiyabanında Əbədi Məşəl abidə kompleksinin ucaldırılması haqqında sərəncam imzalayıb. Abidənin açılışı 1998-ci il oktyabrın 9-da olub. 2007-ci ildə isə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Şəhidlər xiyabanı rekonstruksiyası olunarkən Əbədi Məşəl abidəsinin sütunları hündürləşdirilib, abidədəki sək-kizgüçəli ulduz və məsamələn qızılca işlənib.

Şəhid ailələrinə, mütəmadi iştirakçılarına diqqət və qayğıni ən ümdə vəzifə kimi qarşıya qoyan Prezident İlham Əliyev daim bu kateqoriyadan olan vətəndaşlarla bağlı görülən işləri diqqətdə saxlayır. Dövlət başçısı şəhid ailələri ilə görüşdə qeyd edib: "Mənim fəaliyyətimdə bu məsələ daim prioritet təşkil edir. Son illər ərzində şəhid ailələri ilə çoxsaylı görüşlərim bunu bir daha sübut edir. Biz sizlə birlikdə bir çox evlərin açılışlarında iştirak etmişik. Mən şəhid ailələrinə mənzillər, avtomobillər, avtomobillərni saxlamaq və bunu özüm üçün bərk bilərəm. Bu, mənim borcumdur, xalqa xidmət etmək mənim ən böyük vəzifəmdir. Mənim üçün bu, böyük şərəfdir ki, sizə bu istiqamətdə xidmətim göstərim".

*Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"*

QANLI YANVAR - 33 il

20 Yanvar faciəsinə gedən yol

Azərbaycanın istiqlaliyyət yolunun ilk şəhidlik zirvəsi sayılan 20 Yanvar faciəsi yeni tariximizə həm də bir qürur günü kimi yazıldı. Bu hadisə günahsız insanların amansız bir formada qətlə yetirilməsi ilə noticələnsə də, öz azadlığına, müstəqilliyinə can atan Azərbaycan xalqının mübarizliyini, məğrurluğunu bir daha bütün dünyaya, o cümlədən oxvətli imperiya rəhbərliyinə aydın şəkildə nümayiş etdirdi. Tarixə qanla yazılan 20 Yanvar faciəsi Vətəni, azadlığı uğrunda ölümün gözünə dik baxan Azərbaycan övladlarının sarsılmazlığını bir daha dünyaya tanımaq üçün SSRİ adlanan nəhəng imperiyanın çöküşündə əsas amillərdən biri oldu.

Milli Şura tərəfindən qəbul edilmiş qərar xalqa xəyanət idi

Heydər Əliyevin 1993-cü ildə hakimiyyətə qayıdışından sonra 20 Yanvar faciəsinə tam siyasi-hüquqi qiymət verilmiş günün qarşısına qoyulmuş tələbi idi. Ulu Öndər dövrün mürəkkəbliyinə və görülməsi işlərin çoxluğuna baxmayaraq, tariximizin şanlı və qanlı səhifəsi sayılan 20 Yanvar faciəsinin başvermə səbəblərinin və günahkarlarının araşdırılması ilə də məşğul oldu. Heydər Əliyevin 1994-cü il yanvarın 5-də 20 Yanvar faciəsinin döndürücü ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı verdiyi fərmanda Milli Məclisə faciəyə tam siyasi-hüquqi qiymət verməsi tövsiyə olundu. Yalnız bundan sonra aparılan araşdırmalar nəticəsində məlum oldu ki, 20 Yanvar faciəsinə siyasi-hüquqi qiymət verilməməsinə maraqlı olan qüvvələr var imiş. 1991-1993-cü illərdə hakimiyyətdə qalmaq istəyən iqtidar, hakimiyyətə gəlmək istəyən müxalifət nümayəndələri bu dəhşətli faciədən yararlanmaq istəyirdilər. Ulu Öndər Heydər Əliyev 1994-cü il yanvarın 12-də dövlət komissiyasının geniş iclasında Azərbaycan Respublikası Ali Soveti Milli Şurasının 1992-ci il 19 yanvar tarixli qərarını xatırladaraq bu sonədə yanvar hadisələrinin əsl səbəblərinin açıqlanmadığını, həqiqi günahkarların aşkar edilmədiyini, iki il ərzində həmin qərarın özünü yerinə yetirilmədiyini nəzərə çatdırdı. Respublika səviyyəsində 20 Yanvar faciəsinə tam siyasi-hüquqi qiymət verilməməsinin ciddi tənqid edən Heydər Əliyev 1992-ci ildə Milli Şura tərəfindən qəbul edilmiş səthi və başdan-

lüm Məmmədovun bu qanlı faciənin törədilməsində məsuliyyət daşıdıqları və digər məsələlər sonədə qeyd olundu. Beləliklə, Heydər Əliyevin təkidi və təşəbbüsü sayəsində xalqımıza qarşı törədilən bu qanlı və qəddar aksiyaya siyasi-hüquqi qiymət verildi.

Şəhidlərin xatirəsi həmişə uca tutulacaq

Təəssüf ki, zamanın və şəraitin doğurduğu səbəblərdən 20 Yanvar faciəsinin törədənləri hüquqi müstəvidə layiq olduqları cəzayı almədılar. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 2000-ci ildə 20 Yanvar faciəsinin 10-cü ildönümü haqqında imzaladığı fərmandə deyilirdi: "XX əsrdə tarixində totalitarizmin törətdiyi qanlı terror aktlarından biri olan 20 Yanvar faciəsində Azərbaycan xalqına qarşı işlədilmiş cinayət, əhəmiyyətli, beşəriyyətə, humanizmə, insanlığa qarşı həyata keçirilmiş dəhşətli bir eməldir. Həmin cinayət törədənləri indiyədək öz cəzalarını almamışlar. Xalqımız əminindir ki, müqəssirlər tarix, beşəriyyət, eləcə də Azərbaycan xalqı qarşısında cavab verməli olacaqlar".

"20 Yanvar şəhidi" fəxri adının təsis edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 31 mart 1998-ci il tarixdə fərman imzalamışdır. 29 dekabr 1998-ci ildə "20 Yanvar Şəhidi" fəxri adı haqqında əsasnamə təsdiq edilmişdir. 1990-cı il yanvarın 20-də keçmiş SSRİ silahlı qüvvələrinin Bakıya və respublikanın bir neçə rayonuna hərbi təcavüzü zamanı həlak olmuş insanlara "20 Yanvar Şəhidi" fəxri adı verilmişdir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev 20 Yanvar faciəsinin dünyada tanınmasına, hər zaman şəhidlərin xatirəsinin öziz tutulmasına diqqətə yanaşırdı. Bakının on uca nöqtəsində yerləşən Şəhidlər xiyabanında Azərbaycan azadlığı uğrunda şəhid olanların xatirəsinə ucaldılmış möhtəşəm "Əbədi məşəl" abidə kompleksi də məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə tikilib.

Heydər Əliyevin siyasi kursunu uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyev 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinin uca tutulmasına, şəhid ailələrinin sosial məsələlərinin yoluna qoyulmasına xüsusi diqqət göstərir, hər il yanvarın 20-də Şəhidlər xiyabanını ziyarət edə-

rək "Əbədi məşəl" abidə kompleksinin önünə əkil qoyur.

Dövlət başçısı 20 Yanvar faciəsinin 30-cu ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı sərəncamında bildirmişdir ki, Azərbaycan övladları 1990-cı il yanvarın 20-də xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə parlaq səhifə yazdılar. "1990-cı ilin 20 yanvarında Azərbaycan xalqı öz azadlığı və müstəqilliyi uğrunda çox sayda şəhid verdi. Lakin onun iradəsi sınımadı və milli ruhu sarsılmadı. Həmin qırğın zamanı ümummilli mənafeələrin müdafiəsi naminə canlarından keçmiş və şəhidlik zirvəsinə ucalmış Vətən övladları misilsiz fədakarlıqları ilə xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə yeni parlaq səhifə yazdılar. Azərbaycan bu mübariz oğul və qızlarının sücaətini daim yüksək qiymətləndirir, onların ruhuna ehtiram göstərir, xatirəsinə hər zaman uca tutur".

Prezident İlham Əliyev 1990-cı ilin yanvarında şəhid olmuş oğul və qızlarımızın xatirəsinin əbədiləşdirilməsi, adlarının uca tutulması, onların ailələrinin, övladlarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi üçün mühüm qərarlar vermişdir. Dövlət başçısının 19 yanvar 2006-cı il tarixli "20 Yanvar şəhidinin ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqəddünün təsis edilməsi haqqında" fərmanı ilə şəhid ailələrinə dövlət qayğısını artırmaq məqsədilə təqəddir verilir.

Bu gün Bakının ən yüksək nöqtələrindən birində hər bir azərbaycanlı üçün müqəddəs and yerinə çevrilmiş bir yer var. Bu, 20 Yanvar faciəsi qurbanlarının və Ermənistanın hərbi təcavüzünə qarşı döyüşlərdə həlak olanların dəfn edildiyi Şəhidlər xiyabanıdır. Məhz Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Şəhidlər xiyabanında əsaslı təmir və yenidənqurma işləri aparılıb.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet rejiminin hərbi, siyasi və mədəni təcavüzünə məruz qalmış Azərbaycan xalqı öz tarixi qəhrəmanlıq onənlərinə sadiq olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 20 Yanvar hadisələri Azərbaycanın müstəqillik mübarizəsi tarixinə faciə və xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsi kimi yazıldı. Azərbaycan xalqı həmin gün azad yaşamağa layiq olduğunu bütün dünyaya sübut etdi.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Xalqımızın qəhrəmanlıq tarixi

Azərbaycan xalqının milli müstəqillik və azadlıq uğrunda mübarizə salnaməsində tarixiləşən günlərindən biri də 1990-cı ilin 20 Yanvarıdır.

Ölkəmizin ərazi bütövlüyünün pozulmasına qarşı etiraz edənləri, azadlıq, müstəqillik və suverenlik ideyalarını dəstəkləyən xalq cəzalandırmaq məqsədilə həmin gün imperiya qüvvələri Bakı şəhərinə əksəriyyəti ermənilərdən ibarət qoşun yeritmişlər. Təcavüz nəticəsində 147 nəfər mülki şəxs qətlə yetirilmiş, 700-dən çox insan yaralanmış, 321 nəfər itkin düşmüş, yüzlərlə insan həbs edilmiş, ya da ömürlük şikəst olmuşdur.

1980-ci illərin sonlarında Azərbaycanda ictimai-siyasi durumun kəskinləşməsi, Kreml rəhbərliyinin uğursuz "yenidənqurma" siyasəti, iqtisadi islahatların düzgün aparılmaması, milli siyasət sahəsində buraxılan kobud səhvlər Azərbaycanda milli-azadlıq hərəkatının yaranmasına zəmin yaratmışdır. Bunun əsas səbəblərindən biri də Ermənistanın Azərbaycana qarşı əlavə ərazi-torpaq iddiaları ilə çıxış etməsi, uydurma "Qarabağ problemi"nin ortaya atılması idi. SSRİ rəhbərliyindəki havadarlarına arxalan ermənilərin əsaslı iddiaları və dinc əhəliyə qarşı törətdikləri cinayətlər xalqımızın hiddətində səbəb olmuşdu. 1988-ci ildə Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar başlayan milli-azadlıq hərəkatı prinsipiallığı ilə SSRİ rəhbərliyində ciddi narahatlıq yaratmışdı. Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan Qarabağ bölgəsində baş qaldıran erməni separatizmi qədim türk torpaqları sayılan Qərbi Azərbaycandan 300 mindən çox soydaşımızın zorla öz ata-babaları yurdlarından qovulması ilə nəticələnmişdi. Bu haqsızlığa və cinayətə görə nümayiş və mitinqlərə çıxan əhəli keçmiş sovet rəhbərliyindən və onun respublikamızdakı təmsilçilərindən ermənilərin qanunsuz hərəkatlarına son qoyulmasını, münaqişənin ideoloqlarının və icraçılarının cəzalandırılmasını tələb edirdi. Ancaq ittifaq rəhbərliyi ermənipərəst mövqedə dayanaraq, müxtəlif vasitələrlə onların müdafiəsinə çalışdı. Azərbaycanlılar zorla öz doğma yurdlarından qovulur, onların ev-çişkləri vəhşicəsinə dağıdılır və ya zorla əllərindən alınır, özləri isə ağır təhqirlərə, işgəncə və qətlərə məruz qalırdılar. Həmin dövrdə respublikamızda ictimai-siyasi vəziyyəti ağırlaşdıran amillərdən biri də ölkə rəhbərliyində təmsil olunan şəxslərin sərəşsizliyi idi.

Respublikada yaranmış özbaşallıq və hərə-mərcəlikdən məharətli istifadə edən SSRİ-nin xüsusi xidmət orqanlarının eməkdaşları 1990-cı il yanvarın əvvəllərində yerlərdəki emissarların yaxından köməyi ilə Bakıda müxtəlif iğtişaclara tövənsidilər. Azərbaycan informasiya blokadasına alınmışdı. Dəhşətli faciədən bir az öncə Azərbaycan Televiziyasının enerji bloku partladılmışdı. Radio işləmirdi, qəzetlər nəşr edilmirdi. Dünya ictimaiyyəti Azərbaycanda baş vermiş bu qanlı hadisədən xəbərsiz idi. Belə ağır və müsibətli bir vaxtda xalqımızın

vətənpərvər oğlu, Ulu Öndər Heydər Əliyev Moskvada xüsusi nəzarət altında saxlanılmasına, təzyi və təqiblərə baxmayaraq, yanvarın 21-də oğlu İlham Əliyevlə birgə Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyində gələcək sovet ordusunun Bakıda törətdiyi bu qanlı cinayəti kəskin pisləyən bəyənət verdi. Ulu Öndər bununla da Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş haqsızlığı dünya səviyyəsində rəsmiləşdirdi, faciənin bütün günahkarlarını cəzalandırılmasını tələb etdi. Həmin gün Ümummilli Lider Azərbaycan KP MK-ya, respublikanın Ali Soveti və Nazirlər Sovetinə teleqram göndərdi. Bununla bütün dünya qarşısında 1990-cı il 20 Yanvar faciəsinə verilən ilk siyasi qiymətin bütövlüyünü qoydu. Dövlət xadimi, dünyaşöhrətli siyasətçi Heydər Əliyev və oğlu İlham Əliyev Vətən, xalq qarşısında vətəndaşlıq və milli mövqə nümayiş etdirdilər...

Heydər Əliyevin ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra 20 Yanvar hadisələrinə siyasi və hüquqi qiymət verilməsi üçün ciddi addımlar atıldı. 1990-cı il noyabrın 21-də böyük siyasi xadim Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı tarixi qərar qəbul etdi. Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycana rəhbərliyə gəlişindən sonra bu faciəyə siyasi, hüquqi qiymət verildi.

Ulu Öndər 1993-cü ilin iyununda xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdışının ilk günündə Şəhidlər xiyabanını ziyarət etdi. Elə yerində tapşırıq verdi ki, qısa müddətdə bütün şəhid məzarlarının üstü layiqincə götürülsün və burada memorial kompleks ucaldınsın. Bunun üçün dövlət səviyyəsində lazımı vəsait ayrıldı və bu iş qısa zamanda başa çatdı. Məhz Ulu Öndərin sərəncamı ilə 20 Yanvar Ümumxalq Hüzün Günü elan olundu.

O vaxtdan şəhidlərimizin xatirəsinin böyük ehtiramla yad edilməsi dövlətimizin diqqət mərkəzində olan məsələdir. Ulu Öndərin fəxri kursunu layiqincə davam etdirən Prezident İlham Əliyev, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva 20 Yanvar faciəsinə, eləcə də Vətən müharibəsində ölkəmizin azadlığı, ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid və qazi olanların, onların ailə üzvlərinin problemlərinin dövlət səviyyəsində həllini əsas vəzifələrdən biri kimi qarşıya qoyub. Ölkəmizdə bu istiqamətdə böyük tədbirlər həyata keçirilir. Şəhid ailələrinin, müharibə veteranlarının, əlillərin sosial təminatı ildən-ildə gücləndirilir. Ölkədə ailə və şəhid ailələrinin mənzil təminatını yaxşılaşdırmaq üçün dövlət hesabına tikilən fərdi və yaşayış evlərinin sayı ildən-ildə artır.

Xeyirxahlıq missiyası ilə dünyanın diqqət mərkəzində olan Heydər Əliyev Fondu 20 Yanvar şəhidlərinin ailələrinə və əlillərin problemlərinin həllinə daim böyük qayğı ilə yanaşır. Fondun dəstəyi ilə 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi, faciə qurbanlarının ailələrinin problemlərinin həlli, sağlamlığının bərpası istiqamətində mühüm işlər görülür. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, Rusiyanın Azər-

baycanlı Gənclər Təşkilatının sədri Leyla xanım Əliyevanın da bu istiqamətdə həyata keçirdiyi tədbirlər yüksək dəyərlərə malikdir. Məhz onun təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən xalqımızın qanlı 20 Yanvarı, habelə Vətən müharibəsi ilə bağlı kitablar, bukletlər, albomlar nəşr olunmuş, filmlər çəkilmişdir. Bu qədərbilənlik missiyası erməni işğalından azad edilmiş qədim Azərbaycan torpaqlarında, xüsusən də Qarabağ bölgəsində böyük quruculuq və bərpə işləri ilə davam etdirilir.

Xalqımız 20 Yanvar faciəsinin 33-cü ildönümünü qeyd edir, canlarını Vətənimizin azadlığı, müstəqilliyi yolunda qurban verən mərd oğul və qızlarımızın fədakarlığını, onların öziz xatirələrini ehtiramla yad olundur. Prezidentin fərmanı və sərəncamlarının tələbi ilə çərçivəsində 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar əlil olmuş şəxslərin, eləcə də "Şəhid ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqəddürü"nin aylıq məbləği cari ildən artırılmışdır. Bu kimi artımın davamı növbəti ildə də ehtimal olundur.

Bir neçə gündür ki, respublikanın şəhər və rayonlarında, o cümlədən idarə və təşkilatlarda 20 Yanvar hadisələri ilə bağlı görüşlər, konfrans və toplantılar keçirilir, müəssisələr aparılır, mədəniyyət ocaqlarında faciəyə həsr olunmuş tamaşalar göstərilir, bədii və sənədli filmlər nümayiş etdirilir, bu tədbirlər kütləvi informasiya vasitələrində geniş işıqlandırılır. Respublikanın bütün tədris müəssisələrində faciəyə həsr edilmiş xüsusi dərslər keçirilir, xalqımızın qəhrəmanlığına tarixinə çevrilmiş 20 Yanvar hadisələri zamanı şəhid olanların ailələrinə humanitar yardımlar verilir, Azərbaycandakı əsas dini quruluşları və qurumları tərəfindən faciə qurbanlarının xatirəsinə dini mərasimlər təşkil edilir.

Bundan əlavə, dünya ictimaiyyətinin diqqətini faciəyə yönəltmək məqsədilə Azərbaycanın xarici ölkələrdəki səfirlikləri, diplomatik nümayəndəlikləri, diaspor qurumları və icmaları vasitəsilə müvafiq tədbirlər keçirilir, dünyanın aparıcı kütləvi informasiya vasitələrində, eləcə də televiziya kanallarında və internet şəbəkələrində 20 Yanvar faciəsi barədə materiallar genişliyi ilə gündəmə gətirilir.

Azadlıq, istiqlaliyyət, müstəqillik uğrunda mübarizəyə qalxan dinc əhəliyə tutulan amansız divan sanki dünən baş vermişdi. Xalq o günü heç vaxt unutmur. Hər il diindən və irqindən asılı olmayaraq on minlərlə Azərbaycan vətəndaşı, ölkəmizdə səfərdə olan xarici ölkə başçıları, turistlər və qonaqlar Bakının ən uca yerində hamımız üçün müqəddəs sayılan, xalqımızın qəhrəmanlıq tarixini özündə yaşadan Şəhidlər xiyabanına gedir, müstəqillik uğrunda sinələrini sipər etmiş xalqımızın mərd oğul və qızlarını böyük ehtiramla yad edir, məzarlarını önünə tor gül-çəçək dəstələri düzür.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

QANLI YANVAR - 33 il

20 Yanvar faciəsində sensor kölgəsi

Dünyanın haqsızlıq və ədalətsizlik girdabında mürğüldüyü vaxtlarında baş verən dəhşətli 20 Yanvar faciəsinin sarsıntılı, ağır-acıları əlimizi işdən soyutmuşdu. Sanki qanlı şənbə gecəsində təkə bu günümüz deyil, sabaha olan ümidlərimiz də sovet əsgərləri tərəfindən güllələnmişdi. Fikirlərimiz, düşüncələrimiz də qana boyanmışdı.

20 Yanvar faciəsindən beş on gün sonra ürəyimdə qəm yükü, yanağımda gözyaşları əməkləşdi olduğum "Qaradag" çoxtirajlı qəzetinin redaksiyasına gəldim. Respublikada çıxan başqa mətbu orqanları kimi, bu qəzet də baş vermiş qanlı hadisəyə görə müvəqqəti olaraq fəaliyyətini dayandırmışdı. Nəşriyyatlar işləmirdi, qapılar bağlanmışdı, hər yeri süzlük, durgunluq bürümüşdü. Sanki qanlı faciə bütün müəssisə və təşkilatların qapısına qarşısı qoyulmuşdu. Redaksiyaya ayaq qoyma kimi hiss etdim ki, iş yerimiz əvvəlki istiliyini itirib, hər tərəf buz kimi soyuyub. Ha' fikirlərimizə zərər etsək də, əlimiz qalsın, dilimiz sözə yatırdı. Elə bil həmin qanlı-qadalı günlərdə ağır-acılardan kövrəlmiş sözün də gözlərini qəm buludu tutmuşdu. Hiss olunurdu ki, əvvəlki ovqatla yazıb-yaratmaq üçün müəyyən zamanın keçməsinə ehtiyac var.

Bu dəhşətli faciədən sonra çap olunan ilk mətbu orqan "Kommunist" qəzetinin əlavəsi "Səhər" oldu. 20 Yanvar faciəsinin dəhşət və ağrıları xalqımıza çatdırmağın ağırlığı, çətinliyi bu mətbu orqanda çalışan əməkdaşların çiyinlərində düşmüşdü. Faciəmiş əks olunan şəkillər həyəcanlı və gözyaşları axıtmadan baxmaq mümkün deyildi.

Günlər, həftələr ötüb-keçdikcə başqa mətbu orqanlar da yavaş-yavaş fəaliyyətlərini bərpa etməyə çalışırdı. Vaxt ötdük-cə durgunluğun, sükunətin cansıxıcı və soyuq buzu misqal-misqal öriyirdi. Ölkənin paytaxtında hökm sürən komendant saati həyatı iflic etmişdi. Baş verən dəhşətli faciədən sonra ölkədə fəvqəladə vəziyyət elan olunduğuna görə mətbuat üzərində hərbi senzura tətbiq edilmişdi, dər olunan materiallara çox ciddi nəzarət var idi. Ona görə də həmin günlərdə qəzet çıxarmaq əvvəlki vaxtlara nisbətən xeyli çətinləşmişdi. Yazılmamış qayda-qanunlar çox sortlanmışdı. Hərbi senzurun imzası və möhürü olmayanda nəşriyyat qəzetlərinin çapından imtina edirdi. Ən pisi də o idi ki, hərbi sensor 20 Yanvar faciəsi barədə yazı dər etməyə icazə vermir. Həmin günlərdə isə başımıza gətirilən bu faciə barədə yazmaq vicdan məsələsiydi. Çətin və dözülmez olsa da, o günlərin ağır-acılarına dolu, qəm, kədər yüklənmiş mənzərəni olduğu kimi yazmalıydıq. Gördüklərimizi rəssam kimi çəkməliydik. Ona görə çəkməliydik ki, gələcək nəsillər bir vaxtlar bu ərfədə çap olunan

Bu qəzetlər hadisələrin ilk günündən gənəhşiz, silahsız dinc adamları əmansızcasına qətlə yetirən orduya haqq qazandırır. Haqlı haqsız, haqsız haqlı çıxarırdılar. Həmin gərgin günlərdə yalnız az-çox "Komsomolskaya pravda" qəzetinin səhifələrində obyektiv materiallara rast gəlmək olurdu.

Hansısa bir materialın qəzetin səhifəsindən çıxarılmasına görə tez-tez hərbi senzurla mübahisə edirdik. O da heç bir əsas olmayan faktlara söykənərək bizi inandırmaq çalışırdı ki, oğor sovet qoşunları səhərə bir neçə gün gec girsəymiş, güya respublikamıza vətəndaş müharibəsi başlayacaqmış. Əlbəttə ki, onun sözləkləri çox məntiqsiz və həqiqətə uyğun gəlməyən fikirlər idi. Biz isə öz növbəmizdə onun dediklərinə qəti surətdə etiraz edirdik.

Çiyinlərimdə podpolkovnik rütbəsi gəzdiren hərbi sensor milliyətçə rus idi. Hiss olunurdu ki, Azərbaycan dilini çox gözəl bilir. Əgər bilməsəydi, təbiidir ki, bu vəcib işi ona həvalə etməzdilər. Sensor qəzetlərin səhifələrində çapa gedən materialları diqqətlə oxuyur və yerli gəldikcə bəzi düzəlişlər edir, incəliklərə qədər gedib çıxır, cümlələri dəyişib istədiyi formaya salır, hətta bəzən şəkildə də əl gəzdirirdi. Azərbaycanca yetərincə bilsə də, həmişə bizə rus dilində müraciət edir, veridiyi sualları da öz dilində cavablandırır.

O ağır, keşməkeşli günlərdə mətbuat üzərində ikiqat senzura tətbiq olunsada, müxtəlif çıxış yolları tapıb fəaliyyətimizi davam etdirirdik. Hər addımda üstümlü hərbi senzurun qanlı kölgəsi düşsə də, başımıza gətirilən dəhşətli və qanlı hadisədən ürək ağrısı ilə, qəlb göynortisi ilə yazırdıq. Yaza-yaza yanırıd, yana-yana yazırdıq. Xalqımızın başına gətirilən ağır-acılı səhifələrindən qan sızan belə tarixi hadisələrdən yazanda başqa cür olmaq mümkün deyildi.

Uzun fasilələrdən sonra işə düşən radio aparıcıları ya niqli səsə danışıq, televiziya kanalımız qəmdən, kədərdən yığılmış verilişlər gətirirdi. Həmişə həzin musiqisinə, dəyərli və maraqlı doğran programlarına alışdıqımız radiodan, verilişlərinə tamaşa ediyimiz televiziyanın hərbi komendant general Dubinyakın, eləcə də başqa yad generalın, zabitlərin yad səslərini eşitməkdən, onların cansıxıcı, yalanla dolu olan bezdirci məlumatlarını dinləməkdən tənə gəlməmişdik.

Bələcə, 1990-cı ilin qış günlərində ölkədə fəvqəladə vəziyyət, Bakı şəhərində isə komendant saati hökm sürürdü. Bax, belə gərgin bir vəziyyətdə qəzetlər fəaliyyətini davam etdirir, çətin də olsa, ağırları yazdıqımız faciəmizdən materiallar dər edir, günümüzün qanlı və canlı hadisələrini yazıb tarixləşdirməyə çalışırdılar.

Üstündən illər keçəndən sonra o gərgin günlərdə işi izü görmüş qəzetlərin səhifələrinə baxdıqca, acılarını yaşadığımız dəhşətli 20 Yanvar faciəsi, qanlı-qadalı o gərgin anlar gözələrimiz önündə canlanır. Gətsin o günlər, bir daha gəlməsin! Qəzetlərimizin səhifələrində qan qoxulu materiallar dər olunasın.

Bu qəzetlər hadisələrin ilk günündən gənəhşiz, silahsız dinc adamları əmansızcasına qətlə yetirən orduya haqq qazandırır. Haqlı haqsız, haqsız haqlı çıxarırdılar. Həmin gərgin günlərdə yalnız az-çox "Komsomolskaya pravda" qəzetinin səhifələrində obyektiv materiallara rast gəlmək olurdu.

Hansısa bir materialın qəzetin səhifəsindən çıxarılmasına görə tez-tez hərbi senzurla mübahisə edirdik. O da heç bir əsas olmayan faktlara söykənərək bizi inandırmaq çalışırdı ki, oğor sovet qoşunları səhərə bir neçə gün gec girsəymiş, güya respublikamıza vətəndaş müharibəsi başlayacaqmış. Əlbəttə ki, onun sözləkləri çox məntiqsiz və həqiqətə uyğun gəlməyən fikirlər idi. Biz isə öz növbəmizdə onun dediklərinə qəti surətdə etiraz edirdik.

Çiyinlərimdə podpolkovnik rütbəsi gəzdiren hərbi sensor milliyətçə rus idi. Hiss olunurdu ki, Azərbaycan dilini çox gözəl bilir. Əgər bilməsəydi, təbiidir ki, bu vəcib işi ona həvalə etməzdilər. Sensor qəzetlərin səhifələrində çapa gedən materialları diqqətlə oxuyur və yerli gəldikcə bəzi düzəlişlər edir, incəliklərə qədər gedib çıxır, cümlələri dəyişib istədiyi formaya salır, hətta bəzən şəkildə də əl gəzdirirdi. Azərbaycanca yetərincə bilsə də, həmişə bizə rus dilində müraciət edir, veridiyi sualları da öz dilində cavablandırır.

O ağır, keşməkeşli günlərdə mətbuat üzərində ikiqat senzura tətbiq olunsada, müxtəlif çıxış yolları tapıb fəaliyyətimizi davam etdirirdik. Hər addımda üstümlü hərbi senzurun qanlı kölgəsi düşsə də, başımıza gətirilən dəhşətli və qanlı hadisədən ürək ağrısı ilə, qəlb göynortisi ilə yazırdıq. Yaza-yaza yanırıd, yana-yana yazırdıq. Xalqımızın başına gətirilən ağır-acılı səhifələrindən qan sızan belə tarixi hadisələrdən yazanda başqa cür olmaq mümkün deyildi.

Uzun fasilələrdən sonra işə düşən radio aparıcıları ya niqli səsə danışıq, televiziya kanalımız qəmdən, kədərdən yığılmış verilişlər gətirirdi. Həmişə həzin musiqisinə, dəyərli və maraqlı doğran programlarına alışdıqımız radiodan, verilişlərinə tamaşa ediyimiz televiziyanın hərbi komendant general Dubinyakın, eləcə də başqa yad generalın, zabitlərin yad səslərini eşitməkdən, onların cansıxıcı, yalanla dolu olan bezdirci məlumatlarını dinləməkdən tənə gəlməmişdik.

Bələcə, 1990-cı ilin qış günlərində ölkədə fəvqəladə vəziyyət, Bakı şəhərində isə komendant saati hökm sürürdü. Bax, belə gərgin bir vəziyyətdə qəzetlər fəaliyyətini davam etdirir, çətin də olsa, ağırları yazdıqımız faciəmizdən materiallar dər edir, günümüzün qanlı və canlı hadisələrini yazıb tarixləşdirməyə çalışırdılar.

Üstündən illər keçəndən sonra o gərgin günlərdə işi izü görmüş qəzetlərin səhifələrinə baxdıqca, acılarını yaşadığımız dəhşətli 20 Yanvar faciəsi, qanlı-qadalı o gərgin anlar gözələrimiz önündə canlanır. Gətsin o günlər, bir daha gəlməsin! Qəzetlərimizin səhifələrində qan qoxulu materiallar dər olunasın.

Vahid MƏHƏRRƏMOV

Qırmızı ordunun törəttdiyi Qara Yanvar

Üstündən 33 il keçsə də, o gecənin dəhşətini, vəhşətini heç kim unuda bilmir. Həmin gecə, 1920-ci ildə olduğu kimi, azadlığımıza silah tuşlanmışdı. Ruhumuzu öldürmək istəyirdilər. Məqsəd gözümüzü qorxutmaq idi. Gecənin sakitliyini havada uçan güllə səsləri, bir də qanına boyanaraq torpağın üstü zənnən insanların orşə qalxan ah-nalə səsləri pozurdu.

Bakı küçələrində günəhşiz övladlarımızı qətlə yetirən təkə sovet əsgərinin gülləsi deyildi. Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin baş katibi Mixail Qorbaçovun məkrli, qəzəbi, illərdir torpaqlarımızı əllərinə keçirmək istəyən ermənilərin hiyləsi, kələyi, pis niyyəti idi.

20 Yanvara gedən yol Mixail Qorbaçovun SSRİ rəhbərliyinə gəlməsi ilə başlamışdı. Qorbaçovu hakimiyyətə erməni mafiyası gətirmişdi. Ona görə də onları başına yığmışdı, onların dedikləri ilə oturdurdu. Niyətini həyata keçirmək üçün qarşısındakı maneə xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyev idi. O da SSRİ rəhbərliyində tutduğu yüksək vəzifədən uzaqlaşandan sonra əl-qol açılmışdı. Qarabağı ermənilərə vermək üçün əlinə fürsət düşdüyünü zənn edirdi.

Amma xalq küçələrində çıxdı. Ortaya iradə qoyuldu. "Ölürük, torpağımızı düşməyə vermərik" dedi. Xalq iradəsi, birliyi "sovet rəhbəri"ni, ermənilərin dostunu qəzəbləndirdi. Ona etiraz edən xalqa gözdağı vermək, qorxutmaq niyyətində idi. Xalqımızın ipə-sapa yatımlı, sözbəxan olmaması Qorbaçovu qəzəbləndirdi. 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə SSRİ Müdafiə Nazirliyi, Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi və Daxili İşlər Nazirliyinin qoşun hissələrini Bakıya və Azərbaycanın bir neçə rayonuna yeritdi. Azərbaycana gəndə-

rilən ordu hissələrinin tərkibinə Stavropoldan, Rostovdan, Krasnodardan səfərbər edilmiş erməni zabit və əsgərləri, hərbi məktəblərdə təhsil alan erməni kursantları da cəlb edilmişdi. 1990-cı il yanvarın ortalarında SSRİ Müdafiə və Daxili İşlər nazirliklərinin, habelə başqa xüsusi təyinatlı hərbi birləşmələrin 66 min nəfərdən çox əsgər və zabit Bakı şəhərinə götirilərək Qala və Nasosni aerodromlarında, respublika stadionunda, Salyan kazarmasında yerləşdirilmişdi.

Fövqəladə vəziyyətin yanvarın 20-də saat 00-də tətbiq edilməsinə baxmayaraq qoşun hissələri yanvarın 19-da saat 21-dən əhaliyə heç bir xəbərdarlıq edilmədən Türkan-Qala tərəfdən səhərə yeridildi. İş o yere gəlib çatmışdı ki, "Bakı əməliyyatı"na rəhbərliyi bərbəş SSRİ müdafiə naziri Dmitri Yazov, SSRİ daxili işlər naziri Vadim Bakatin, SSRİ DTK sədrinin müavini Filip Babkov həyata keçirirdilər.

Onlar Bakıya "sakitlik" yaratmağa, "asayışı bərpa" etməyə gəlmədikləri, qorəzlə, fitnə ilə, sifarişlə gəldikləri ilə ilk addım göstərdilər. Fövqəladə vəziyyətin tətbiqi əhaliyə elan olunanadək qatillər Bakıda 82 nəfəri əmansızcasına qətlə yetirib, 20 nəfəri ölüm-cümləni qəbul etmişdi. SSRİ Müdafiə Nazirliyi, Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi və Daxili İşlər Nazirliyinin qoşun hissələrini Bakıya və Azərbaycanın bir neçə rayonuna yeritdi. Azərbaycana gəndə-

t V.Dubinyak fəvqəladə vəziyyətin tətbiq edildiyi barədə rəsmi məlumatı efrə verdi.

Dinc əhalini ağır texnikadan və müxtəlif tipli silahlardan atəşə tutaraq kütləvi qırğınlar törətdilər. İnsanlar evlərinə, evvanlarına, heyətlərinə, kiçik qapılarının ağzında əmansızlıqla qətlə yetirildilər. Yaralıları daşmağa gəlmək istəyən yerdə məşinləri atəşə tutuldu. O gecə xəstəxanaların da işi söndürüldü. Bakı küçələri qan göllünə döndü.

Qanlı Yanvar günündən sonra da fəvqəladə vəziyyətin elan olunmadığı rayonlarda yanvarın 25-də Neftçalada, yanvarın 26-da Lənkəranda 8 nəfər qətlə yetirildi. Ümumilikdə respublikada 147 nəfər öldürüldü, 744 nəfər yaralandı, 841 nəfər qanunsuz həbs olundu. 200 ev və mənzil, 80 avtomaşın, o cümlədən təcili yardım məşinləri, dövlət əmlakı və şəxsi əmlak məhv edildi. Dövlət, ictimai və şəxsi əmlak həmin dövrün qiymətləri ilə 5 milyon 637 min rubl dəyərində maddi ziyan vuruldu.

O gecə Qorbaçov əzədləşməni qəbul etmişdi. Ona görə də ömründə olanlara azərbaycanlılara daha əmansız davranmağı əmr etmişdi. Görünür,

O ağır günlərdə xalqımız Ulu Öndər Heydər Əliyevin prinsipiallığına, təəssübkeşliyinə, Azərbaycanın haqlı mövqeyini, öz prinsiplərini həyatından üstün tutmasına da şahidlik etdi. 1990-cı il yanvarın 21-də sovet rejiminin qadağalarına əhəmiyyət verməyərək, həyatını təhlükə qarşısında qoyaraq Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyinə gələn Ulu Öndər qanlı faciənin təşkilatçıları dünya ictimaiyyəti qarşısında itiham etdi. Cəsarətli, əliyalın xalqın qırılmasını hüquq, demokratiyaya, humanizmə zidd olduğunu boyan etdi. Ulu Öndər verdiyi bu bəyanatdan sonra xalq mübarizə meydanında tək olmadıqını, arxasında haqq səsinə dünyaya yaya bilən bir qətiyyətli liderin olduğunu gördü.

Azərbaycan xalqı 20 Yanvar şəhidlərinin - müstəqilliyimiz uğrunda mübarizənin simvollarının əziz xatirəsini daim əziz tutur, onların ruhuna ehtiram göstərir. Bu gün 20 Yanvar hadisəsinin qurbanlarının uyuduğu Şəhidlər Xiyabanı xalqımızın müqəddəs ziyarətgahına çevrilib. Təsəvvüf deyil ki, Qarabağın xilasını, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Şuşanın, Qarabağın düşməndən azad olmasını, zəfərimizin müjdəsini də bu müqəddəs məkəndən xalqa çatdırırdı. Dövlət başçısı Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda canını qurban vermmiş fədakar övladlarına hesabət verdi və bununla şəhidlərə, onların apardığı mübarizəyə hörmət və ehtiramını nümayiş etdirdi. Nümayiş etdirdi ki, "Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz".

Beləcə, Mixail Qorbaçovun SSRİ-ni möhkəmlətmək cəhdi iflasa uğradı. 20 Yanvar gecəsi SSRİ deyilən o quduz imperiyanın təməli sarsıldı. İmperiya çat verdi. O məşum gecə öz prinsiplərinə sadıq, milli ləyaqətini qorumaq üçün hər cür qurban verməyə hazır olan mübariz bir xalqın tarixində şəərəfli bir səhərin başlanğıcı oldu. İnsanlar SSRİ rəhbərliyinin apardığı siyasətə, Bakıda təkülən qanlı hadisəyə etiraz olaraq kütləvi itaətsizliyə başladılar. O gecə Azərbaycanda yenidən azadlıq mübarizəsi doğuldu. Evlərdən, evvanlardan 70 il sandıqlarda saxlanılan üçrəngli müqəddəs bayrağımız asıldı. Azərbaycan da mübarizənin yeni, milli istiqal dövrü başladı.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Adları bir ünvanda əbədləşən şəhidlər

Onların adları, yaşları kimi, arzuları da fərlqi idi. Hərəsinin öz ömür yolu, sabahları barədə xəyalları, planları vardı. Ancaq bir gün onların adları bir tarixdə əbədləşdi. Onlar Qara Yanvar şəhidləri oldular...

"Silahsız adamlara atəş açmayın"

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecəni qana bələyən ordu barədə Azərbaycan xalqına yetmiş il qəhrəmanlıq dastanı söyləyən, şeirlər yazdıran nəğmələr qoşdular. Ancaq respublikamızın paytaxtına və bir neçə rayonuna Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin baş katibi Mixail Qorbaçovun əmri ilə yeridilən Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı (SSRİ) Müdafiə Nazirliyinin, Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi və Daxili İşlər Nazirliyinin qoşun hissələrini yəndə güllələrlə deyil, güllələrlə gəlməmişdi. 1920-ci ildə olduğu kimi, yəndə də məqsəd Azərbaycan xalqının azadlıq istəyini, müstəqillik arzusunun gözündə qoymaq idi. Daha çox qan axıtmaq, can almaq üçün tətbiq edilmiş fəvqəladə vəziyyət barədə əhali xəbərdar edilmədi.

Ağır texnikadan və müxtəlif tipli silahlardan atəşə tutulan əhaliyə atəş verilmədi. O zaman da, sonralar da yalnız Azərbaycan xalqını deyil, bütün dünyanı heyrətə salan məsələlərdən biri sovet ordusunun xüsusi təyinatlı dəstələrinin və daxili qoşunlarının iri kontingentinin Bakıda xüsusi qəddarlıqla, əmansızlıqla qırğınlar törətmələri idi. Məlum oldu ki, Azərbaycana gətirilən ordu hissələrinin tərkibinə Stavropoldan, Rostovdan, Krasnodardan səfərbər edilən erməni zabit və əsgərləri, eləcə də hərbi məktəblərdə təhsil alan erməni kursantları da cəlb olundu.

Hələ 1990-cı ilin yanvar ayının ortalarında SSRİ Daxili və Müdafiə nazirliklərinin, eləcə də digər xüsusi təyinatlı hərbi birləşmələrin 66 mindən çox əsgər və zabit Bakı şəhərinə götirilmiş, Qala və Nasosni aerodromlarında, respublika stadionunda, Salyan kazarmasında yerləşdirilmişdi.

Müasir silahlarla silahlandırılmış sovet qoşun hissələrinə heç bir xəbərdarlıq etmədən yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə dinc azərbaycanlıları atəşə tutdular. Əliyalın, dinc insanlar isə canlarının hayında deyildi-

lər. Hər kəs özündən çox soydaşlarını düşünürdü. "Silahsız adamlara atəş açmayın" deyərək sovet tanklarının qarşısına çıxanlar də canlarından keçmişdilər. Etilərlərini bildirdi, günəhşiz axıdılan qanlara son qoymağa çağırırdılar. Amma onsuz da qanlı planı quranlar, sovet qoşun hissələrinə qırğın törətmək əmri verən ordu əhəlinin silahsız olduğunu xəbərsiz deyildilər. Dəhşət saçmaqla, qəddarlıqla Azərbaycanda qorxu, təşviş yaradacaq kimi güman edirdilər. Ancaq dinc insanların iradəsi, mətanəti, qətiyyəti ilə qarşılaşdılar. Cına-yətkarlar xalq kütlələrinin nümayiş etdirdikləri birlik və mübarizəyə heyərlənməyə bilmirdilər.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet qoşun hissələri Bakının küçələrini ölüm kabusu kimi dölaşir, pulemyotlardan və avtomatlardan atəş açırdılar. Uşaqlara, qocalara, qadınlara, yaralıları aman ver-mirdilər. İnsanları ağır hərbi texnikanın turtulları altına salır, əzəblə qətlə yetirirdilər. Sovet hərbiçiləri yaşayış evlərini, təcili yardım məşinlərini atəşə tuturdular.

Hər birinin öz həyat hekayəsi vardı

Sovet qoşun hissələri tərəfindən 147 nəfər qətlə yetirildi, 744 nəfər yaralandı. Respublikamızın paytaxtında və digər şəhər və rayonlarda əməliyyatların gedişi boyunca 841 nəfər qanunsuz həbs olundu. Onlardan 112-si SSRİ-nin müxtəlif şəhərlərindəki həbsxanalara göndərildi. Yandırıcı güllələrin törətdiyi yanğınlar nəticəsində külli miqdarda dövlət əmlakı və şəxsi əmlak məhv edildi.

O 147 şəhidin hər birinin öz həyat hekayəsi var... İyirmi səkkiz yaşlı Rövşən Məmməd oğlu Rüstəmov

Əzizbəyov metrosu (indiki Koroğlu metrosu) istiqamətində, Sabunçu qəsəbəsinə gedən yolun üstündə maşın daşınmış avtomat atəşinə tuş gəldi. Maşındakı dostları təcili yardım çağırtdılar. Onu təcili yardım maşınla yerləşdirən həkim dubinka ilə öləndən zərba aldı. Çətinliklərə baxmayaraq Rövşən xəstəxanaya götəri bildirdi. Ancaq sinəsindən aldığı çoxsaylı güllə yaraları onun ömrünü yandı qoydu. Rövşən şəhid oldu. Ekspertiza onun bədənindən 32 güllə çıxardı.

Larisa Fərman qızı Məmmədova on iki yaşındaydı. Məktəbli idi. Onun da içərisində olduğu "İkarus" avtomobusu Leytenant Şmidt adına zavodun yanında atəşlə tutuldu. Ürayından güllə yarası alan Larisa elə oradaca keçirdi.

Altmış altı yaşlı Bafadar Ağamirzə oğlu Səfərov isə "Moskviç" maşınında Qarayev adına xəstəxanaya nəvəsinin yanına gərdi. Yolda hərbiçilər tərəfindən atəşə tutuldu. Elə yerindəcə həlak oldu.

On altı yaşlı Vera Lvovna Bessantınan üzübüz yaşadıqı binaya Salyan kazarması tərəfdən atılan güllə onun qarın nahiyəsinə yarıladı, xəstəxanaya aparılarkən yolda həlak oldu.

Zöhrab Heydərlə oğlu Abbasov vərəm xəstəsi idi. Altı yaşında bu xəstəlikdən əziyyət çəkirdi. Yeddi yaşında artıq hər iki valideynini itirdiyindən əvvəlcə Pirsahı internatında, sonralar isə nənəsi ilə birgə yaşadı. Vərəm xəstəliyi ona işləməyə də imkan verməmişdi. İyirmi yaşlı Zöhrab atasının yanına, Yasamala gətirmişdi. Ümidli tut. Xəstə kəbər almışdı. Həkimlər ona xəstəliyin yavaş-yavaş özü çəkiləcəyini söyləmişdilər. Səsküüy, atışma səslərini eşidən Zöhrab XI Qızıl Ordu (indiki 20 Yanvar) meydanına gətirdi. Orada sovet əsgərləri tərəfindən dəyənəkə, tüfəngin qundağı ilə küt alətlə döyülərək ağır xəsarət aldı. Elə həmin gün, qorçorrahıyyə xəstəxanasında aldığı xəsarətlərdən həyatını itirdi...

Kimi evində, ocağının başında, kimi həyatında, məhəlləsində, doğma şəhərinin küçəsində yaralandı. Kimisi elə orada, kimisi xəstəxanaya aparılarkən yolda, kimisi xəstəxanada gəzirdi öbədi yandı. Onların adları Qara Yanvar şəhidləri kimi müqəddəsleşdi və unudulmaz oldu.

Zöhrə FƏRƏBOVA,
"Azərbaycan"

QANLI YANVAR - 33 İL

Unudulmayan tarix

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı aparılan məkrli fəaliyyət, SSRİ rəhbərliyi tərəfindən açıq-aşkar xalqımıza qarşı yürüdülmüş düşmənçilik siyasəti bizə imperiya boyunduruğunda yaşamağın daha ağır fəlakətlərə yol açma biləcəyini anlatmaqdadır.

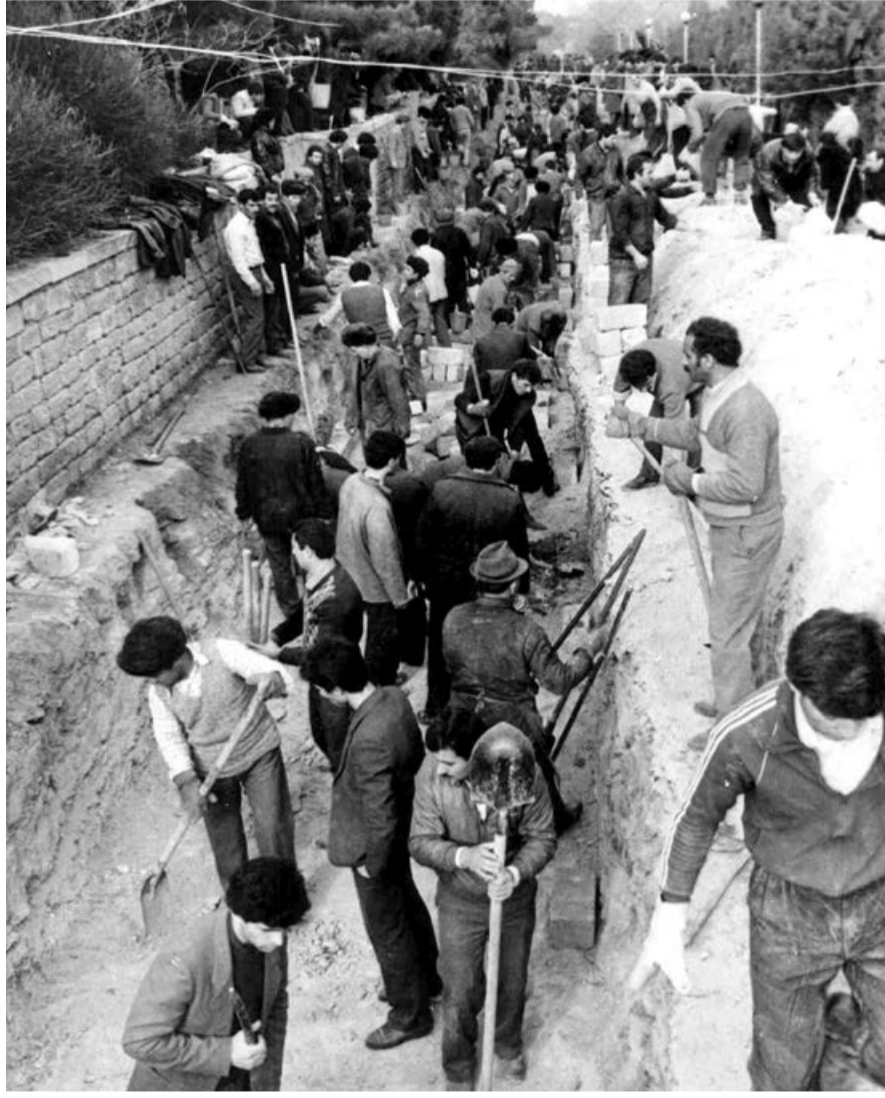
1988-ci ilin martında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsi və SSRİ Nazirlər Sovetinin dolaşması ilə keçmiş Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın tərkibindən çıxarılması və 1989-cu ilin yanvarında SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin "Dağlıq Qarabağda Xüsusi İdarəetmə Forması yaratmaq haqqında" qərarı respublikamızın ərazi bütövlüyünün pozulmasına xidmət etdi.

Eyni zamanda Qərbi Azərbaycanda yaşayan azərbaycanlıların öz tarixi torpaqlarından qovularaq çıxarılması və buna SSRİ rəhbərliyinin laqeydliyi soydaşlarımızı həyata keçirilən etnik təmizləmə siyasətinin məhz ittifaqın yardımı və strategiyası ilə baş tutmasına heç bir şübhə yeri qoymurdu. Mübarizə meydanında tək qaldığını gören Azərbaycan xalqının səfərbər olub öz hüququnu tələb etməkdən savayı əlacı qalmadı. Amma SSRİ rəhbərliyinin öz vətəndaşlarına qarşı bu qəddarlıq nümayiş etdirəcəyi heç kəmin əqlinə gəlmədi.

Qan yaddaşımıza əbədi həkk olunmuş 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri tariximizin özündə faciə və qəhrəmanlıq ehtiva edən səhifə, Azərbaycanın sonrakı taleyini əhəmiyyətli təsir alan dönlüyü anı oldu. 20 Yanvar hadisələrinin Azərbaycanın suverenliyi, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə həm rəmzi mənəsi, həm də fenomenal rolu var. Həmin tarixin yaratdığı ictimai-siyasi reallıq süqutu yaxınlaşmış SSRİ-də və soyuq müharibənin bitməsi ətrafında beynəlxalq arenada formalaşan geosiyasi vəziyyət fonunda əvvəlcə Azərbaycan SSR-də, sonra müstəqil Azərbaycanda zəncirvari tarixi proseslərə tokan verdi. Milli məfkurəmizin inkişafına tokan verən 20 Yanvar Azərbaycan tarixində təkə faciə deyil, istiqal yolu muzun ilk zirvəsi, milli məfkurəmizin azadlıq istəyinin oyanış günü, uzun illər sovet imperiyasının əsarətində yaşayan xalqın azadlıq səsinə ucaldığı, öz suverenliyi uğrunda cəsarət nümayiş etdirdiyi şərəfli bir tarixdir.

Lakin bütün hallarda 20 Yanvar hadisələri həm də Azərbaycana qarşı törədilmiş hərbi və siyasi cinayət, beynəlxalq hüquqi riyakarlığın təzahürüdür. SSRİ Baş Prokurorluğunun ədliyyə polkovniki V.Medvedyevin istintaq qrupu hərbiçilərin hərəkətlərində cinayət tərkibi olmadığını nəticəsinə gəlmiş və 20 iyul 1990-cı il tarixdə cinayət işinə xitam verilməsi barədə qərar vermişdir. 100 cildlik istintaq materiallarının 68 cildi Bakıda Moskva - keçmiş SSRİ Prokurorluğuna aparılmışdır. Bu baxımdan 20 Yanvar hadisələri eyni zamanda Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş siyasi terror kimi də qiymətləndirilməlidir.

33 il əvvəl qırmızı ordunun xalqımıza qarşı törətdiyi soyqırım Azərbaycanda suverenliyinə qədər edilmiş bədnam

kommunist ideologiyası libasında köhnə imperiya iddialarını həyata keçirmək məqsədilə Mixail Qorbaçovun Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi ağır cinayətdir. SSRİ-nin sabiq rəhbəri Mixail Qorbaçov sonradan etiraf etmişdir: "Bakıda fəvqəladə vəziyyət elan etmək və oraya qoşun göndərmək mənim siyasi həyatımın ən böyük səhvi idi". Amma o, səhv yox, cinayət etmiş, SSRİ Konstitusiyasının 119-cu, Azərbaycan SSR Konstitusiyasının 71-ci maddələrini kobud şəkildə pozmuşdur.

20 Yanvar həmçinin azadlığın bərpasına gedən yolda ilk şəhidlərin verildiyi gündür. Həmin günün mənzərəsi faciəvi olduğu qədər də möhtəşəmdir. Azadlığımızın bərpası yolunda ilk şəhidlərin verildiyi Qanlı Yanvar gecəsi cəsarətin, fədakarlığın, milli məfkurənin oyanışının oyanı təəcəssümü idi. Baş verən hadisələr xalqımızın azadlıq arzusunun, müstəqillik idealının 160 il davam edən nümayişi idi. Bununla Azərbaycan xalqı zülmə, ədalətsizliyə

və zorakılığa boyun əyməyəcəyini, milli iradəsinin sarsılmazlığını təkə imperiya rəhbərliyinə deyil, bütün dünyaya göstərmiş və özünün milli azadlığı uğrunda mübarizəsinin dönməz olduğunu sübut etmişdir.

Qəhrəmanlıqla dolu keçmiş, dövlətçilik ənənəsi olan, böyük bir coğrafiyada dövlətlər yaratmış, zaman-zaman ya dillərə qarşı səfərbər olub birgə mübarizə aparmış, dünya mədəniyyət xəzinəsinə öz dəstəyi ilə dəyərli töhfələr vermə millətimiz uzun müddətdən sonra öz qərarını vermişdir: "Yolumuz Azadlıqdır!". Belə olan halda tarix səhnəsindən birdəfəlik silinmək ətrafında olan imperiyanın əvvəlcədən qurulmuş plan əsasında dinc nümayişçilərin gülləbaran edilməsinə qərar verənlər nəyə ümid edirdilər? Az sonra - imperiya çökəndən sonra aydın olacaqdı ki, bu qərar verənlərin və bu faciəni törədənələrin özlərinin də bu sual cavabları yox imiş. Elə buna görə də onlar Azərbaycan xalqının milli mübarizə özmini və iradəsini

sındıra bilməmişlər. Əksinə, 20 Yanvar hadisəsi qanunauyğun məntiqi və zəncirvari təsiri ilə bütün imperiya ərazisində milli azadlıq hərəkatlarının yenidən daha böyük vüsətə alovlanmasına və Sovet İttifaqının süqutunun daha da sürətlənməsinə rəvac vermişdir. Bu hadisə sovet imperiyası üçün sonun başlanğıcı olmuşdur.

20 Yanvar qırğını sovet rejiminin ermənilərə birgə apardıqları anti-Azərbaycan siyasətinin tərkib hissəsi kimi də qiymətləndirilməlidir. Qabaqcadan düşünülmüş hazırlanmış bu təcavüzkar aksiyaya Azərbaycan xalqının demokratiya və milli azadlıq uğrunda mübarizəsini böyümək, ona mədəvi zərbə vurmaq məqsədi daşıyırdı. Lakin sovet imperiyası insanlıq adına sığmayan əməlləri ilə Azərbaycan xalqının iradəsinə qira bilmədi, baxmayaraq ki, 20 Yanvar XX əsr Azərbaycan tarixində baş vermiş qanlı hadisələrin, soyqırım aktlarının məntiqi nəticəsi, çar Rusiyasının "paçala-hökmsür" siyasətinin davamı idi. Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımları, torpaqların 114 min kvadratkilometrə 87 min kvadratkilometrdək azalması, SSRİ dövründə soydaşlarımızın indiki Ermənistan adlandırılan ərazidəki özəli, ata-baba yurdlarından son nəfərinə qovulması, sovet rəhbərliyinin "xeyir-duası" ilə başlayan Dağlıq Qarabağ hadisələri isə bu məkrli siyasətin mərhələləridir.

Təəssüflər olsun ki, həmin cinayətlərin müəllifləri hələ də cəzalandırılmayıblar. Buna baxmayaraq, həmin cinayət işləri tarixin arxivinə atılmamalı, təşkilatçılar, icraçılar, bütün iştirakçılar öz cinayətlərinə görə ədalət məhkəməsi qarşısında cavab verməlidirlər!

Azərbaycan xalqının azadlıq mübarizəsinə, 20 Yanvar faciəsinə dövlət səviyyəsində siyasi-hüquqi qiymət verilməsi, şəhidlərin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Məhz Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə uzun illər ərzində milli azadlığın bərpa etmək arzusu ilə yaşayan xalqımız nəyə qadir olduğunu göstərə bildi. Tarix bir daha göstərdi ki, dövlətçilik ənənələrini yaşadan xalqımızı müstəqilliyi uğrunda mübarizədə qorxutmaq, susdurmaq, dayandırmək mümkün deyildir.

Bu qanlı tarixin təbliği yeni nəsildə milli vətənpərvərlik, dövlətçilik hisslərinin tərbiyə olunması, milli kimlik məfkurəsinin formalaşması baxımından ibrət dərsi olmalıdır. Çünki tarix bizdən keçmişin ibrət dərslərini bilməyi, faciəmizin səbəb-nəticə əlaqəsini dərinləndirərək etməyi, xalqımızın azadlıq uğrunda mübarizəsinin mərhələlərini yadda saxlamağı, dostumuzu-düşmənimizi tanımağı və unutmaqdan tələb edir.

Tarixdən aldığımız dərslərin məntiqi və praktiki nəticəsi olaraq 30 ilə yaxın müddət ərzində düşmən tapdağında qalan tarixi torpaqlarımız azad etmək üçün özümüzə güc tapa bildik. Milli birliyimizi təmin edərək bütün hərbi-siyasi qüvvələr bir edib düşmənin başını "dömr yumruq"la əzdi, 30 illik torpaq həsrətini qalib sərkərdə İlham Əliyevin qətiyyəti, iradəsi, apardığı uzaqgörən siyasəti nəticəsində son qoydu.

Kərim NOVRUZOV,
Ağdam rayon 95 nömrəli tam orta məktəbin direktoru

20 Yanvar faciəsinə həsr olunmuş konfrans

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin və Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə "20 Yanvar hadisələrinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rolu" mövzusunda konfrans keçirilmişdir.

Konfransda ADAU-nun rektor vəzifəsini icra edən Zöhrə Qurbanov diqqətə çatdırmışdır ki, 1990-cı il yanvarın 20-si Azərbaycan tarixinə ən faciəli günlərdən biri, eyni zamanda xalqımızın qəhrəmanlıq səhifəsi kimi daxil olmuşdur. "Moskvada yaşayan xalqımızın dahi oğlu Heydər Əliyev həyatını təhlükədə qoyaraq faciənin ertəsi günü Azərbaycanın daimi nümayəndəsinə gəlmiş, Qanlı Yanvar qırğını törədənəri işfə edən boyanatla çıxış etmişdir. Bununla da Ulu Öndər

cəsarətini, müdrikliyini, xalqın sədaqətli oğlu olduğunu bir daha sübut etmişdir".

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Adil Tağıyev də çıxışında Ulu Öndərin tarix yaradan şəxsiyyət olmaqla yanaşı, həm də tarixi hadisələrə ən doğru-düzgün qiymət verən mütəfəkkir dövlət xadimi, misilsiz şəxsiyyət olduğunu qeyd etmiş və demişdir ki, bu baxımdan dahi siyasətçinin 20 Yanvar hadisələri ilə bağlı siyasi fəaliyyəti və faciəyə verdiyi qiymət özü mükəmməl bir tarixi nümunədir.

Konfransda Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi kursunu uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin şəhidlərin ailələrinin sosial problemlərinin həllinə diqqətə yanaşdığı da diqqətə çatdırılmışdır.

ADAU-nun müəllim və tələbələrindən mövzu ətrafında çıxışlarından sonra 20 Yanvar faciəsindən bəhs edən videoçarx nümayiş etdirilmişdir.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Neftçələrin Qara Yanvarı

1990-cı ilin yanvarında sovet qoşunları Azərbaycana xalqın azadlıq arzularını boğmaq, yenidən əsarətdə saxlamaq, Dağlıq Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsinə qarşı etirazlarına son qoymaq üçün göndərildi.

Əmr Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin baş katibi Mixail Qorbaçov tərəfindən verilmişdir. Məqsəd Azərbaycan xalqını cəzalandırmaq, susdurmaq idi. Respublikanın paytaxtı Bakıya və bir neçə rayonuna SSRİ Müdafiə Nazirliyi, Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi və Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən qoşun hissələri yeridildi.

Xalqın etiraz səsi

Əgər Kremlin istəyi yalnız Azərbaycanda qayda-qanun yaratmaq olsaydı, o zaman hücum planı tətbiq edilmiş "Bakı şəhərində fəvqəladə vəziyyətin tətbiq edilməsi haqqında" fərman barədə əhaliyə xəbərdarlıq edilirdi. Halbuki "Mülki və siyasi hüquqlar haqqında" Beynəlxalq Paktın birinci bəndinə əsasən, fərman imzalandığı andan fəvqəladə vəziyyətin tətbiqi və müddətləri barədə əhaliyə rəsmi xəbərdarlıq olunmalıdır.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Bakı şəhəri sovet qoşun hissələrinin törətdikləri qanlı hadisələrə meydan oldu. Dinc əhali qəddarlıqla ağır texnikadan və müxtəlif tipli silahlardan atəşə tutularaq kütləvi qətlə yetirildi.

Respublikanın hər yerini etiraz dağaları bürüdü. Bakıda törədilən 20 Yanvar hadisələrinə öz etiraz səslərini ucaldılar. Faciənin səbəblərini yaxşı bildirdilər ki, xalq əliyalın, silahsız, Günahtarlar, cinayətkarlar xalqın haqq səsinə eşitmək, bəd əməllərindən, qəddarlıqlarından peşman olmaq əvəzinə tərbiyələrdən əl çəkmirdilər. Ağzınla siyasi qoşun hissələri bir neçə gün sonra dinc əhaliyə divan tutmaq məqsədilə cənuba - Neftçala, Cəlilabad və Lənkərana doğru istiqamətləndi.

Qanlı Yanvar günündən sonra fəvqəladə vəziyyətin elan olunmadığı rayonlarda faciələr törədildi. Yanvarın 25-də Neftçala, yanvarın 26-da Lənkəranda 8 nəfər şəhid oldu...

Onlar əliyalın insanları gülləbaran edirdilər

Sovet tankları Neftçalaya yanvarın 25-i daxil oldu. Həmin günün ikinci yarısında ordu hissələri rayonun mərkəzinə yetişdilər. Sovet əsgərləri heç nəyə əhəmiyyət vermirdilər. Onlar azadlıqları uğrunda mübarizəyə qalxan əliyalın insanlara atəş açır, gülləbaran edirdilər. Gözlənilmədən, xəbərdarlıq etmədən tanklarla, BTR-lərlə, hərbi maşınlarla gəlmiş sovet əsgərləri dörd tərəfi güllə yağışına tutur, yoldan ötənləri güllələyir, döyür, vurur, əzirdilər...

Nurəddin Ağahüseynov həmin gün - yanvarın 25-i səhər işə yollanmışdı. Yanvarın 24-ü axşamı xəstə yatdığından anasına baş çəkmişdi. Anası uzaqdan gələn səsləri narahatlıq, nigarlıq içində dinləyər-dinləyər Nurəddindən xəbər almışdı: "Ay bala, bu nə səssdir". O da fikrili-fikrili cavab vermişdi ki, ana, müharibədir deyəsən, sovet ordusu insanları güllələyir. Gedəndə

bacısına demişdi ki, darıxma, sabah gələcəyəm. Ancaq yanvarın 25-də axşamüstü öz avtomobilində Neftçalının mərkəzində tanklarla gələn sovet əsgərləri ilə qarşılaşdı. Onu elə avtomobilində atəşə tutdular. Başından və bədəninə güllə yaraları aldı. Yeriləri harayına yetdilər. Nurəddini xəstəxanaya apardılar. Onun həyatını xilas etmək mümkün olmadı...

Şəhid Nurəddin Ağahüseynov ailəli idi. Nurəddinin körpə uşaqları atasız qaldılar.

Neftçalada sovet əsgərlərinin amansızlığına sınaq gətirən qəhrəmanlardan biri də Əbülfəz Cəfərov oldu. Xeyirxahlığı, cəmiyyətliliyi, dürüstlüyü ilə tanınan Əbülfəz də bir çoxu kimi öz həyatını düşünmür, çar qorxusunu duymurdu. O, yaralıları sovet əsgərlərinin pəncəsindən alıb uzaqlaşdırırdı. İgidliklə mübarizə aparan Əbülfəz Cəfərov neçə-neçə insanı xilas etmiş, özü şəhid olmuşdu. Bacısı Gülnaz Cəfərova Əbülfəzin on üç güllə yarası olduğunu deyib: "Başında, sinəsində süngünün, bığcaqların yeri var idi. Ayaqları, boynu sındırılmışdı, barmağı kəsilmişdi. Qardaşım nişanlı idi. Sovet əsgərləri barmağını kəsib nişan üzüyünü aparmışdılar..."

Neftçala faciəsinin şahidləri bildirdilər ki, sovet əsgərləri bununla kifayətlənməyiblər. Hər cür qəddarlıq əl atıblar. Onlar Neftçala şəhərinin mərkəzində 20 Yanvar şəhidlərinin yas mərasimini belə atəşə tutdular...

1990-cı ilin yanvarında sovet qoşun hissələrinin Neftçalada törətdikləri faciələr zamanı 2 nəfər qətlə yetirildi. 50-yə yaxın insan isə həbs olundu. Onları Bankə qəsbəsinəndəki hərbi hissənin hamamına apardılar. Günahsız insanlara xüsusi qəddarlıqla işgəncələr verdilər. İbrahim Nurlu "Neftçalada yanvar qırğını" adlı kitabında yazır: "Tutulmaları döyər-döyər maşınlarla yerə tökdülər. Rusa kobud ana sözləri, yaralananların iniltisi döyülənlərin qışqırına qarışmışdı. Onları kəşif tor və rütubət iyi verən daş binaya doluşdurdular. Hamam idi (Bankədəki hərbi hissənin hamamı). Çox təəssüf həmin hamam bizim qanlı tariximizin yaddaşı üçün qorunur. Həzrətdə dağılmışdır, izi itməkdədir". Yaralıları axan al qan soyuq, çirkli beton döşəməni qızartmağa başladı. Hamamın tünd qoxusuna qan iyi də qarışdı..."

Təxribatlarla əl atmaqla, günahsız insanlara hədə-qorxu gəlməklə, işgəncələr verməklə, qətlə törətməklə SSRİ rəhbərliyi öz məqsədini qata bilmədi. 1990-cı ilin yanvarında Azərbaycan xalqına heç zaman sağalmayacaq ağır yaralar vursalar da, özmini, iradəsini qıra, azadlıq eşqini yox edə bilmədilər...

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Qazaxın Şəhidlər xiyabanında abadlıq işləri görülmüşdür

Hər bir xalqın özünü dərk etməsində dönlüyü nəqliyəsi olan, yaddaşında silinməz iz qoyan hadisələr olur. 1990-cı il yanvarın 20-si Azərbaycan xalqı üçün məhz belə tarixdir.

Milli birlik və vətənpərvərliyin simvoluna çevrilmiş o qanlı gecədən artıq 33 il keçir. İllər ötsə də, xalqımız ölkəmizin müstəqilliyi, suverenliyi və azadlığı uğrunda canlarından keçərək qəhrəmanlıq salnaməsi yazan 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsini əziz tutur.

Qazax rayonunda da 20 Yanvar faciəsinin 33-cü ildönümünə həsr olunmuş silsilə tədbirlər keçirilir. Həmin tədbirlər çərçivəsində rayonun Şəhidlər Xiyabanında - şəhidlərin uyuduğu məzarlıqda və ətraf ərazilərdə təmizlik işləri aparılmışdır. Şəhidlər xiyabanı ərazisində səliqə-sahman yaradılmış, məzar daşları sahmana salınmış və digər işlər görülmüşdür.

S.ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri və ictimai fəallar ekoloji cinayətə və qanunsuz istismara etirazlarını davam etdirirlər

XİN Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin sədrinin Laçın yolu ilə bağlı bəyanatına cavab verib

"Yanvarın 19-da İslandiyanın xarici işlər naziri, Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin sədri Tordis Kolbrun Reykfyörd Gilfaddottirin Laçın yolu ətrafında yaranmış vəziyyətlə bağlı yerdəki realıqları əks etdirməyən bəyanatı təəssüf doğurur.

Azərbaycanın faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarını, onların qeyri-qanuni şəkildə Ermənistanla paylaşılması və yalnız humanitar məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş Laçın yolundan sui-istifadə hallarının qarşısının alınması tələbi ilə Laçın yolunda dinc etirazlara bu cür münasibət anlaşılan deyil. Azərbaycan ərazisində qeyri-qanuni iqtisadi və hərbi fəaliyyətə qarşı etirazlar Azərbaycan vətəndaşlarının hüqu-

qudur və buna hörmətlə yanaşılmalıdır. Bu kimi bəyanatlar bölgədə sülh və əmin-amanlığa töhfə verməklə yanaşı, gərginliyin artmasına gətirib çıxarır".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin sədrinin Laçın yolu ətrafında vəziyyətlə əlaqədar bəyanatına dair şərhində qeyd edilib.

Şərhə qeyd edilib ki, Xarici İşlər Nazirliyinin əv-

vəlki bəyanatlarında da qeyd edildiyi kimi, guya Laçın yolunun "bağlanması", bölgədə "humanitar fəlakət" yarandığı barədə iddialar əsassızdır. Ötən müddət ərzində Rusiya sülhməramlı kontingentinin və Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin (BQXK) konvoylarının, erməni təcili tibbi məşinləri daxil olmaqla 800-ə yaxın nəqliyyat vasitəsinin heç bir maneə olmadan yoldan keçməsi bir daha sübut edir ki, yol bağlı deyil. Bununla yanaşı, yerli sakinlərin istifadəsi üçün malların tedarikü və ya zəruri tibbi xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı heç bir maneə mövcud deyildir.

Həmçinin dəfələrlə bəyan etdiyimiz kimi, Azərbaycan hökuməti erməni sakinlərinin üzvləşə biləcəyi bütün humanitar ehtiyacları operativ şəkildə həll etməyə hazırdır. Özlərini erməni sakinlərin nümayəndələri kimi təqdim edən şəxslərin erməni sakinlərin yoldan istifadəsinə mane olmaqla süni şəkildə humanitar böhran yaratmaq cəhdləri barədə də danılmaz faktlar mövcuddur.

Diqqətə çatdırılıb ki, Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin sədri tərəfindən öz evlindən köçkün düşmüş yüz minlərlə azərbaycanlın acınacaqlı humanitar vəziyyətinə, beynəlxalq humanitar hüququ açıq

şəkildə pozan Ermənistanın hərbi cinayətlərinə, Vətən müharibəsindən sonra 282 azərbaycanlının mina qurbanı olması ilə nəticələnən və Laçın yolundan sui-istifadə ilə ərazilərimizdə 2021-ci il Ermənistan istehsalı minalar yerləşdirməklə davam edən mina təhdidlərinə və digər qanunsuz fəaliyyətlərinə bu günə kimi münasibət bildirilməməsi də sual doğurur. Bu növbəti dəfə ikili standart və selektiv yanaşmanın göstəricisidir. Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin sədrini qərəzsiz olmağa, bölgədə sülh və əmin-amanlığa xələl gətirəcək hərəkətlərdən və açıqlamalardan çəkinməyə çağırırıq.

Avropa Parlamentinin 2023-cü il 19 yanvar tarixli qətnaməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin və Avropa İttifaqı-Azərbaycan parlament əməkdaşlığı komitəsinin Azərbaycanın üzvlərinin BƏYANATI

Biz Avropa Parlamentinin 2023-cü il yanvarın 19-da xüsusi prosedür qaydasında qəbul etdiyi qeyri-obyektiv və ədalətsiz qətnaməyə etirazımızı bildirir, yalan və saxta məlumatlar üzərində qurulmuş əsassız ittihamları qətiyyətlə rədd edirik. Fransalı nümayəndələr başda olmaqla Azərbaycanla qarşı qərəzli mövqə tutan deputatların təşəbbüsü ilə müzakirəyə çıxarılmış, Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisi olan Qarabağın dağlıq hissəsinin guya blokada alınmasının humanitar nəticələrindən bəhs edən birgə qətnamə həmin sənədin müəlliflərinin ikili standartlardan yenə də əl çəkmə bilmədiklərini göstərir.

Avropa Parlamentində olan həmkarlarımızın nəzərinə çatdırırıq ki, 2020-ci il noyabrın 10-da Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya rəhbərlərinin imzaladığı üçtərəfli Bəyanatda nəzərdə tutulan öhdəliklərin önəmli bir hissəsi, xüsusən erməni silahlı qüvvələrinin Qarabağdan tamamilə çıxarılması, bölgədə bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələrinin bərpa edilməsi, Azərbaycanın qərb rayonları ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verilməsi və yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının inşası ilə bağlı öhdəliklər Ermənistanın təqsiri ucubandan indiyədək yerinə yetirilməmişdir. Aydın olur ki, üçtərəfli Bəyanat imzalandıqdan sonra Azərbaycanın bölgədə sülh və sabitlik yaradılması üçün göstərdiyi səy ayrışdırılaraq, terrorizmin və müharibənin vəkili rolunu öhdəsinə götürmüş qüvvələr tərəfindən qəsdən və məqsədyönlü şəkildə zərbə altına alınır.

Bu qüvvələrə görə istəməyən ki, Ermənistan bəzi dağlar və onları dəstəkləyən qüvvələr revanşist planlar qurur, bir daha regionu fəlakət girdabına sürükləmək xəyalları ilə yaşayırlar. Sərhəddə təxribatlar törədilir, Laçın dəhlizi vasitəsi ilə yaraqlıların və hərbi təyinatlı yüklərin, o cümlədən narkotiklərin və minaların daşınması təşkil edilir. Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin müvəqqəti məsuliyyət dairəsinə aid edilmiş ərazidə təbii sərvətlərin qanunsuz istismarı davam etdirilir. Bununla əlaqədar olaraq, Azərbaycanın dövlət qurumları nümayəndələrinin və mütəxəssislərinin monitorinq məqsədi ilə əraziyə girişinə maneçilik törədilməsi səbəbindən vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin və ekoloqların Laçın-Xankəndi yolunda dinc etiraz aksiyası 1 aydan artıqdır davam edir. Bununla əlaqədar qeyd edilməlidir ki, Avropa Parlamentinin qətnaməsində iddia edilənlərin əksinə olaraq, Qarabağ ərazisində yaşayan 20 mindən bir qədər artıq erməni milliyətli vətəndaşın blokada alınmasından söhbət gedə bilməz. Laçın dəhlizi Rusiya sülhməramlılarının daşdığı humanitar yüklər, "Qır-

mızı xaç" komitəsi nümayəndələrinin, eləcə də Qarabağda yaşayan ermənilərin, o cümlədən uşaqların və xəstələrin gediş-gəlişi üçün açıqdır. Qətnamədə guya Azərbaycanın Qarabağ ərazisinə təbii qaz tedarikünü pozması barədə irəli sürülən iddialara gəlincə, bunlar əsassız olduğu qəddər də gülməlidir. Bütün bunlar Avropa Parlamentindəki bəzi qrupların erməni lobbisinin və ermənipərəst qüvvələrin təsiri altında hərəkət etdiklərini göstərir.

Bu da vurğulanmalıdır ki, Avropa Parlamentində Cənubi Qafqaz bölgəsində baş verən proseslərdən xəbərdar olan, Azərbaycanca ədalətli münasibət bəsləyən sağlam qüvvələr də mövcuddur. Təəssüf ki, çox vaxt onların səsi eşidilmir. Avropa Parlamentində təmsil olunan əsas siyasi partiyaların adətən qətnaməni dəstəkləməmiş və səsvermədə iştirak etməmişlər. Beləliklə, korrupsiyaya qarşınanmış lobbini parlament qruplaşmalarının təhriki ilə Avropa Parlamentinin səlahiyyət dairəsinə daxil olmayan məsələlərlə bağlı sənəd qəbul olunmuşdur. Bununla da adı tez-tez korrupsiya qalmaqalları hallandırılan Avropa Parlamentinin nüfuzuna daha bir zərbə vurulmuşdur.

Təəssüf ki, avropalı deputatlar Azərbaycanın bölgədə yaratdığı yeni realığı görmür və ya görmək istəməyirlər, müharibədən sonrakı iki il ərzində Azərbaycanın irəliləyən apardığı sülh danışıqları prosesini ardicil və metodik surətdə pozurlar. Qeyd edilməlidir ki, bu cür qətnamələr son dövrdə Avropada və dünyada cərəyan edən geosiyasi proseslər şəraitində Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında dinamik inkişaf edən qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlıq münasibətlərinə də mənfi təsir göstərir. Xatırlamaq yerinə düşər ki, vaxtilə Avropa Parlamenti Azərbaycanın təşəbbüsü və iştirakı ilə həyata keçirilən, bu gün Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm rol oynayan "Cənub qaz dəhlizi" layihəsinin də əleyhinə çıxdı.

Yuxarıda şərh edilənləri nəzərə alaraq, biz Avropa Parlamentinin rəhbərliyini korrupsiyaya qarşınanmış və destruktiv və qərəzli qüvvələri dayandırmaya, Cənubi Qafqaz bölgəsində yaranmış yeni realıqları əks etdirən obyektiv sənədləri qəbul etməklə, bölgədə sülh və sabitlik yaradılması səylərinə kömək göstərməyə çağırırıq.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin və Avropa İttifaqı-Azərbaycan parlament əməkdaşlığı komitəsinin Azərbaycanın üzvləri

Bakı şəhəri, 19 yanvar 2023-cü il

Mübarizəmiz ekoloji cinayət törədənlərdir

Ermənilər təkəvə yalan danışıqla kifayətlənirlər. Onların hər yalanının arxasında bir hiylə, məkr durur. İllərdir özlərini "yazıq", "məzlum", "genosidə məruz qalmış" xalq kimi göstərərək torpaqlarımızı talan ediblər.

Ərazilərimizi işğal edərək yurdu muzun bir hissəsini xarabazara çeviriblər. Əllərinə düşən fürsətdən istifadə edərək talançılıqla məşğul olublar. Təkəvə 2019-cu ildə Kəlbəcər rayonunda olan qızıl yataqlarımızdan 57 milyon dollarlıq təbii sərvətimizi talan edərək Ermənistanla daşıyıblar.

2020-ci ilin sentyabrında ermənilərin növbəti fitnəkarlığına qarşı ordumuzun başladığı əks-hücum əməliyyatları zamanı dünya birləşmiş ermənilərin həyasızcasına saldıqları hayküyü, sonra da "məzlumcasına" yalvarışlarını eşitdi.

Vətən müharibəsi bitdikdən sonra da erməni xisləti işə düşdü. Ermənilər özözlərini götürdükleri öhdəlikləri müxtəlif bəhanələrlə yerinə yetirməkdən hələ ki, yayınmağa çalışırlar. Eyni zamanda köhnə vərdişlərindən əl çəkmə bilmirlər. Mənfur niyyətlərini işə salıb silahlanma, revanş götürməyə cəhd edirlər. Yenə torpaqlarımızda etdikləri talançılıq vərdişlərindən əl çəkmə bilmədiklərini nümayişkarən surətdə ortalığa qoyurlar. "Dəmirlər" və "Qızılbulaq" yataqlarında talançılıq edib, sərvətlərimizi onlara humanitar məqsədlər üçün verilmiş yol ilə Ermənistanla daşıyırlar.

Ermənilərin Qarabağda başladığı talançılığa Azərbaycanın gəncliyinin reaksiyası olduqca sət oldu. Vətən-

pərvər gənclik Qarabağa, Şuşaya gedərək Laçın-Xankəndi yolunun Şuşadan keçən hissəsində etiraz aksiyası keçirməyə başladılar. Etiraz aksiyası dinc xarakter daşıyır. İndiyə kimi davam etdiyi bu 39 gündə heç bir zorakılıq faktı qeydə alınmayıb, yolda hər hansı insident baş verməyib. Eyni zamanda vətənpərvər gənclərimizin aksiyasının ilk gündən bəyan etdikləri kimi, yoldan dinc məqsəd üçün ermənilərin istifadə etməsində heç bir problem yoxdur. Mülki vətəndaşlar yolla sərbəst hərəkət edə bilərlər. Bu bir faktıdır ki, ilk gündən beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri, Rusiya sülhməramlılarının məşin karvanları, Qarabağın erməni sakinləri həmin rahatlıqla yoldan istifadə edirlər. Hətta dünyanın aksiyadan öncə Ermənistanla getmiş 26 nəfər erməni Laçın-Xankəndi yolunu keçərək Xankəndiyə qayıtmışdır.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, Azərbaycan üçtərəfli Bəyanatda göstərilən bütün şərtlərə sadıqdır. Ermənistan üçtərəfli Bəyanatın şərtlərini yerinə ye-

tirməkdən inadkarlıqla, nümayişkarən surətdə yayımlar. Ermənistan isə bəyanatın 7-ci bəndinə uyğun olaraq məcburi köçkünlər və qaçqınların Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı İdarəsinin nəzarəti altında Qarabağ iqtisadi rayonu ərazisinə və ona bitişik ərazilərə qayıtması məsələsinə növbəti icra etmir, bu barədə söhbət açmır. Zəngəzur dəhlizinin açılmasına mane olmaq üçün müxtəlif hiyləgər manevrlər edir.

Ermənistan əbirsizcasına Qarabağda yaşayan məhdud sayda erməniyə xüsusi status tələb etdiyi halda Xankəndidən didərgin saldıqları 13 min soydaşımızın, ətraf kəndlərdə yaşayıb, didərgin salınmış 3 mindən çox həmvətənimizin öz doğma ocaqlarına nə zaman qayıdacaqları haqqında bir kəlmə də söz etmir.

Ermənilər Laçın-Xankəndi yolunda etiraz aksiyasını görüb ondan öz xeyirlərinə bəhrələnməyə cəhd edirlər. Dünyanın bəzi dövlətləri də ya bilərəkdən, ya erməni yalanına uyaraq, yaxud da qəsd-

dən ermənilərə dəstək verirlər. Amma nədənsə etiraz aksiyası keçirənlərin arasında Xankəndinin azərbaycanlı sakinlərinin olduğunu, onların öz evlərinə qayıtmaq istəklərini qulaqardına vurub görməzlər.

Etiraz edən gənclərlə əlaqə saxladığımız qərarlarında qəti olduqlarını, mübarizəni sona qədər davam etdirəcəklərini bildirdilər. Gənc fəallar onu da dedilər ki, hələlik şüurlarımız ekoloji fəlakətə son qoyulması, qanunsuz istismar olunan mədənlərdə monitorinq aparılmasına şərait yaradılmasıdır. Amma bu o demək deyil ki, başqa tələblər səslənməyib. Bəlkə bu gün bizim durduğumuz bu yerdə sabah Xankəndidən didərgin salınmış 16 min soydaşımız öz evlərinə getmələrini, üçtərəfli Bəyanatın şərtlərini yerinə yetirilməsini tələb edə bilərlər. İndi səs-küy salanlar deyəcəklər ki, evinizə getməyin?

Elsən QƏNİYEV, "Azərbaycan"

XİN ətraf mühitin məhv edilməsinə görə Azərbaycanın Ermənistanla qarşı başladığı arbitraj prosesinə dair məlumat yayıb

Xarici İşlər Nazirliyi ətraf mühitin geniş miqyasda məhv edilməsinə görə Azərbaycanın Ermənistanla qarşı başladığı arbitraj prosesinə dair məlumat yayıb.

Bu barədə Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsi məlumat yayıb. AZƏRTAC məlumatı təqdim edir.

Yanvarın 18-də Azərbaycan "Avropanın canlı təbiətinin və təbii mühitinin qorunması haqqında" Bern Konvensiyasına uyğun olaraq indiyədək məlum olan ilk dövlətlərarası arbitraj prosesini başlatdı. Bu tarixi arbitraj işi təxminən otuz il ərzində Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazi-

lərinin qanunsuz işğalı dövründə Ermənistanla Azərbaycanın ətraf mühitinin və biomüxtəlifliyinin geniş miqyasda məhv edilməsinə görə məsuliyyətə cəlb etmək məqsədi daşıyır.

2020-ci ildə ərazilərini işğaldan azad edən Azərbaycanın Ermənistanın qanunsuz işğalı dövründə ətraf mühitin məhv edilməsinə görə məsuliyyətə cəlb etməsi üçün qorunmadığını qeyd edib. Laçında yerləşən "Dəmirlər-1" mədəninin, Qalaça Su-Elektrik Stansiyasının və "Çardağlı" mədəninin tikilməsi üçün yaşayış yerlərinin məhv edilməsi də daxil olmaqla, məşəllərin qırılması ifrat dərəcəsini göstərən əyani dəlillər mövcuddur.

Ermənistanın bu addımları qaydların, o cümlədən Ermə-

nistandan Azərbaycan ərazisinə axan transsərhəd çayların həddindən artıq çirklənmə səviyyəsinə gəlib çıxmasına da səbəb olub.

2022-ci ildə UNEP həmçinin Ermənistanın bölgədəki mədəni sənəsinin inkişafının çayətrafı yaşayış yerlərində "suyun, torpağın, flora və faunanın kimyəvi çirklənməsinə" səbəb olduğunu, Oxçuçay çayında yüzlərlə balığın ölü tapıldığını, bir neçə qorunan balıq və amfibiyaların növünün təhlükə altında olduğunu qeyd edib.

Azərbaycan tərəfindən qaldırılan dövlətlərarası iddiada bildirilir ki, digər öhdəliklərlə yanaşı, Ermənistan bütün vəhşi flora və faunanın populyasiyalarını qorumaqla bağlı Bern Konvensiyasına irəli gələn

hüquqi öhdəliklərini, xüsusilə də vəhşi flora və fauna mühitinin qorunub saxlanılmasını, bərpasını və təkmilləşdirilməsini təmin etmək üzrə öhdəliklərini kobud surətdə pozub.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ekosistemlərin Bərpası Onilliyinə uyğun olaraq, Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyəti Ermənistanın dünyanı öz zəngin və bioloji müxtəlif ekosistemlərindən birini işğal dövrü ərzində məhv etməsinə pisləməyə çağırır.

Arbitraj prosesi çərçivəsində Azərbaycan Ermənistanın Bern konvensiyasının hazırdakı davam edən bütün pozuntularına son qoymağı və işğal altında olmuş ərazilərdə ətraf mühitin məhvini görə Azərbaycanı tam kompensasiya ödəməyi tələb edir.

Rusiya sülhməramlılarının növbəti avtomobil karvanı aksiya ərazisindən sərbəst keçib

Laçın-Xankəndi yolunda təşkil olunan aksiyanın 39-cu günündə də Rusiya sülhməramlılarına məxsus avtomobillər aksiya ərazisindən maneəsiz keçirlər.

AZƏRTAC-ın aksiya yerinə ezam olunan müxbiri xəbər verir ki, bu dağdağlarda sülhməramlılara məxsus 16 avtomobilin Laçından Xankəndi istiqamətinə, 1 avtomobilin isə əks istiqamətə sərbəst hərəkəti təmin edilib. Bu saat qədər aksiya ərazisindən 10 keçid qeydə alınıb.

Bu, bir daha onu göstərir ki, ərazidə hərəkətin sərbəstliyi mütləq olaraq təmin olunur. Heç də siyasi xarakter

daşmayan aksiya humanitar məqsədlərə xidmət edir. Qeyd edək ki, Ermənistan mətbuatında yayılan və etirazçıların guya Laçın-Xankəndi

yolunu bağladığı və təminat avtomobillərini buraxmadığı ilə bağlı xəbərlər qarşı tərəfin növbəti dezinformasiyasıdır.

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 17 noyabr (Bazar günü) tarixli 42-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

bugünkü gün məmləkətimizin təbəqəti-həyatını [həyatının müxtəlif səhələrin] təmir etməyə elmlı, kirdarlı [güclü] cavanlara olan şiddətli ehtiyacları yayıl [yox] etməyə tələsmək hər bir müsəlmanın vicdani və milli vəzifəsidir.

Tələbə Həbib Babazadə

DİLƏK

Yaşıl köyüm, çoluğumdan-çocuğumdan ayrıldım,
Kəskin süngü, bir tufəngə imanımla sarıldım.
Yavuz kimi xaqanınım dolaşdığı yerləri,
Gün girməmiş izbə orman və qarənliq elləri
Bir işıqla parludaraq əjdər kimi keçmişdim.
Türkün altun qapısını bu diyarəda seçmişdim.
Əcdədamin məmurələr, gülüstanlar vıpađığı,
Bütün Qərbin, Papalığın, Avropanın tapdığı
Zəngin yurdum, yənə səni mən qanımla suladım,
Çevrə çızdım, qızıl rəngli bayraqla doladım.
Başqa dolu ovalarda çocuqların qalısın,
Mədəniyyəti çapaları toprağını çazısın.
Başlarımız paslanmadı, qəlbimizdə həyat var,
Keçən günlər qarənliqsa, önümüzə də cənnət var.
Gənc qızların papatyalı bağcalardan keçərkən,
Yaylalarda quzuların sürürlərlə gəzərkən
Sənə artıq uzunacaq ağzın bir əl çıxarsa,
Yapacağım bu yuvanı bir köstəbək yıxarsa
İzn sənə, bu zalım baş heybətənlə inləsin,
Bütün dünya Turanlının sətvətini dinləsin.

Hüseyn Vedat

İSTANBUL SƏYAHƏTİ HAQQINDA RƏSULZADƏ MƏHƏMMƏD ƏMİN BƏYİN KONFRANSI

Cümə günü 15 təşrinı-sanıdə [noyabrda] Türk Ocağı salonunda səvgili natiqimiz Məhəmməd Əmin bəy bir konfrans verdi. Natiq cənabları səhnəyə çıxar-çıxmaz alqışlarla qarşılandı.

Konfrans təxminən böylə başlandı:

Əfəndilər! Heç şübhəsiz ki, indiki zamanda bütün camaatımızın nəzəri, huşu-guşu [diqqəti] və həp əfkari [fikri, düşüncəsi] bir şeyə mərcudur [yönelmişdir]. Üsuli-siyasiyyə həmamızı işğal edir.

Istanbulda – ələmi-islamın mərkəzində bulundduğumuz sırada gördüyümüz şeylər, aldığımız təəssürat və xatirətlə sizi əşinə edəcəy-iz. Nə üçün Türkiyə müharibəyə girdi? Nə üçün böylə bir surətdə hərbdən çıxır? Türkiyədə əhval və yeni cərayanında qüvvətli bir çarlıq (çarizm) var idi ki, bunun da məqsədi, çalışdığı daima ələmi-islami, böyük türklüyü əzməklə gələn bir hökumət idi. Türkiüstən, Tatanıstan, Qafqaziya və başqa türk irqi ilə məskun yerlərinə kimi bir istibdad altında boğulduğu hamıya aşkardı. O günlər Türkiyə müharibəyə atılmazsa idi icbarən Boğazlar açıq olacağı mühəqqəqdi [şübhəsizdi]. Böylə olduqda, İngiltərə Rusiyaya silah daşıməqla ərzaq dəfinəsini olan Rusiyadan buğda və arpa ilə İngiltərəni təchiz edəcək və yekdigərinə [bir-birinə] olduqca kömək verəcəkdı. O zaman Rusiya Almanıyanı Şərqi Prussiyada sıxırdırdığı kimi, get-gədə ilariləyəcəkdı və Rusiya da böylə təzəzlülə [sarsıntıya], böylə inqilaba dıçar olmaz və işlərin sonunda müharibədən qalib olaraq çıxacaqdı.

Bunu Türkiyə hərbə soxulmadan görürdük. Etilaf dövlətləri zaman-zaman müvəffəqiyyətlərə nail olurdu. Türkiyə bitərəf də qalammayacaqdı. Çünki qəhھر [güclü] dövlətlərin hangisi düşərsə, türk topaqlarını ayaqlayacaqdı. Bu ələməşümul müharibədə bitərəf qalmaq imkanı yox idi. Nitəkim, yunan, İrani istənildiyi kimi müharib dövlətlərin keyfinə tabe oldu. Hüdudu onlar üçün tamamen açıq buraxıldı. Nəticədə bir faydə çıxmadı. Olar ki, Türkiyə də böylə vəziyyətə maruz ola idi. Olsun ki, Türkiyə istər-istəməz övzayi-zamənə və siyasiyyəni [o zamankı halı və siyasi vəziyyəti] tədqiq etdikdən sonra müharibəyə girdi. Girməsində də səbəb Rusıyanın iki müharib [savaşın] zümrədən biri ilə hərbdə iştirak etməsi idi. Rusıyanın Etilaf zümrəsində olduğundan dolayı məlum ki, Türkiyə də bu zümrəyə qarşı getməli idi. Türkiyə hərbə girməzsə idi, o zaman qaliblər həyətı başında “Cəmiyyəti-Əqvam” [Millətlər Cəmiyyəti] şüarı ilə bu gün meydana çıxmış Vilson deyil, istibdad heykəli müccəssəmi olan Nikolay duracaqdı. O zaman gərək islamiyyət, gərək türklük nəşvünüması [çığaqlənməsi, tərəqqisi] ümidləri büsbütün sönacək və cahandə bu qədər qan tökmə nəticəsində yənə zülüm və istibdad paydar olacaqdı.

Türkiyənin bu müharibədə iştirak etməyə olduqca haqqı var idi. Bunu biz hökm edəriz. Zənn edirik ki, atıda [gələcəkdə] bitərəf müvərixlər [tarixiçilər] Türkiyənin bu müharibəyə girməsindən qələm yürüdərsə, böylə hökm xaricində bir hökm verəmməyəcəklər. Türklər üçün bu Cahən müharibəsi bir çox siyasi və ictimai məsələləri həll edəcək və qəti bir cavab verəcək müharibədir. Bu müharibədə göstərilən fədakarlıqların yüksəkliyi gərək miqdarca, gərək ülvıyyətca təsəvvürat xaricindədir. Hələ Çanaqqala müharibəsində 400 minə qərib [yaxın] qurban verən türklər qazanc götürdürlər deyil, kəndi həyatlarını müdafiəyə qadir olduqlarını isbat etmişlər. Artıq göstərdilər ki, haqiqətən onlar vətən yolunda lazım gələrsə ölə bilərlər. Düşmənlər nə qədər insafsız olsalar da, öylə bir cihadi-əkbər [böyük cihad] yapan ruh ülvıyyətinin qarşısında ayılməyə bilməz!

Bu müharibədə türklər bir şey daha isbat etmişlər ki, türk əsgərinin vaxtında qarnı doyurulsə, əlbisəsi verilsə, bilümm [bütünü] ehtiyacı ödənsə, bu əsgər öylə бүkülməz bir qol təşkil edər ki, heç bir kimsə o qolu бүkə bilməz. Nasıl ki, Gəlibolu mərkəzə yaxın olduğundan zaman-zaman silahı, aşı, suyu gəldiyindən Türk Ordusu öylə bir müthiş qol oldu ki ingilis, firəng və digərləri kimi qüvvətli düşmən zərbələri bunları qaytarmağa müvəffəq olammadığı kimi, Türkiyə də onlar qarşısında məğlub olmadı. Həlbuki Rusiyada və digər Avropa dövlətlərində olan miqdarda Türkiyədə vəsaət yoxdur. Dəhşətli dəniz toplarına qarşı çox zaman fəqət köks gəmişlər və zirehliləri batırmişlər.

Böylə bir millət heç bir vaxt haqqı-həyatdan məhrum edilməmməz. Türkiyədə şu müharibədən sonra hər kəs Çanaqqala müharibələrinin mənzərələrindən söylər, mədhiyyələr ilə mütəhəssis olar [hisslənər, duyulanar]. Hər kəs bu müharibədə bir adamını qeyb etmiş, qardaşını, özümü, pədərimı burada iştirak etmiş. Hər kəs sənə bu müharibədən mənəqəbələr [qəhrəmanlıq hekayəsi, dastan] nəql edər. Onun əhəmiyyətindən, ülvıyyətindən bəhslər açar. Bu müharibədə əlaylar nasıl yekdigəri ilə rəqəbat etdiyini, hər kəs burada şəhid olmaq üçün əmr bəkləmədən hərbə soxulduğunu söyləyəcəkdır.

(yənə var)

M. Hənəfi

ŞAYİƏLƏR MÜNASİBƏTİLƏ

Bu axır vaxt siyasi işlərdə görünən təbəddülət [dəyişiklik] və İngiltərə, Fransa heyətinin Bakıya vürudu [gəlişi] münasibətələ şəhərimiz əhalisi arasında həyəcan müşahidə edilməkdədir. Bu hal işlərin haqiqətindən dürist əşinə olmamaqdan nəşət etməkdədir [irəli gəlməkdədir]. Əhalinin bu əsəbiyyəti halına bir nəhayət qoymaqdan ötrü qərələrimizi [oxucularımızı] əhvali-siyasiyyadan dürist xəbərdar etməyi lazim görüdük.

Mələm olduğı üzrə, Türkiyə Hökuməti Müttəfiqlərlə mütərika [təşəks] əqd etmişdir [imzalamışdır]. Bu mütərika vaxtilə əlbəttə ki, möhkəm sülhə mübəddəl olacaqdır [çevriləcəkdır]. Teleqraflardan məlum olduğuna görə, hal-hazırda Almanıya ilə də mütərika əqd edilmışdir. Müttəfiqlərin növbətdəki məsələləri Rusıyanı Bolşevik Hökumətindən azad edib məmləkətdə qanun və qayda qoymaqdan ibarətdir. Bu məqsədlə Müttəfiqlər Bolşevik Hökumətinə hücumə hazırlanır. Odur ki, Qafqaziya müvəqqədən Müttəfiq qüvvələrin üssül-hərəkəsi [bazası] olacaqdır.

Aldığımız məlumata görə, ingilislərin və fransızların Zaqafqaziya cümhuriyyətləri istiqlalıyyətinə olan münasibətləri ələlümum [ümumiyyətlə] müsbatdır. Ancaq bir para mübahisəli məsələlər haqqında müzakirət davam etməkdədir ki, o da Azərbaycanca nisbət hər iki tərəfi razı salıbiləcək surətini qəbul etmək vədəsini verməkdədir. Azərbaycan Hökumət vəkillərinin [nümayəndələrinin] Ənzəliyə azim olmaları [getmələri] İngiltərə arkanı [hərbi qərəgahı] ilə xüsusi surətdə görüsb, indiyə qədər mübahisəli olan məsələlər haqqında sazışə nail olmaq məqsədini təqib edir. Bu məsələlər haqqında sazışə hüsulə gələcəyinə çox ümid vardır. Hər halda həyə-cana düşüb narahət olmağa heç həcət yoxdur.

HƏRDƏNBİR

Hərdənbir çıxırsən bazara ki, görəsən nə var, nə yox. Bir az dolanırsən, görürsən ki, bəli, şükür olsun Allaha, bazarda “təksa” olmadığından 32 min qiymət vardır:

Kömür bir yerdə altmış manat, o birisində yetmiş; çörək birində üç, o birisində dörd, qeyrisində beş manatdır. Belə-belə görürsən ki, min bir şey almali olsun gərəkdir ki, bir gün səhərdən axşamədək Bəki bazarını dolanıb gəzəsən ki, bir düz qiymət tapıb bir şey alsan. Qərəz, bazarımız dönübdür Ənzəli bazarına. Sonra bir az ora-bura gəzib gırırsən bir dükanə ki, pəpıros alsan. Burada belə bir mənzərə görürsən: dükançı aylaşib istulkanıin dalında. Bir 5-6 adam da cəm olub bunun başına. Səbəbini bilməyib bir “Lora” pəpıros istəyirsən. Bir qədər dayanırsən görürsən xeyr, cavab çıxmadı. Genə təkrar istəyirsən. Bu dəfə camaatdan birisi deyir: “Bir az dayan, əmioğlu!” Bir az da dayanırsən. Görürsən, xeyr, vacib işin var, dayanmaq vaxtı deyil, gərək gedəsən. Sabərə [üçüncü dəfə] deyirsən, bala, zəhmət çək oradan bir “Lora” pəpıros ver. Bunlar isə görürsən sənə heç cavab verən olmadı. Sonra bir az pərt kimi olub dükançıya tərəf yavunqlayırsən biləsən ki, bu nə işə məşğuldu ki, müştəriyə baxmır? Baxıb görürsən ki, əttar əminin “türkcə ərizə” yazmağa bərk məşğul olduğundan müştəri-filan yadından çıxıbdır.

Pəpırosu gedib özge yerdən alıb, çəkə-çəkə zərgər dayının dükanının qabağında ötürsən. Görürsən dükanın qapısında bu məzmunə olan yapışdırıbdır: “Türkcə ərizə yazdıranlar bu dükanə müraciət etsinlər.” Bunu da oxuyub gırırsən dəllək dükanına ki, tərəş olasan. Dəllək isə deyir: “Tərəşmi olacaqsınız, yoxsa ərizə yazdıracaqsınız?” Deyirsən, “Canım, tərəşxanadamı ərizə yazırsınız?” Cavab alırsan ki: “Bəli, bu gündən mən də bir adam tutmuşam, şərikli ərizə yazırıq. Müştəri olsa göndər bura.” Tərəş olub qurtarandan sonra Qubernski küçəyə ilə başı aşığa gedirsən. Genə saatsız dükanının qapısında oxuyursən: “Burada türkcə gözəl xətt ilə ərizə yazdıranlar durmayıb gəlsinlər bura.” Sonra dolanıb Nikolayskidan beləsinə, Spaskıdan gəlir, sağda və solda nə ki dükan görürsən, hamısının qapısında “türkcə ərizə” yazmaq əlanını oxuyub, az qalırınsən ki, sən də “ərizə yazan” olasan.

Bələ ki, baqalq, əttar, kömürçü, çörəkçi, dəmirçi,mətbəəci, tərəşçı, bəli də.. Deməli cəmi sənət sahibi ərizə yazan olublar. – Bəli, işimzi sazdır! – deyib, qayıdırsən evə.

Bir naxoş

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Təşrinı-saninin [noyabrın] 15-inə təyin edilmiş ümum tələbələr iclası məhtərəm Məhəmməd Əmin həzrətlərinin konfransına təsadüf etdiyi üçün tələbələr da işbu konfransdan bəhrəyənlə olmaq [bəhrlənmək] arzusunda olduqlarından naşı [ötrü] ümum tələbə iclası təşrinı-saninin 18-inə təyin edilir. İclas Türki Ocağı salonunda saat 4 tamamda iniqad edəcəkdir [baş tutacaqdır]. Ümum tələbələrin gəlmələri mütəmənnədir [arzu edilir].

İngiltərə konsulu hüzurunda Lənkəran heyəti
Təşrinı-saninin 14-cü günü saat 2 raddələrində Lənkəran müsəlmanları tərəfindən Teymur bəy Bayraməlibəyov, Axund Molla Əli Məhəmməd Tağızadə və Yusif Kərimzadə cənablarından mürəkkəb heyət İngiltərə konsulu hüzuruna qəbul edilmişdir. Müvəkkil Teymur bəy konsula Lənkəranda Avetisov qoşunlarının yəpirdikləri quldurluq, qətl və qarət barəsində məlumat vermişdir. Əhalinin qırımızı tədhışə [terror] dıçar olduğunu söyləmişdir. Sözüünün sübutundan ötrü Teymur bəy bir neçə həqiqətlər də göstərmişdir. Heyət İngiltərə konsulundan müavinətdə [köməklıkdə] bulunmağı rica etmişdir. Heyət konsula məlum etmişdir ki, Lənkəran və ətrafında erməni kəndləri yoxdur. Əhalisi İslamdir. Ermanilərin orada qalması bica [boşuna] və səbəbsizdir. Vəpör hərəkətsizliğindən naşı [ötrü] bir çox qaçqınlar da Lənkəranda qalmışlar ki, Bakıya gələcəklər. Heyəti istima etdikdən [dinlədikdən] sonra konsul demədik ki, şimdı hökumət nümayəndələri ilə müzakirətdən [müzakirələrdən] ötrü Ənzəliyə gedir, qayıdıb gəldikdən sonra bu barədə ingilis ordsu komandanına məlumat verməyə müavinətdə bulunacağına, Lənkəranda qayda və nizamın bərpə edilib vəpör hərəkətinə başlanılacağına söz vermişdir.

- Beş gün bundan əqdəm [əvvəl] 3 yaşında Həkimə adlı, ağ yaylıqlı, qırmızı əlbisəli bir qız itmişdir. Tapanlardan rica olunur ki, Üçüncü dairə müfəttişliyinə xəbər versinlər.

ANDRANİKİN ƏMRİ

Andranik Zəngəzurdə olan erməni əhalisinə və bütün erməni əsgərlərinə böylə bir əmr ilə müraciətdə bulunmuşdur:
Bununla elan edirəm ki, kəndlilər ictimiasının [yiğincəğinin] və Zəngəzur Mərkəzi Milli Şurasının təklifinə görə, müsəllah [silahlı]

qüvvələrin baş komandanlığını qəbul etdim. Mənim əmrlərimin biləimtinə [limitinasız] ifa edilməsini bütün əsgəri komandanlardan tələb edirəm. Saldatlarımdan da həmçinin öz naçalniklərinin əmrini ifa etməyi tələb edirəm. Bunu da xəbər verirəm ki, ali hökumət daimi surətdə Zəngəzur Mərkəzi Milli Şurasından ibarət olmalıdır. İnzibat dairəsi işləri, ərzaq və ümumi siyasət məzkur [adı çəkilən] hökumət ixtiyarında qalmalıdır. Bu işlər haqqında Milli Şura tərəfindən verilən binagüzarlıqlar [sərəncamlar] əhali tərəfindən biləimtinə ifa edilməlidirlər. Əhali və ya əsgərlər tərəfindən özbaşınə hərəkət və ya hərcmərclik edilməsi mənim ixtiyarımda olan tədbirlərlə kökündən raf edilib [aradan qaldırilib] yatırılacaqlardır. Lazımı tədqirdə Milli Şuraya və onun nümayəndələrinə hər cür müavinət [köməklik] göstərilməsini müsəllah qüvvələrə əmr edirəm.

UFA MANİFESTİ

Ufada olan Müvəqqət Rusiya Hökuməti tərəfindən böylə manifest verilmışdir:

Ümumrusiya Müvəqqət Hökuməti Müttəfiqlərin xəbərdarlığı və razılığı ilə bütün Rusiya millətlərinə elan edir ki, 1918-ci il sentyabrın 23-ündə Ufada vəqə olan Hökumət Şurasında Ümumrusiya Məclisi-Müəssisan üzvləri ictiması [yiğincəğı] Sibirya Müvəqqət Hökuməti, Ural Hökuməti, Orenburq, Ural, Sibirya, İrkutsk, Yeddisu vilayəti, Yenisey və Hacı-Turxan kazak əsgəri hökumətləri, Başqır, Alaş və Türkiüstən hökumət nümayəndələri, Daxili və Sibirya Türk tatarlarının milli idarə nümayəndələri, Müvəqqət Estlər Hökuməti, Sibirya, Ural və İdil boyu zemstvo və şəhərləri ittifaqı nümayəndələri, siyasi firqə və təşkilatlardan sosial-revolusioner, Rusiya Sosial-Demokrat Zəhmətkeş Xalq sosialistləri, kədi firqələri, “Yedinstvo” sosial-demokrat təşkilatı və “Rusiyanı təccid” ittifaqı nümayəndələri Rusiya ali hökumət ixtiyarının indiki heyətindən ibarət olan Məclisi-Müəssisan dəvatına qədər bütün Rusiyadə Avksentyev, Astrov, Boldırev, Voloqodski, Çaykovski və onları əvəz edəcək Vınoqradov, Denikin, Sapojnikov və Zenzınovdan ibarət olan Ümumrusiya Müvəqqət Hökumətinə həvalə olunmasını mü-təhdidül-qövl [səsbrilyvi ilə] təhti-qərarə almışlardır.

Müvəqqət Hökumət Rusiya millətlərinin arzusu üzərinə Rusiya Hökumətini idarə etməyə başlayıb, ən əvvəl Rusiya istiqlalıyyətinı və hökumət vahidliyinı bərpə etmək qəsdindədir. Bu məqsəd naminə Müvəqqət Hökumət ona tapşırılan ali hökumət ixtiyarının qüvvəsindən istifadə etməklə, ən əvvəl Rusıyanı bolşevik boyunduruğı altından xilas və Rusiyadə qanun və qayda bərpə edilməsinə çalışacaqdır.

Rusiya ilə onun hissələri namından [adından] Almanıya ilə əqd edilən [imzalanən] və Rusıyanı bir çox müstəaqil parçalara təqşim edilən [imşən] Brest sülhü və başqa beynəlmiləl müqavilə və müahidənəmələr [sazışlər] qəbul edilməyib, Rus Hökuməti yənə də Müttəfiqlər cərgəsinə daxil olacaqdır, tankı onlarla bir yerdə Almanıya əleyhinə müharibəni davam etdirib, Rusiyadan zəbt edilən yerləri qaytarmaqla haqq-ədələt əsasınca sülhi-ümmüiyə nail olusun.

Vətənin xarici və daxili düşmənlərdən xilas edilməsi və cahən müharibəsinin ədalətli surətdə xitam [son] bulması siyasi firqələrdən arı [təmizlənməsi], qüvvətli, müharibəyə yarar və mün-təzəm ordu vücudə gətirilməsilə mümkün ola bilər. Müvəqqət Rus Hökuməti [böylə] bir orduyun vücudə gətirilməsinə bacardığı qədər səy etməyi təhti-qərarə almışdır.

Məmləkətin ədəmi-mərkəziyyət [desentralizasiya] və milli-məhəlli muxtariyyət əsası ilə təşkilatı məsələsini Məclisi-Müəssisənə həvalə edərək Müvəqqət Rus Hökuməti müxtəlif əyalətlərdə coğrafi-iqtisadi və milliyət əsası ilə qurulmuş olan milli-məhəlli muxtariyyətləri və əqəliyyət [əzliq] təşkil edib müəyyən əraziyə malik olmayan millətlərin milli-mədəni muxtariyyətə malik olması hüququnu qəbul və təsdiq edir. Müvəqqət Rusiya Hökuməti hər yerdə demokratik şəhər və zemstvo idarələri bərpə etməklə bərabər, hökumət qanunlarının və camaatın mühafizəsi üçün ciddi tədbirlər görəcəkdir.

Müvəqqət Rusiya Hökuməti torpaq məsələsi qanunlarını Məclisi-Müəssisan tərəfindən həll edilənə qədər öz halında baqı [dəyişməz] qoyub, torpaqdan mənfəətbərdər olmaq [xeyir götür-mək] üçün hər cür tədbirlər görəcəkdir.

Məsai [əmək] mühafizəsi üçün Müvəqqəti Rus Hökuməti fəhlə qanunları verilməsinə çalışıb, fəhlələrin qəbul və kənar edilmələri məsələsini ədalətli bir surətdə təmin edəcəkdir.

Vətənin dəhşətli saatda hələkdən xilas edilməsi xətirinə Müvəqqət Rus Hökuməti Ufada Hökumət Şurasına cəm olan hər sinif nümayəndələr tərəfindən bütün ixtiyarı malik edilmişdir. Müvəqqət Rusiya Hökuməti ancaq 1919 sənəsi yanvarın birində dəvət ediləcək Məclisi-Müəssisan qarşısında məsul olub, öz məqsədlərinə nail olmaqdan ötrü bütün qüvvəsi ilə vətənin feyzi üçün fəaliyyətdə bulunacaqdır.

Müvəqqət Rusiya Hökuməti təhqir və təxrib edilmiş [dəğdidilmiş] Rusiya dövlətinə hamının qəlbində məhəbbət oyanacağına ümidvar olur. Ancaq bu məhəbbətlə Rus Hökuməti təzədən dirilib, təzədən həyata qədəm qoya bilər.

Elan

Azərbaycan Cümhuriyyəti Şurayı-Millisi İdarəsi üçün mükəmməl türkcə bilən bir idarə müdiri müəvini, bir kargüzər, iki dəftərdar, bir mühasib, iki yazıçı və bir vəznədar (xəzinədar) lazımdır. Arzu edən şəxs hər gün səhər saat 10-dan 6-yədək Bələdiyyə İdarəsi imarətində idarə müdiri Məhəmməd Səid Axundzadəyə müraciət etməlidir.

İstanbuldan yeni gəlmiş möhürçü Hafiz Həmədi əfəndi bazarda möhürçülər sırasında karvansarayda hər növ möhür və imza qayırır. Arzu edənlər buyursunlar.

Dış müalicəxanası

S.M. İtkinin süni diş laboratoriyası

Dişlərin ağrısız çəkilməsi. Təzə üsulla farfor və qızıl dişlər qon-darılmas. Dişlərinı qaytırmaq və diş qoydurmaq xəhişində olan-lar səhər saat 9-dan birə və 4-dən 6-ya qədər qəbul olunurlar. Ünvan: Bolşoy Marskoy küçədə 37 nömrəli ev, telefon 06-25. 208

Dış təbibəsi Altmanın diş müalicəxanası

Naxoşları qəbul edir saat 8-dən 1-ə kimi, 4-dən 7-yə kimi, qadınları 1-dən 3-ə kimi. Dişlərə müalicə edir, doldurur, ağrısız çıxarır və qızıl və kaucuk üzərində süni dişlər qayırır. Hərbilərə, məktəblilərə və çocuqlara külli faiz edilir. Ünvan: Şamaxınski caddədə ev nömrə 20. Aptek qarşısında. Telefon 18-73. 245

Doktor Krinski
Sifilis, əmrəzi-tənəsüliyyə [zöhrəvi xəstəliklər] və cild mərazinə mübtəla olanları qəbul etməyə başlamışdır. Səhər saat 9-dan 12-yə kimi; axşam saat 4-dən 7-yə kimi. Ünvan: Tarqovi caddədə Tağıyev qardaşlarının 10 nömrəli evində. Telefon 15-59. 263 12-1

O. A. Salmannın

Diş kabinəsi və süni diş müalicəxanası
Dişlərə və ağza müalicə edir, ağrısız çıxarır, doldurur, qızıl və kaucuk üzərində süni dişlər qayırır və qızıldan qapaqlar qayırır. Qəbul edir hər gün saat 9-dan 2-yə kimi, 4-dən 7-yə kimi. Naberejni caddədə Dombrovski pereulokda [döngədə] Mehdi-yevin 7 nömrəli evində. Telefon nömrə 30-02. 253

Berlin Darülfünununun hakimi L. Melkumyans
Əmrəzi-tənəsüliyyə [cinsi xəstəliklər] və dəri naxoşlarını qəbul edir. Qan damarlarına “606” və “916” davalarını istemal [tətbiq] edir. Hər gün saat 2-4-ə kimi. Ünvan Biriyev caddədə Malakan bağçası qarşısında hakim Temirxanyanın müalicəxanasında. Telefon nömrələri 29-85 və 32-77. 255

Həkim Arşak Ayrapetoviç Akopyans
Əsəbi və daxiliyyə naxoşluğuna mübtəla olanları axşam saat 3-dən 6-ya kimi qəbul etməyə başlamışdır. Ünvan: Balaxanski caddədə nömrə 10, İstanislavski caddənin kücündən 3-üncü ev. Telefon 55-26. Saat 3-ə kimi 32-77 nömrəli telefon ilə danışmaq mümkündür. [16-ncı xəstəxana]. 256

Doktor Ağahüseyn Kazımov
Əmrəzi-daxiliyyəyə [daxili xəstəliklərə] mübtəla olanları qəbul edir hər gün saat 5-dən 7-yə kimi. Parapet, Şəbi İbrahimovun evin-də, 3-cü mərtəbə. Telefon 27-86. 244

Həkim S. L. Şklovskaya
Mamalıq və daxili ünəs əmrəzini [qadın xəstəliklərini] qəbul edir. Naxoşlar qəbul olunur: səhər saat 9-dan birə və 5-dən 7-yə qədər. Ünvan: Aziatski küçədə nömrə 153, Bolşoy Marskoy və Krasnovodski küçələrin arasında. Telefon: 50-67. 209

Diş hakimi Melçarski
Torqovaya soqaqda Muxtarovun xanasında nömrə 15. Dişlərə tədəvi edir, doldurur, ağrısız ixrac edir. Gözlə altun və sairə dişlər emal edir. Xəstələri qəbul edir: sübh saat 9-2-yədək. 210 12-5

Arvad diş həkimləri Z. A. Şexter və xanım
Dişlər ağrısız çıxarırlr. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayrılması təmin olunur. Kanardan gəlanlər üçün iş tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir. Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-yə kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan. 215

Arvad diş hakimi Moiseyeva-Levin
Olqınski caddədə ev nömrə 5, 3-üncü mərtəbə, sağda. Telefon nömrə 06-23. Dişlərə müalicə edir, çıxarır, Kaucuk və qızıl üzərində səbiq Berlin şəhər müalicəxanasının müdiri nəzarəti altında süni dişlər qayırılır. Qəbul edir: səhər saat 9-dan 1-ə kimi; axşam saat 5-dən 8-ə kimi. 216

Doktor Kamilə xanım İsmayılov
Uşaq və əmrəzi-daxiliyyəsi [daxili xəstəlikləri] olan naxoşları hər gün səbah saat 10-dan 2-yədək və axşam 4-7 qəbul edir. Adres: Armyanski 16. Telefon 56-89. 235

Doktor F. S. Şteyn
Naxoşları qəbul edir səhər saat 9-dan 12-yədək, axşam saat 5-dən 7-yədək. Mariinski və Tarqovi caddələrin kücündə Əşrəfovun evi, “Jorj” əksxanası. Telefon nömrə 54-44. 232

Doktor Əliheydər Allahverdiyev
Daxili naxoşları qəbul edir səhər saat 8-dən 10-a kimi, axşam saat 4-dən 6-ya kimi. İçəri şöhrədə bağıın qarşısında Minaretski küçə, ev nömrə 1. Telefon nömrə 36-91. Б. Минаретская ул., д. N 1. Телəф. 36-91. 236

Doktor Rza bəy Sultanov Paris Darülfünununundan
Qəbul edir daxiliyyə və əsəbi xəstələri hər gün saat 9-1-ədək, saat 4-7-yədək. Telefon 5-30. Adres: Parapet, Kolyubakinski küçədə nömrə 39. “Azərbaycan” qazeta idarəsinin yanında. 237

Mama-feldşer M. K. Markoviç
Hamilə və azad olmuş qadınları qəbul edir. Bədənə dərman vurur və masaj edir. Hər gün saat 10-dan 12-yə kimi. Nijni Kladbıjnski caddədə ev nömrə 89. Telefon 34-36. Burada hakim daxiliyyə və əmrəzi-tənəsüliyyə [cinsi xəstəliklər], qadın və cərrahiyyə naxoşları saat 3-dən 5-ə kimi qəbul edir. 240

Müdirlər: Ceyhun bəy Hacıbəyli Şəfi bəy Rüstəmbaylı

TRANSLİTERASİYA İLƏ BAĞLI QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Qəzətdə “mütəşəkkil” yerinə səhvən “müskül” getmişdir.

Bu günədək Olimpiadada qızıl medal qazanmayan Malayziya Azərbaycanla təcrübə mübadiləsi aparmaqda maraqlıdır

Yanvarın 19-da Azərbaycan Respublikasının Milli Olimpiya Komitəsinin Baş katibi Azər Əliyev ölkəmizdə səfərdə olan Malayziya Olimpiya Şurasının prezidenti Məhəmməd Norza Zəkəriyyə ilə görüşüb.

MOK-un Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, qonağı salamlayan Azər Əliyev bildirdi ki, Azərbaycanın xüsusilə fərqləndiyi, Olimpiya medalları qazandıqı idman növləri var. Malayziya isə badminton, voleybol və sair bu kimi idman növlərində güclü idmançılar yetişdirir. Onun sözlərinə görə, tərəflər bu idman növləri üzrə mütəxəssislərin yetişdirilməsi və idmançıların təlimi məqsədilə qarşılıqlı əməkdaşlıq edə bilərlər.

MOK-un Baş katibi Azər Əliyev onu da qeyd edib ki,

dövlət başçısı İlham Əliyev ölkədə idmanın inkişafına şəxsən böyük diqqət ayırır: "Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyev idman növlərinə və bədən tərbiyəsinə diqqət və qayğı göstərir. Məhz bu səbəbdən idmançılarımız beynəlxalq yarışlarda uğur qazınırlar".

Səmimi görüşə görə minnətdarlıq edən Malayziya Olimpiya Şurasının prezidenti qarşılıqlı təcrübə mübadiləsi, birgə təlim-məşqlərlə bağlı təklifi yüksək qiymətləndirib. Məhəmməd Norza Zəkəriyyə bildirdi ki, bu günədək Olimpiadada qızıl medal qazanmayan Malayziya Azərbaycanla

təcrübə mübadiləsi aparmaqda maraqlıdır.

Görüşdə Azərbaycan və Malayziya Olimpiya komitələri arasında əməkdaşlıq haqqında sənəd imzalanmasına dair də fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonda hər iki Milli Olimpiya Komitəsinin xüsusi hədiyyələri təqdim olunub.

Şuşada seysmik stansiyanın quraşdırılması prosesinə başlanılıb

Şuşada quraşdırılacaq seysmik stansiyanın cihazlarının parametrlərinə uyğun yerlərinin seçilməsi məqsədilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin (RSXM) icraçı direktoru, texnika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Rəşad Muradov, baş mühəndis Ramiz İskəndərov, Beynəlxalq Əlaqələr Şöbəsinin müdiri Telman Cəfərov yanvarın 18-19-da Şuşada səfərdə olublar.

Mərkəzin informasiya şöbəsinə AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, səfər çərçivəsində RSXM əməkdaşları müvafiq dövlət qurumlarının nümayəndələrinin iştirakı ilə seysmik stansiyanın quraşdırılması üçün təklif olunan ərazilərə baxış keçiriblər. Baxışda Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi yanında Qarabağ Regional Memarlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsinin Şəhərsalma Nəzarət Şöbəsinin 4 saylı sektorunun aparıcı məsləhətçisi Emin Hacıyev, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin Daşınmaz Əmlak Kadastrı və Reyestrin Publik Hüquq Şöbəsinin 6 saylı Beyləqan Ərazi İdarəsinin Şuşa Şöbəsinin şöbə müdiri Mirzə Ağayev, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa Şöhrətində Xüsusi Nümayəndəliyinin baş məsləhətçisi Kənan Quliyev iştirak ediblər.

Şuşa şəhərinin yaxınlığında Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi tərəfindən quraşdırılacaq quyudibi seysmik stansiya üçün yer müəxəssislər tərəfindən seçilib. Bununla bağlı sənədləşmə və texniki qiymətləndirmə işlərinə başlanılıb.

Qeyd edək ki, işğaldan azad olunmuş rayonlarda Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi tərəfindən 10 kompleks seysmoloji-geofiziki stansiyanın quraşdırılması nəzərdə tutulur.

Şuşa şəhəri yaxınlığında quraşdırılacaq quyudibi seysmik stansiyanın cihaz və avadanlıqları Türkiyə Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Təbii Fəlakət və Fövqəladə Hallar Agentliyinin (AFAD) Azərbaycan seysmoloqlarına hədiyyəsidir.

Başqa sözlə desək, Şuşa seysmik stansiyası Qarabağda seysmik tədqiqatların aparılması ilə yanaşı, Türkiyə və Azərbaycan seysmoloqlarının birgə əməkdaşlığının simvolu olacaqdır.

Ötən il 821 nəfər narkotik asılılıqdan müalicə ilə əlaqədar ixtisaslaşmış tibb müəssisələrinə yönləndirilib

Ötən ilin yanvar-dekabr aylarında 802 qaynar xətt telefon zəng xidmətinə 2172 vətəndaş müraciətini daxil olub. Onların 272-si narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi, 821-i narkotik asılılıqdan müalicə, 1079-u isə digər məsələlərə (tokrar müraciət, qanunvericiliyin müddəalarının izahı, məcburi müalicəyə dair prosedurlar və sair) bağlı olub.

Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən işçi qrupundan AZƏRTAC-a bildiriblər ki, qeyd olunan müraciətlər üzrə müvafiq tədbirlərin görülməsi üçün operativ şəkildə aidiyyəti orqanlara 1096 məktub ünvanlanıb. Nəticə olaraq 821 nəfər narkotik asılılıqdan müalicə ilə əlaqədar ixtisaslaşmış tibb müəssisələrinə yönləndirilib, narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə əlaqədar vətəndaşlar tərəfindən verilən məlumat əsasında 178 fakt üzrə cinayət işi açılıb, 56 məlumat üzrə keçirilmiş tədbirlər nəticəsində fakt təsdiqini tapmayıb, 18 müraciət istiqamətində hazırda əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

Eyni zamanda ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə qaynar xətt zəng xidmətinə 1042-dən çox müraciət daxil olub. Onlardan 71-i narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi, 562-si könüllü müalicə, 509-u isə şifahi xarakterli müraciətlər ilə bağlı olub.

Qeyd edək ki, 802 qaynar xətt zəng xidmətinə müraciət edən narkotik asılılıqdan əziyyət çəkən ailələrə psixoloji dəstək və mövcud qanunvericiliyin müddəaları izah edilərək zəruri tövsiyələr verilib.

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə
abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıyı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat
3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzlənsəniz, (012) 539-59-33 nömrəli telefona zəng vura bilərsiniz.

20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsi anılıb

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda (Aİİ) 20 Yanvar - Ümumxalq Hüzün Günüünə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Öncə faciə zamanı qətlə yetirilmiş insanların əziz xatirələri birdəqiqətlik ehtiram sükutu ilə yad edilib. Aİİ rektoru, dosent Aqil Şirinov mərasimdə açılış nitqi ilə çıxış edərək Vətənimizin azadlığı, bütövlüyü uğrunda canlarından keçmiş bütün şəhidlərin ruhlarına rəhmət, qazilər Allahdan səbir diləyib.

Azadlıq mübarizəsinin ən bariz nümunəsi olan həmin gecə yaşananlar barədə ötraflı danışan rektor faciəli günlərdə Azərbaycan xalqının haqq səsinə Moskvadan bütün dünyaya çatdıran Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xüsusi xidmətlərini vurğulayıb. Bildirib ki, 20 Yanvar hadisələri zamanı olduğu kimi, 44 gün-

lük Vətən müharibəsində də xalqımızın birlik ruhunun, bir yumruq kimi birləşməsinin şahidi olduq.

Daha sonra AMEA Tarix İnstitutunun icraçı direktoru, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent İlqar Niftəliyev tarixi

faktlara əsaslanaraq 20 Yanvar faciəsindəki və ondan sonrakı hadisələr barədə bəhs edib. İ.Niftəliyev nitqində dövrün tarixi həqiqətlərini - 20 Yanvarın nə vaxt və haradan başladığını göstərən hadisələrin xronoloji ardıcılığını sadalayıb, tarixi faktlara əsaslanan şərhlərini bildirdi.

20 Yanvar hadisələrinə siyasi qiymətin ilk dəfə Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən verildiyini vurğulayan İ.Niftəliyev daha sonra bildirdi ki, Ümummilli Lider dövrün müəkkəbliyinə və görülməsi işlərin çoxluğuna baxmayaraq, tariximizin şanlı və qanlı səhifəsi sayılan 20 Yanvar faciəsinin başvermə səbəbləri və günahkarların aşkarlanması ilə bağlı mühüm addımlar atıb.

"Azərbaycan"

20 Yanvar faciəsi "dəyirmi masa" ətrafında anıldı

"Heydər Əliyev İli" çərçivəsində Ağcabədi rayonunda silsilə tədbirlərin keçirilməsi davam edir.

Hazırlanmış tədbirlər planına əsasən, Ağcabədi Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyində "20 Yanvar həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rolu" mövzusunda "dəyirmi masa" keçirilmişdir.

Rayon icra hakimiyyəti və Ağcabədi Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sisteminin birgə təşkilatlığı ilə keçirilən tədbirdə mədəniyyət işçiləri və media nümayəndələri iştirak etmişlər. Anım iştirakçıları öncə foyedə təşkil edilmiş rəsm və kitab sərgisi ilə tanış olmuşlar. Sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin və azadlıq uğrunda canlarından keçən qəhrəmanların xatirəsi birdəqiqətlik sükutla yad edilmiş, Dövlət himni səsləndirilmişdir.

Çıxış edənlər Qanlı Yanvar faciəsindən, həmin hadisələrin dünyaya çatdırıl-

masında Heydər Əliyevin rolundan danışmışlar. Müdhiş gecənin səhəri günü Azərbaycanın Moskvadakı Daimi Nümayəndəliyinə gedərək kəskin bəyanatla çıxış edən Heydər Əliyevin bu addımının böyük cəsarət tələb etdiyini vurğulayan nitqlər məhz həmin gün SSRİ rəhbərliyinin iç üzünün bütün dünyada

ifşa olduğunu diqqətə çatdırmışlar. Həmçinin o da qeyd olunmuşdur ki, 20 Yanvar faciəsinə siyasi qiymət verilməsi də məhz Heydər Əliyevin sayəsində mümkün olmuşdur.

Gündüz SEVİNDİK,
Ağcabədi

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin kollektivi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdiri Ramin Quluzadəyə qayınatası

YUSUF ZAMANOVUN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Sumqayıt Dövlət Universitetinin rektoru, professor Elxan Hüseynov və Həmkarlar İttifaqı Komitəsi ədliyyə nazirinin müavini Toğrul Musayevə bacısı

TAMİLLA MƏMMƏDOVANIN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycanın sabiq iqtisadiyyat naziri

NAMIQ NƏSRULLAYEVİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Nərimanov Tibb Mərkəzinin Uşaq Klinik Xəstəxanasının kollektivi şöbə müdiri Lalə Axundovaya həyat yoldaşı

RUFƏT HÜSEYNAĞA OĞLU AĞAZADƏNİN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	va informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	İnformasiya şöbəsi	- 538-56-60
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəssisliq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" Nəşriyyatı,
IV mərtəbə

www.azerbaijan-news.az
contact@azerbaijan-news.az
az.reklam@mail.ru

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj **4901**
Sifariş **132**

Qiyməti 40 qəpik